NAZ.
III
IX

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXXIX
C
39
NAPOLI

XXIX C 28 39

HECVBA, ET IPHIGENIA IN *Aulide, Euripidis tragœdiæ, in latinum tralatæ* [redacted] *interprete.*

+ Eraſmo Rot.

MEDEA

*Eiuſdem, Georgio Buchanano Scoto interprete.*

PARISIIS

*Ex officina Michaëlis Vaſcoſani, in uia quæ eſt ad diuum Iacobum, ſub Fontis inſigni.*

M. D. XLIIII.

BIBLIOTECA NAZIONALE V. E. III. NAPOLI

# HECVBA

## EVRIPIDIS TRAGICI POETAE LATINA FACTA [redacted] INTERPRETE.

### POLYDORI VMBRA.

ADſum profectus è profundis manibus,
Noctisq; portis, cæca quà ſilentium
Ab arce porrò cœlitû ſita eſt domus,
Polydorus Hecuba natus è Ciſſeide,
Priamoque patre: quem ſimul cepit timor,
Ne marte Graio Phrygia caderent mœnia,
Me furtim alendum Troico emiſit ſolo
Ad hoſpitam Polymeſtoris Thracis domum,
Qui Cherroneſi fertilem glebam colens,
Armis ferocem Martiis gentem regit.
Multumque mecum clanculum miſit pater
Aurum, urbis ut ſi concidiſſent mœnia,
Ne uictu egerent liberi ſuperſtites.
Eramque natu Priamidûm nouiſſimus:
Atque hac foras potiſſimùm me gratia
Submiſit, ut cui nec ferundæ lanceæ,
Et ad arma nondum tenera ſufficeret manus.
Sed uſque donec recta ſtabant Pergama, &
Nondum iacebant Ilii turres ſoli,

*Hectórque frater Marte florebat meus,*
*Bene apud tyrannum Thraca, patrium hoſpitem,*
*Creſcens alebar, plantulæ in modum, miſer.*
*At ubi interiuit Troia, ſimul & Hectoris*
*Vita, ac penates concidere patrij,*
*Deúmque ad aras ipſe procubuit ſacras,*
*Mactante Achillis prole ſanguinaria,*
*Mox me paternus amicus auri gratia*
*Miſerum trucidat, ac trucidatum ſalo*
*Exponit, aurum ut ipſe poßideat ſibi.*
*Nunc ſuper arena littoris iaceo, hactenus*
*Aeſtu per æquor huc & huc uectus uago,*
*Infletus, inſepultus: at iam promico*
*Charam ob parentem, corpore relicto meo.*
*Mihi ſupernis deuaganti ſedibus,*
*Superaque in aura, Sol agitur hic tertius:*
*Itidemque miſera tertium mater diem*
*Extorris amplis Ilij pomœrijs,*
*In hac adeſt tellure Cherroneſia:*
*Cunctique Danai littore hoc in Thracio*
*Claſſem tenentes ocioſi deſident.*
*Nanque è ſepulchro uiſus Aeacides ſuo*
*Arguiûm Achilles tenuit omnem exercitum,*
*Remum ad penates dirigentem ponticum.*
*Meam is ſororem poſtulat Polyxenam,*
*Tumulo cupitum honorem, & inferias ſuo*

D ari.ac feret.neque enim hoc ſinent fruſtrarier
H onore amici.Deinde decretum iubet
F atale,cædi hac luce germanam meam.
G eminæque prolis gemina mater funera
C ernet,meúmque,& lachrymandæ uirginis.
N am quò ſepulchri munus aſſequar mihi,
A ncillæ in undis memet offeram ad pedes,
V enia impetrata dijs ab inferis,uti
T umulo potiar,in matris incidens manus:
I táque (quod ad me) quicquid optaui,aſſequar.
A t anu à parente paulულum abſcedam.hæc quidem
I am regis è tentorio profert pedem
A gamemnonis, pauefacta de ſpectro mei.
O mater,huc proh uiua perueniſti,uti
P rognata cum ſis regijs è ſtemmatis,
I ndigna ferres ſeruitutis pondera?
T am afflicta nunc & miſera,quàm florens eras
" Q uondam,ac beata. Te aliquis extinxit deus,
" F elicitatis priſtinæ inuertens uices,
" B onáque anteacta paribus exæquans malis.
He. D ucite anum hancce foras ô famulæ,
D ucite ſuſtentantes,uobis
N unc conſeruam Iliades,uerùm
D udum dominam, prendite,ferte,
P ortate, mei corporis artus
T ollite, anılem corripite manum.

I pſa ego torto nixa bacillo,
A nnis tardum celerabo pedem, &
A lternos promouero paſſus.
O fulgur Iouis, ô nox picea,
V t quid ita ſub nocte ſilenti
T erriculis uiſisq́ue exagitor?
O ſacra tellus,
G ignens atris ſomnia pennis,
S it precor irrita noctis imago,
Q uam de prole mea
Q uæ ſeruatur Thraces oris,
D ulciq́ue Polyxena ſobole,
A lto uidi merſa ſopore.
N am terrificum uidi uiſum,
D idici, ſenſi.
O terreſtria numina, gnatum
S eruate meum, qui iam ſolus
G eneris ſupereſt ancora noſtri,
T hraces habitans arua niualis,
P atrio commendatus amico.
A derit iamiam quodcunque malum,
L uctumq́ue nouum luctibus addet.
H aud ſic unquam mens mea certo
T imuit, tremuit, tacta pauore.
V bínam diuina Helenum mente,
V bi Caſſandram Iliades uideam,

*Vt mihi cæca inſomnia pandat?*
*Vidi ſiquidem ceruam uariam*
*(Viſu miſerum)*
*Noſtro è gremio ui direptam,*
*Quam laniat lupus ore cruento.*
*Terrebar & hinc, ſummum in tumulum*
*Vmbra ferocis uenit Achillis,*
*Aliquam è miſeris ſibi Troadibus*
*Præmia poſcens.*
*Procul à noſtra, procul hæc, quæſo,*
*Dij depellite ſomnia, gnata.*
Ch. *Ad te celeri præcurri Hecuba*
*Pede, tentoria herilia linquens,*
*In quæ ſerua ego tradita ſorte,*
*Vbi Troianæ è mœnibus urbis,*
*Graijs abigor bellica præda.*
*Haud equidem ullum porto leuamen*
*Aerumnæ præſentis, at ingens*
*Inſuper & graue deſero pondus*
*Tibi priuatim ô mulier, ſæui ac*
*Diri ueniens nuntia luctus.*
*Nanque ferunt decernere Graios*
*Celebri cœtu, tua uti gnata*
*Manibus occidatur Achillis.*
*Qui ſublimem ſcandens tumulum,*
*Scis fuluis cum apparuit armis,*

N aues detinuit pontigradas,
N ixáque torto uela rudente,
H æc uociferans, Quò iam Danai
F ugitis, noſtros
C ineres deſerturi inhonoros?
A t lis multo eſt orta tumultu,
A c uariat ſententia duplex
B ellaces Graiugenûm turmas,
D um pars dandam tumulo inferias,
P ars mactari cenſet iniquum.
A tque inde tuæ ſtuduit parti
R ex Agamemnon, id fatidicæ
T halamis elargitus honoris.
A tque uiciſsim dixere duo
T heſidæ, hos genuiſtis Athenæ:
V na erat hæc ſententia utrique,
V ti Pelidæ decorent tenero
B uſta cruore.
N ec placet, uti Caſſandræ thalamos
A rmis habeant pluris Achilli.
E t ſtudijs fermè hactenus æquis
D ecertatum eſt, donec uarius
E t ſuauiloquens ſuaſor, Achiuûm
P opulo non ingratus Vlyſſes
O mnem dictis flexit cœtum,
N e pro captæ cæde puellæ,

N eglectum pateretur Achillem,
V num è Danaïs longè primum,
N eu quis apud Perſephonen, ex ijs
Q ui bello cecidere, referret
Q uàm malè gratus miles Achiuus
D anaïs Danaûm cauſa cæſis,
E x Iliacis ceſſerit aruis.
S ed iam nunc hic aderit Vlyſſes,
I ſto uti uellat ab ubere gnatam,
E que manu, ui tollat, anili.
P roin templa adeas, adeas aras.
A ccide Atridæ genibus ſupplex,
P rece ſollicita, quicquid olympus,
Q uicquid claudit terra deorum.
S iquidem aut places numina uotis,
N e miſeranda orbere puella,
A ut ſpectent tua lumina oportet
A d tumulum procumbere ſparſam
S anguine gnatam, déque aurifera
C eruice atrum undare cruorem.
He. H eu me miſeram, quid uociferer?
Q uónam ululatu, quónam fletu
P lorem miſeræ miſera ſenectæ
H aud portandum
S eruitij, haud tolerabile pondus?
H eu me me, quis opem mihi uindex

T ulerit? quænam natio? quænam urbs?
P eriȷt ſenior. gnati extincti.
H uccine, an illuc flectam greſſum?
Q uò me uertam?
V bi, quis deus, aut dæmon præſens
F erat auxilium?
P roh Iliades ſæua ferentes,
E heu ſæua ferentes fata,
E xtinxiſtis me, extinxiſtis,
N ec mihi poſthac
G rata eſt ſupero in lumine uita.
D efer anum hanc, ô pes infelix,
H anc me infelix ducito ad aulam.
E heu gnata, heu ſupra cunctas
M iseræ matris filia, prodi,
P rodi tectis, percipe matris
F ilia uocem.
V ti cognoſcas, qualis qualis
F ama tua de uita fertur.

Polyx. E hem mater, mater,
Q uid clamas? quid ſubitum apportans,
S ic me ueluti uolucrem tectis
C ogis trepidam prouolitare?

He. E heu me gnata.

Polyx. C ur ſermonum exordia mecum
D iro ſumis ab omine mater?

Ah gnata

He. A *h gnata, tuæ metuo uitæ.*
Polyx E *loquitor, neque cælato diu.*
P *aueo, miſerè paueo mater.*
Q *uæſo quid ingemis?*
He. G *nata, ah miſeræ gnata parentis.*
Polyx C *ur iſtud ais?*
He. H *oc gnatus contendit Achillis,*
C *ommuni decreto Argiuûm,*
V *ti Pelidæ gnata ſepulchro*
M *actata cadas.*
Polyx E *heu genitrix, ut mala nobis*
I *mmenſa refers!*
A *peri ſodes, aperi mater.*
He. R *umorem adfero filia dirum.*
D *e cæde tui*
S *citum populus ſanxit Achiuus.*
Polyx O *te afflictam! proh ter miſeram!*
O *malè fauſtæ genitrix ſortis!*
Q *uam tibi triſtem rurſus luctum,*
I *nfandumque & acerbum mouit*
D *æmon aliquis!*
N *on iam gnata hæc, non tibi poſthac,*
I *nfelice ſenecta infelix*
C *onſeruiero. nanque perinde ac*
H *innuleum, ſeu montibis hirtis*
A *litam uitulam, miſeram miſera*

M ox de manibus uelli aſpicies,
A c ſub humum, ceruice reciſa,
O bſcuro demittier orco.
I llic inter lumine caſſos Degam infelix.
S ed te miſeram luctu omnigeno
D efleo mater. nam me, fata,
S ortémque grauem non lamentor,
C um mihi caſus ſit & optãdus Cedere uita.

Ch. S ed ecce Vlyſſes huc citus mouet gradum,
H ecube, tibi aliquem nuntium ferens nouum.

Vlyſ. T e ſcire mulier credo placita exercitus
E t quæ inter omneis uicerit ſententia,
H aud te latere puto: ſed exponam tamen.
V iſum eſt Pelaſgis, tua uti gnata Polyxena
C adat ad ſepulchri Achillis excelſum aggerem.
A t uirginis nos eſſe ſolenneis duces
S tatuêre, Pyrrhus Aeacidæ proles, huic
P ræfectus auctor ac ſacrificus hoſtiæ.
S cin' ergo quid ages? néue ui retraxeris,
M ecúmue manibus ne uelis contendere.
A gnoſce uires Danaidûm qui hæc imperant,
S imulque quantis obruare nunc malis.
" S citum eſt profectò quiddam, & in medijs malis
" E a quenque ſecum ſapere, quæ ſapere eſt opus.

He. V æh uæh, adeſt diſcrimen (ut uideo) graue,
G emitúque plenum, & non inane lachrymis.
N eq; enim ipſa dudum uitam acerbã & aſperam

I llic reliqui,quo mori decuit loco.
N eque me interemit Iuppiter, ſed in hoc alit,
T riſtiſſimis uti triſtiora conſpicer.
P roh miſera.Sed iam ſi licet captis,neque
M oleſta,nec quæ mordeant animum,loqui
H eris, rogeris oportet & paucis mihi,
A tque ut uiciſſim nos rogantes audias.
Vlyſ. L icet.roga.neque enim hoc tibi inuideo moræ.
He. S cin' Ilium explorator ut ſubiueris
P annoſus atque ſquallidus?genas tuas
S tillæ obſidebant mortis,oculis excitæ?
Vl. M emini.haud enim hæc res ſũma ſtrinxit pectoris.
He. T en' agnitum uni prodidit Helene mihi?
Vl. M eminimus, in diſcrimen adducti graue.
He. S upplexq́ue factus genua tangebas mea?
Vl. S ic,manus ut iſtis inſtupeſceret peplis.
He. D edin' ergo uitam, & Ilio emiſi ſolo?
Vl. I ta,ut hoc profectò Solis aſpiciam iubar.
He. Q uid tum locutus,cum mihi in manu fores?
Vl. Q uò me necis ſubducerem periculo,
O mneis uafer tum comminiſcebar dolos,
C unctáſque pariter perſuadendi uias.
He. L ege igitur iſtac gratiam refers malam,
C um tuleris à me,quæ tuliſſe non negas,
A t nil iuues nos,ſed magis pro uiribus
I ncommodes,benefacta compenſans malis.

Veſtrum genus mortalium ingratiſſimum,
Quicunque plebis concionibus leues
Captatis auras: cognitum heu mihi plus ſatis.
Quà damnum amicis ferre non facitis pili,
Modò diſſeratis grata multitudini.
At iure quónam, aut quid ſecuti, uirginem
In hanc, cedo, decreta ſanxerunt necis?
Ipſúmne decus hoc ſuaſit, homines cædere
Tumulis, ubi bos uictima addecet magis?
An porrò Achilles mortis auctores ſuæ
Punire quærens, iure in hanc refert necem?
Atqui hæc in illum ſceleris admiſit nihil:
Helenam ſepulchris hoſtiam par eſt peti.
Illa hunc peremit, illa traxit ad Ilium.
Quòd ſiqua uultu legitur ex captis neci,
Formaque præſtans cæteris, non noſtrum id eſt:
Quippe ore multo Tyndaris decentior,
Eademque quàm nos, non minus dedit mali.
Atque hæc pro æquo dixerim quidem, ac bono.
At nunc mihi quæ te repoſcenti inuicem
Reponere æquum eſt, accipe æquis auribus.
Meam (quod ipſe non negas) humilis manum, ac
Supplex anilem hanc contigiſti tum genam,
Nunc hæc uiciſſim prona contingo tui,
Beneficiumque tunc datum, reflagito,
Itemque ſupplex obſecro, ne filiam

M *ihi puellam manibus abripias meis,*
N *éue perimatis: quippe funerum ſatis.*
O *blecto in hac me, ſortis oblita grauis.*
S *olamen hæc eſt una pro multis mihi,*
V *rbs, atque nutrix, ſcipio, rectrix gradus.*
» I *niqua uictis imperare non decet,*
» Q *ueis ſors dedit rerum potiri, ac uincere.*
» N *eque queis ſecundæ res, oportet fidere*
» I *tidem futuras ſemper ex ſententia.*
E *tenim ipſa quondam quæ fui, non ſum amplius,*
O *pes ſed omneis unicus rapuit dies.*
A *ge amica barba paululum me reſpice,*
M *iſereſce, & adiens rurſum* Achiuûm *exercitum,*
D *oceto, quàm ſit ſæuum atroxque, fœminas*
M *actare, quas non interemiſtis prius*
R *aptas ab aris (ſed pepercistis) ſacris.*
L *ex æqua porro uos apud, de ſanguine,*
S *eruisque liberisque capitibus ſtata eſt.*
S *i uel malè hæc auctoritas dicat tua,*
» F *lectet, quòd à leuibus profecta oratio,*
» E *t à probatis, non idem ualet eadem.*
Ch. T *am rigida nuſquam eſt ulla mens mortalium*
A *udita, quam non iſta comploratio*
I *ngensque luctus cogat edere lachrymas.*
Vl. A *udi* Hecuba, *néue mente percita, uirum*
Q *ui recta dicat, maleuolum fingas tibi.*

*Ego quidem uitam tuerier tuam,*
*Per quam ipſe uiuo,cupio,nec dicam dolo,*
*At quæ palàm ſüaſi,ea haud negauerim,*
*Nempe urbe capta,exercitus primario*
*Gnatam immolandam (quandò poſtulat) tuam.*
» *Hinc nanque plures defluunt reſpublicæ,*
» *Dum ſtrenuum qui præbet ac fortem uirum,*
» *Non plus honoris quàm uir ignauus capit.*
*Nos contrà,Achillem dignum honore ducimus,*
*Vt qui pro Achiuis ceciderit promptiſsime.*
» *Quàm turpe, ſi quem uiuum amicum ſenſimus,*
» *Huic deſinamus eſſe amici mortuo?*
*Age quid futurum,ſiqua rurſum appareat*
*Acies coacta,& hoſtium certamina,*
*Vtrum manus iam conſeremus,an magis*
*Vitæ ac ſaluti conſulemus? quippe qui*
*Fraudari honore cernimus,quiſquis cadit.*
*Ac mihi profectò,luce donec hac fruar,*
*Quantumlibet puſilla,ſufficiant tamen:*
*Porrò ſepulchrum conſpici exoptem meum*
*Inſigne,quandò durat in longum hic honos.*
*At miſera patior,inquis. audi contrà ad hæc,*
*Sunt & Pelaſgis neutiquam miſeræ minus,*
*Anusque,& annis te priores fœminæ,*
*Sponſæque ſponſis orphanæ præſtantibus,*
*Hic oſſa quorum puluis Idæus tegit.*

Fer iſta.

F er iſta.Nos ſi perperam decernimus
D ecorare fortem præmio merito uirum,
I nſcitiæ ipſi obnoxij tenebimur.
A t barbari,neque hos amicos ducitis
Q ui ſunt amici:neque decorè qui oppetunt,
S uſpicitis.hinc & noſtra floret Græcia:
V os contrà habetis inſtituto congrua.
Ch » H eu ſeruitus ut ſemper eſt miſerrima,
» S ubacta ui fert præter æquum plurima.
He. A h gnata, in auras irrita hæc oratio
F ruſtra mihi iactata de tui nece.
T u,ſi amplius quid quàm ualet mater,uales,
A nnitere,omneis ad modum luſciniæ
E xperta uoces,uita ne pereat tibi.
M iſeranda Vlyſsis accide huius ad genu,
E t commoue,argumentum habes,ipſi quoque
S unt liberi,quò fata miſeretur tua.
Polyx V ideo te Vlyſſe dexteram ſub pallio
M anum occulentem,& ora uertentem retro,
T etigiſse malam ne mihi ſit fas tuam.
A nimo bono ſis iubeo,meq́ue nuntia,
S cito,quod ad me pertinebit,te fore
I n tuto,& effugiſſe(ſiquis ſupplices
C urat fauens,æquusq́ue reſpicit)Iouem.
N am te ſequar,uel quia trahat neceſsitas,
V el quòd mori expetam ipſa.ſin uelim minus,

*V. ita auida mulier uidear, ac timida omnibus.*
*Quæ nanque uitæ cauſa iam ſupereſt mihi?*
*Vt cui pater rex omnium fuerit Phrygum,*
*(Etenim rudis mihi lucis hoc initium)*
*Dein ſpes ad amplas educabar, regibus*
*Nuptura, multis æmulantibus procis,*
*Quis me ad penates duceret uictor ſuos.*
*Regina ego proh miſera fœminis eram*
*Troadibus, inter uirgines inſignis, ac*
*Dijs æqua, ſolum hoc ſiquis excipiat, mori.*
*At ſerua nunc ſum, protinus uocabulum hoc*
*Mimmè aßüetum, facit ut expetam mori.*
*Dein forſitan continget immitis mihi*
*Herus, ære me quicunque commercabitur,*
*Et Hectoris quondam ſororem, & plurium:*
*Adigensque ui me pinſere in tectis, ſolum*
*Verriſſe coget, ſtaminique inſiſtere,*
*Vitam exigentem duram & illætabilem.*
*Thalamosque noſtros ſeruus emptus undeuis*
*Fœdabit, antè deſtinatos regibus.*
*Abſit. relinquam lucem ego iſtam libera,*
*Orco inferisque hoc corpus exponens meum.*
*Iam ducito me Vlyſſes, ac ductam immola.*
*Neque enim penes nos uel ſpei fiduciam*
*Vel opinionis uideo, cur mi debeam*
*Poſthac benigna fata pollicerier.*

At tu

A t tu genitrix, nequid obſiſtas mihi
V erbóue, factóue: incita magis mori
Q uò libeat antè, quàm quid indignum accidat.
» N am qui malis haud aſſüerit, fert quidem,
» D olet tamen, cum colla ſupponit iugo.
» A t mortuus quàm uiuus hic felicior
» F oret. haud decorè uiuere eſt ingens labor.
Ch » I neſt in homine mira & euidens nota
» P robis ſatum eſſe. generis illuſtrat decus,
» Q uiſquis celebribus dignus eſt natalibus.
He. D ixiſti honeſtè gnata, uerùm iſti dolor
A deſt honeſto. cæterùm ſi Pelei
E t facere gratum filio, ſimul & probrum
E ffugere uultis, hanc Vlyſſes omittite,
M e ductam Achillis immoletis ad pyram.
N e parcite, inquam. nam Parin produxi ego,
Q ui Tethide natum petijt arcu, ac perdidit.
Vl. N on te umbra Achillis poſcit Argiuos, anus
V t immolere, ſed hanc popoſcit uirginem.
He. V os attamen cum filia me occidite,
D uplumque tellus ſparſa ſanguinis bibet,
E iusque manes, iſta qui poſcit ſibi.
Vl. S at filiæ mors, cæde cædem non decet
C umulare, & ô ſi ne hæc quidem pendenda ſit.
He. G natæ at neceſſe utcunque commori meæ.
Vl. Q ui? quandò dominos eſſe non noui mihi.

He. V t hedera quercu, ſic ego huic inhæſero.
Vl. H aud feceris, ſi obtemperabis ijs quibus
E t mentis & prudentiæ plus quàm tibi eſt.
He. N on hanc ego uolens omittam uirginem.
Vl. A t ego hinc relicta non abibo uirgine.
Polyx M ihi mater audi, tuque Laërtæ genus
P arentibus concede meritò concitis.
T u miſera cum uictore ne pugnaueris.
S terni ſolo uis, ac trahi corpus tuum
A nile, per uim pulſa? uin' iuuenis manu
F œdis modis reuulſa dedecorarier?
I ſthæc ut accidant tibi, abſit. haud enim decet.
Q uin age manum da iam mihi dulciſsimam
D ilecta genitrix, ac genam applicem genæ.
P oſthac enim haud unquam, ſed extremum iubar
O rbemque Phœbi hodie quidem conſpexero.
F inem ergo noſtri fac age alloquij cape,
A c dicta mecum conſerito nouiſsima.
O mater, ô parens, abeo iam ad inferos.
He. H eu gnata, nos in lumine hoc ſeruibimus.
Polyx F ruſtrata ſponſo, ac debitis mihi nuptijs.
He. M iſeranda gnata es, mulier infelix ego.
Polyx. I llic iacebo in tartaro tete procul.
He. H ei miſera, quid agam? uitã ego hãc quoad trahã?
Polyx A ncilla moriar, patre nata libero.
He. A t ego orba quinquies decem iam liberis.

Quid

Polyx Q uid Hectori ex te nuntio,aut ſeni uiro?
He. D ic fœminarum me omnium miſerrimam.
Polyx O pectus,& queis alita blande ſum ubera.
He. P roh ante tempus fati acerbi filia.
Polyx V ale ô parens.Caſſandra iam mihi uale.
He. A lij ualebunt,iſtud haud matri eſt datum.
Polyx Q uique in fera es Polydore frater Thracia.
He. I ta, ſi quidem ille uiuit:atqui non puto:
A deo undiquaque prorſus infelix ego.
Polyx V iuit,premetque mortuæ tibi lumina.
He. E go & ante mortem præ malis ſum mortua.
Polyx M e duc Vlyſſes flammeo obuoluens caput.
E tenim prius quàm macter,exanimor meæ
L uctu parentis,& hanc neco ploratibus.
O lux,licet nam nomen affari tuum,
N eque ulla poſthac copia dabitur tui
N obis fruendi,niſi quod intereſt moræ
A d enſem eunti hinc,atque Achillis ad pyram.
He. S oluuntur artus hei mihi,ac mens deficit.
O gnata matrem prende.porge dexteram.
D a,ne relinquas orbam. Amicæ,concidi.
V tinam Lacænam ſic ſororem caſtoris
H elenam uiderem,quæ decentibus oculis
F lorens peremit indecenter Ilium.
Ch. A ura, pontica aura,
Q uæque pontigradas per undam

R ateis celeres agis marinam,
Q uò loci miſeram uehes me?
A ddicta cui ſub ædes
A ncilla deferar?
A d littora Dorica, án ne
A d Pthiada, quo loco aiunt pa-
trem eximij laticis
C urrere Apidanum, ſataque rigare: an
S alſo miſera remo
I llam appellar in inſulam, pro-
ductura domi dies acerbos,
P rimitiua ubi palma frondet,
L aurusque ſacros in altum
L atona tibi edit
G ratiſſima ramos,
P artus monumenta dij,
A c cum Deliacis puel-
lis, Artemidisque deæ
S picula arcusque canam, aureamque uittam?
A n Palladis urbe, quam
C urrus nitidi uehunt,
P eplis in croceis equos
S ub iuga ſplendida mittam?
P ingens uaria, crocoque
S indone florulenta?
A n Titanum ad ſobolem,

Quam

Q uam Saturnius igniuomo rex
S trauit iaculo?
V æh liberis meis,
V æh patribus, ac ſolo,
Q uod fumo concidit,
M arteque captum, & exuſtum
A b Argiuis. at ipſa in
T ellure uocabor externa,
S erua, Aſiam fugiens
E uropæ famulantem:
M utans morte faces thalami.
Tal. V bi Phrygum regina quæ dudum fuit,
H ecubam, puellæ Troades, conuenero?
Ch. E ccam haud procul te, tergo humi ſtrato cubat,
T althybie præco, circumoperta linteis.
Tal. O Iuppiter, quid dicam? utrum mortalia
R eſpicere te? ánne opinione fallier,
F alſo putantes eſſe diuorum genus,
C aſu ſed omneis res agi mortalium?
N on hæc modò regina ditium Phrygum?
P riami uxor iſta nonne locupletiſsimi?
N unc urbs quidem eius funditus bello iacet,
A t ipſa, anusque, & ſerua, & orba liberis
Iacet, inquinata puluere infauſtum caput.
E heu, ſenex ſum, ſed tamen mori prius,
Q uàm fœdus ullus accidat caſus, uelim.

E xurge miſera, tolle ſubductum latus,
Q uodque omne canis albicat pilis caput.

He. E hem, quis hic, qui corpus haud ſinit meum
I acere? quid me, quiſquis afflictam moues?

Tal. T althybius adſum Achiui, mulier, agminis
M iniſter, accerſente te hinc Agamemnone.

He. O uir mihi chariſſime, an quòd me quoque
V iſum eſt Pelaſgis ad ſepulchrum occidier,
O b id uenis, ut grata perferres mihi?
P roperemus, acceleremus. age duc me ſenex.

Tal. G natæ ut cadauer ſepelias, te mulier hinc
D ucturus adſum. me quidem legant ad id
G eminique Atridæ, exercitusque Achaicus.

He. M iſeræ hei mihi, quid ais? ergo non adiſti, uti
M oriamur & nos, uerùm acerba nuntians?
G nata interiſti matris auulſa è ſinu.
E go orba poſthac liberis. miſeræ hei mihi.
S ed illam ut occidiſtis? an reuerentius?
A n ſic ut hoſtis diriter leto eſt data?
D ic hæc ſenex, haud læta dicturus licet.

Tal. D uplices mihi uis me parare lachrymas,
M iſeratione filiæ mulier tuæ.
E t hic enim tam ſæua commemorans, genam hanc
F letu rigaro, maduit & lachrymis mihi
M odò ad ſepulchrum, cæſa dum ferro occidit.
T urba aderat uniuerſa Achiui exercitus

*F requens ſepulchro, filiæ ad cædem tuæ.*
*P olyxenam autem Pyrrhus apprenſa manu,*
*S ummo ſepulchro ſtatuit, atqui pone ego,*
*L ectique iuuenes ex Achiuis inclyti,*
*S altum iuuencæ ut prohibeant manibus tuæ,*
*S equuntur, ac plenam tenens pateram, undique*
*A uro nitentem gnatus Aeacide manu*
*F udit parenti mortuo libamina.*
*M ihi innuit, præconio ſilentium*
*I ndicerem omni Achiuûm multitudini:*
*E goque inter omneis medius adſtans, hæc loquor:*
*S ilete Achiui, Pax ſit omni cœtui,*
*P ax, & quies. ſtatui quietum exercitum.*
*H ic inquit. O mi nate Peleo pater,*
*L ibationes propitius cape has meas,*
*P lacida abditorum manium euocamina.*
*A tque huc ades, quò purpurantem combibas*
*P uræ puellæ ſanguinem, quem tibi damus*
*E go atque populus: iamque nobis ſis fauens,*
*S oluens rudentem, & nauium retinacula,*
*C oncede nobis, ſoſpites ab Ilio*
*O mneis reuerſos patriam reuiſere.*
*H æc ille: at omnis populus apprecatus eſt.*
*L oculis ſub hæc mox aureis pictum notis*
*E ducit enſem: iuuenibus Graio agmine*
*L ectis, puellam ut prenderent, manu innuit.*

V *bi ſenſit illa,hos ore prodidit ſonos:*
O *qui excidiſtis oppidum Argiui meum,*
C *upidè obeo,nequis corpus attingat meum.*
I *ntrepida ſiquidem colla porrigam, ac uolens,*
Q *uò ingenua moriar:liberam me per deos*
S *inite immolantes:quippe apud manes quoque,*
R *egina cum ſim,dicier ſeruam pudet.*
T *urba adfremebat.rex & ipſe iuuenibus*
M *ox imperat quò uirginem remitterent.*
H *i ſimul ut audiere uocem regiam,*
S *ummamq́;,omittũt.nã hũc penes ius primũ erat.*
V *bi illa ſenſit iuſſa principum,illico*
S *ummo prehenſos pectore,ſcidit manu*
A *d umbilicum,uentris ac medium, peplos,*
S *inumq́ue monſtrat,& uelut ſtatuæ admodum*
M *ammas decentes, dehinc humi figens genu,*
V *erba ore fudit omnium miſerrima:*
E *n iuuenis,hoc ſi pectus enſe mauoles*
P *romptum ferire,ferito.ſin ceruicem,adeſt*
E *xprompta ceruix.* T*um miſertus uirginis*
P *yrrhus,uolensq́;,& non uolens, atque hæſitans,*
A *nimæ meatus enſe librato ſecat.*
F *luxere uenæ.at illa iam moriens,tamen*
S *ollicita mirè eſt,condecenter ut cadat,*
C *æletq́ue,quæ cælare decet oclos uirûm.*
L *etalis aſt ubi uitam ademerat mucro,*

*Labor*

*Labor ex Achiuis idem habebat neminem.*
*Alij iacentem frondibus conſternere,*
*Alij ſupremum ſedulò apparant rogum,*
*Tædas ferentes pineas. qui nil tulit,*
*Malè audiebat à ferente, hunc in modum:*
*Ignaue ceſſas, nec puellæ amiculum,*
*Nec aliud ullum munus adferens manu?*
*Nil es daturus uirgini promptiſsimæ,*
*Animoque ſummo? de perempta filia*
*Hæc tum ferebant, liberorum at te quidem*
*Matrem optimorum; uerùm eandem ex omnium*
*Grege fœminarum conſpicor miſerrimam.*
Ch. *Acerba quædam Priamidas clades premit,*
*Vrbemque noſtram. fata ſunt iſthæc deûm.*
He. *In quod malorum, grata, cum adſint plurima,*
*Intuear, hæreo. Si quod attingam, illico*
*Aliud uetat. rurſum alia me moleſtia*
*Aliò uocat, maliſque ſuccedunt mala.*
*Et nunc acerba fata ne plorem tua,*
*Nequeam profectò temperare pectori.*
*Hoc rurſus ipſum, nempe ne gemam admodum,*
*Nimiſque acerbè, ſuſtuliſti, ſtrenua*
" *Mihi nuntiata. Non nouum ergo, ſi mala*
" *Fauente cœlo terra fert ſegetem bonam:*
" *Bona, deſtituta quibus opus fuerat, malum*
" *Fructum edit. At mortalium quiſquis malus,*

"N il poſſit aliud eſſe, quàm ſemper malus:
" F rugi, uſque frugi. Sors nec ingenium uiri
" A duerſa uitiat, ſed probus ſemper manet.
V trum id parentum, an educantium magis?
" R ectè educari ſcilicet nonnullam habet
" D octrinam honeſti: quod quidem quiſquis probè
" T enet, idem honeſti ad regulam nouit ſcelus.
S ed maniter iam mens mihi hæc effutijt.
T u porrò Achiuis uade & iſta nuntia,
N e filiæ quis applicet manum meæ,
" V etentque populum. nam frequenti in agmine
" I ndomita turba eſt, ac tumultus militum
" S iquando nullo cohibeatur principe,
" V incit furens incendium. quiſquis mali
" N ihil hic patrarit, ille demum erit malus.
A t tu uetus miniſtra ſumito ſitulam,
A tque huc reporta pontico impletam ſalo,
V t iſupremis te lauacris filia,
I nnupta nupta, uirgo non uirgo, lauem:
E t ut tibi exhibeam quibus digna es. ſed id
Q ui? aut unde? nequaquam potero, ueruntamen
S ic ut licebit. nanque quid aliud agam?
M undumque captis colligens à fœminis
Q uæ mecum in ijſdem deſident tentorijs,
S iqua ex penatibus aliquod ſuis habet
F urtum, inſcijs quos nacta nuper eſt heris.

T ecta ô decora, proh beatæ olim domus,
O liberis opibusque florentiſſime
P riame, uetusque ego illa liberûm parens,
" V t priſtina exuti ſuperbia, ad nihil
" R ecidimus, & poſt iſta adhuc tumeſcimus,
" L ocupletibus noſtrum hic quidem penatibus,
" P ræfulſit hic quòd dignitate ciuibus.
" C urarum inania mentis hæc ſunt ſomnia,
" L inguæque faſtus. Ille feliciſſimus
" E ſt, cui nihil contigerit in uita mali.

Ch. M ihi ærumnam Atropos,
M ihi cladem dei parabant,
S yluam ut primùm abiegnam in Ida
A lexander incidit,
L iquida uada rate tranſiturus audax
H elenæ ad thalamos, iubar quam
P ulcherrimam auricomi in
O rbe uidet Phœbi.
N am mala en nos, malisque uallant
T riſtiora fata.
P riua amentia ciuitati
M alum publicum Iliacæ
P eperit, & ab alijs profecta clades.
I udicataque lis in Ida eſt,
Q ua treis cælicolûm puellas
P aſtor iudicauit ad

B ellaque, ſtragemque, &

M eæ exitium domus.

G emitque fortè quæpiam ad

V ndoſum Eurotam

L acæna lachrymoſa puella in ædibus.

C apiti quoque mater albo,

O rbata gnatis, inijcit

M anum, & unguem in ora cruentum

I nfigit auida, dilaniatque malas.

Fa. V bi Hecuba multo, fœminæ, miſerrima?

Q uæ ſuperat omne uirûm, ac ſimul noſtrum genus,

M alis, nec ullus palmam ei præceperit?

Ch. V t miſera nunquam dormiunt uocis tuæ

M ale ominoſæ triſtia præconia!

Fa. » H ecubæ dolorem hunc adfero. porrò in malis

» H aud eſt facile bene ominata dicere.

Ch. A c fortè tectis prodiens uidelicet

V erba inter ipſa commodè apparet tua.

Fa. O miſera prorſus, & magis quàm proloquor,

H era, occidiſti, uiua non es amplius,

O rba urbe, gnatis, ac marito, perdita.

He. A is nouum nil, ac ſcientibus opprobras.

S ed quid cadauer hoc Polyxenæ uenis

P ortans, ſepulchrum cuius Argiuûm manu

M odò nuntiatum eſt omnium properarier?

Fa. N ihil iſta nouit, ſed Polyxenam mihi

Deflet

Deflet:nouarum cladium attingit nihil.
He. Heu miſera,uatis nunquid huc adfers mihi
Sacro citum furore Caſſandræ caput?
Fa. Viuam elocuta es,mortuum hunc nihil gemis?
Atqui retectum iam cadauer inſpice:
Noua res & inſperata ſe offeret tibi.
He. Extinctus eheu cernitur gnatus mihi
Polydorus, à me Thraci creditus uiro.
Infauſta perij, nulla ſum poſthac.ohe
O pignus.heu,ohe.cantionem Mænadum
Ingredior,hæc noua ab hoſte reſciſcens mala.
Fa. Infauſta gnati fata cognoſcis tui?
He. Inopina,mira,noua,noua aſpicio.malis
Prognata ab alijs,alia contingunt mala,
Nec ullus abſque lachrymis unquam dies,
Suſpirijsq́ue me relinquet triſtibus.
Ch. O infauſta,dira,dira perpetimur mala:
He. Heu gnate, gnate matris infauſtiſsimæ,
Quo genere mortis occidiſti?quo iaces
Fato?peremit te quis è mortalibus?
Fa. Me latet.at hunc in littore offendi maris.
He. Eiectum ab undis,an trucidatum manu?
Fa. In littus arenoſum
Marinus illum fluctus æſtu eiecerat.
He. Hei mihi,uæh, uæh:
Didici mihi nocturna uiſa inſomnia:

N on me feſellit furua imago,quæ mihi eſt
C onſpecta de te gnate,quòd non amplius
S uperſtes aura ueſcerere cœlica.

Ch. S cis qui peremit,ſomnij prudens? cedo.

He. B ellator hoſpes ille Threicius meus,
V bi ſenior illum collocarat clàm pater.

Ch. H eu quid ais? auro quò potiretur,tuum,
I ta ut uidetur,interemit filium.

He. I nfanda,abominanda, pluſquam mira,nec
P ia, nec ferenda.ubi hoſpitum ius ac fides?
O he uir execrate,ut enſe ferreo
P uerile corpus conſcidiſti? nec ferum
C ommouit ætas pectus,ubi diſcerperes?

Ch. V t miſera te mortalium infauſtiſſimam
S tatuit,deorum quiſquis infenſus tibi eſt!
I pſum ſed ecce conſpicor Agamemnonem
R egem:loqui iam deſinamus obſecro.

Aga. G natam ſepultum quin uenis Hecube tuam?
N am ſic uti Talthybius attulerat mihi,
N e quiſquam Achiuûm filiam attingat tuam,
S inimus quidem illam nos,manu nec tangimus.
A t ipſa ceſſas.proinde miror ego.Sed huc
V t te illò mittam,uenio.quippe illinc bene
P eracta res eſt,ſi quid eſt in his bene.
H em,quem uirum hîc intueor in tentorijs
P hryga interemptum? nanque corpus ambiens

N on eſſe Danaum nuntiat amictus mihi.
He. I nfauſta (memet enim loquor,quum te loquor
H ecube)quid ago?num nam huius accido ad genu
A gamemnonis?an hoc tacita perfero malum?
Aga. I n ora tergum quid mihi obuertens tuum
L achrymas?quid acciderit,taces?iſthic quis eſt?
He. A t fortè reputans hoſtem & ancillam eſſe me,
G enibus repellet,& auxero moleſtiam.
Ag. » D iuinus haud ſum:nec niſi audiero,queam
» V iam tuorum noſſe cogitatuum.
He. A t huius animum quur ut hoſticum magis
I nterpretamur,cum ſit hoſtis haud tamen?
Aga. H uiuſce ſi nil ſcire me uoles rei,
M ecum facis:neque enim cupio cognoſcere.
He. H oc abſque,ferre liberis opem meis
M inime potis ſim.Sed quid hæc uerſo?neceſſe
A udere, ſeu impetro, ſiue & impetro nihil.
A gamemnon,en per genua ſupplico tibi,
T uámque malam,& auſpicatam dexteram.
Aga. R ei quid optans?nunquid hoc,ut libera
A euum exigas?id facilè continget tibi.
He. M inimè, ſed ulta maleficos ac perfidos,
S eruire reliqui quicquid eſt æui uelim.
Aga. N oſtram ergo mulier ad quid imploras opem?
He. N il tale prorſus,quale tu rex autumas.
V ides cadauer hocce,quod ego lachrymo?

Aga. V ideo.futurum quid ſit,haud etiam ſcio.
He. P eperi hunc ego olim,ac uentre geſtaui meo.
Aga. E ſt hic tuorum miſera quiſquam liberûm?
He. A t non eorum qui iacent ſub Ilio.
Aga. N um præter illos edidiſti quempiam?
He. I nutiliter,ut re liquet:nam hunc quem uides.
Aga. V rbs cum periret,hic ubi tum fortè erat?
He. E miſerat,quò ſoſpes eſſet,hunc pater.
Aga. Q uò ſemouens a cæteris unum omnibus?
He. T ellurem in hanc,in qua repertus mortuus.
Aga. A d hunc, tenet qui ſceptra Polymeſtor loci?
He. S eruator auri miſſus huc triſtiſſimi.
Aga. Q uis interemit? quóue fato extinctus eſt?
He. Q uis alius? hoſpes hunc peremit Thracius.
Aga. M iſer heu,potiri cupidus auri ſcilicet.
He. S ic habet,ubi iam fata cognouit Phrygum.
Aga. H unc nacta alicubi es mortuum,aut quis attulit?
He. H æc,in marino fortè nacta littore.
Aga. V trúmne quærens hunc, an aliud quiddam agens?
He. I erat lauacra ferret ut Polyxenæ.
Aga. E iecit,ut uidetur,hoſpes hunc necans.
He. P onto uehendum,membra ſic ſic diſſecans.
Aga. M iſeranda mulier,obruta immenſis malis.
He. P eriij,nec ullum reſtat Agamemnon malum.
Aga. H eu quæ perinde infauſta mulier extitit?
He. N ulla eſt,niſi ipſum dicis infortunium.

Quæ propter

*Quapropter autem genibus aduoluor tuis,*
*Audito: & æqua ſi tibi uidear pati,*
*Mittam querelas: ſin minus, te uindicem*
*Præbe mihi hoſpitis omnium impijſſimi,*
*Qui nec ſupera nec infera uerens numina,*
*Manu peregit facinus immaniſſimum,*
*Menſa receptus ſæpe communi mihi,*
*Primumq́ue amicos inter obtinens locum,*
*Demum aſſequutus quicquid æquum erat, dolis*
*Præcogitatis filium occidit meum.*
*At nec ſepulchro, quandò decreuit necem,*
*Dignatus eſt, ſed æquori abiecit fero.*
» *Nos imbecilles forſan & captæ ſumus,*
» *At dij ualentes, lexq́ue diuis imperans.*
» *Etenim uel ipſos lege cenſemus deos.*
» *Aequa atque iniqua hac finientes uiuimus.*
» *Ea ſi quidem ad te pertinens pereat, neque*
» *Pœnas luant ij qui trucidant hoſpites,*
» *Vel audeant qui ſacra diuis tollere,*
» *Iam penſi erit mortalibus prorſum nihil.*
*Hoc itaque fœdum ſi putas, me reſpice,*
*Miſerere noſtri: pictor & ueluti procul*
*Stans me intuere, quanta perpetiar mala,*
*Regina dudum, ancilla nunc quidem tua.*
*Modò cincta gnatis, orba nunc, anus ſimul*
*Deſerta, & exul, infima in mortalibus.*

*Hei miſera,quônam clàm mihi abducis pedem?*
*Sum actura,quantum apparet,infœlix nihil.*
» *Quid diſciplinis (dignum ut eſt) in cæteris*
» *Sudamus,atque ſingulas inquirimus,*
» *Ac non magis ſuadela,quæ mortalibus*
» *Regina ſola eſt,examuſsim exquiritur,*
» *Datóque precio diſcitur, quò quæ uelit,*
» *Ea quiſque perſuadere poſsit & aſſequi?*
*Quis itaque poſthac læta promittat ſibi?*
*Gnati tot illi, non mihi adſunt amplius:*
*Abducor ipſa capta, & indigna patiens.*
*Vrbisque fumum en ſubuolantem conſpicor.*
*Aſt illud , etſi forſan importunius*
*Hunc admonere ueneris,eloquar tamen.*
*Mea gnata Phœbas ad latus cubat tuum,*
*Quam multitudo Phrygia Caſſandram uocat.*
*Vbi quæſo nocteis rex ſüaueis iam refers,*
*Dulciſsimorum aut in toro complexuum*
*Quam gnata gratiam feret,& ex illa ego?*
» *Siquidem tenebræ & noctis oſcula ſcilicet*
» *Summam inter homines beneuolentiam ſerunt.*
*Nunc igitur audi:hunc mortuum coràm uides.*
*Hunc ſi iuuabis , cum ſit affinis tibi,*
*Facies probè.unius parum eſt oratio*
*Membri,nec una lingua nobis eſt ſatis.*
*Vtinam quidem fiant mihi uocalia*

*Brachia,*

B rachia, manusque, comæque, & extremi pedes,
S eu Dædali arte, ſiue quopiam deo,
V t cuncta pariter genua contingant tua,
P lorentque, & omnis generis emittant ſonos.
O rex, & ô lux ſumma Achiuûm, flectere,
D extramque opiferam porge ſupplici.rei
" N il aliud ut ſit, attamen uiri eſt probi
" V t faueat æquo, iuſta, quod poteſt, iuuans:
" C ontrà, maleficos ſemper afficiat malis.
Ch. " M irum eſt profectò, ut incidant mortalibus
" P ræfixa certis cuncta fati legibus:
" D um qui fuere nuper inimiciſſimi,
" S tatuunt amicos: rurſus & qui beneuoli
" F uerant, eos odijs acerbant mutuis.
E go teque gnatumque, Hecuba, fortunas tuas
S uſcipio miſerans, ſupplicem ſimul manum:
V oloque & deorum & æquitatis gratia,
P œnas tibi iſtas hoſpitem impium dare,
S i quo uidebis poſſe confieri modo
S imul ut tibique commodetur, nec tamen
M e multitudo fauore Caſſandræ ſciat
N ecem hanc tyranno Thracio molirier.
S cruplo illud animum turbat iniecto meum,
Q uòd illum amicum copiæ ducunt uirum.
A t rurſus iſtum qui peremptus eſt, ſuum
H oſtem autumant. is ſiquidem eſt charus tibi,

P riuatim id eſt,nec pertinet ad exercitum:
A t iſta ſpecta,nam uolentem me quidem
H abes,ut adſim rebus adiutor tuis,
O pemq́ue ferre promptum & accinctum tibi.
C ontrà pigrum, ſi offendo multitudinem.
He. H eu,
" V t nemo quiſquam liber eſt mortalium:aut
" F ortuna ſeruum reddit,aut pecunia:
" A ut ſcripta lex,aut multitudo ciuium
" V etat ſuopte uiuere ex arbitrio.
S ed quia paues,nimiumq́ue multitudini
T ribuis,ego iſto te leuauero metu.
S is conſcius modò ſi quid intendam mali
H uic qui peremit,cæterùm adiutes nihil.
T antùm hoc ferente quæ feret, ſi qui interim
E xiſtet aut tumultus,aut ſuccurſio,
C ompeſce tu, ſtudere diſsimulans mihi.
P orrò alia( fide) cuncta conficiam probé.
Aga. Q ui?quæſo.quid ages? num manu,quum ſis anus,
F erro prehenſo barbarum interimes uirum?
A n mage uenenis? ſiue quali tandem ope?
T ibi unde amicos? quæ tibi aſsiſtet manus?
He. H æc ipſa claudunt tecta Troadum gregem.
Aga. P rædam Pelaſgûm forte captiuas ais?
He. P er has quidem ſum ultura carnificem meum.
Aga. E t quî uirile robur aderit fœminis?

Res

He.» R es ualida multitudo, nec ſuperabilis,
» A rmata quando eſt clancularijs dolis.
Aga. R es ualida, ſed muliebre non probo genus.
He. Q uid? nónne iuuenes nuper Aegypto ſatos
O mneis ſemel fœminea confecit manus?
M arcsque Lemno ſuſtulere fœminæ?
S ed qua gerendum ſit uia negocium,
I ſtam mihi relinque ſollicitudinem.
Q uin fœminam hanc per copias duci iube
T utò: hoſpiti ſed tu per aſtum Thracio
D ic, Aduocat regina te dudum Ilij
H ecube, tuapte gratia haud minus, ac ſua,
G natosque refert ſcire & hos, quæ mox tibi
N arrabit illa. Sed recentem uictimam
A gamemnon inter hæc ueta ſepelirier,
G ermanus una ut cum ſorore, uno rogo
G eminus dolor parenti, humo condi queant.
Aga. I ta fiet: at ſi nauigare copijs
L icuiſſet, hoc tibi haud queam largirier.
S ed quia ferenteis nunc negat uentos deus,
M anendum & opperiendum erit nobis quoad
D etur ſecundus curſus atque commodus.
B ene uertat autem, quippe pariter omnium
» E t publicitus, & ſingulorum propriè
» R efert, malis male euenire, bonis bene.
Ch. P atria, heu dolor, Ilium, haud

V rbs inexpugnata uocabere poſthac.
T am denſa circum Danaûm tegere nube.
D omita, heu domita hoſti es,
S poliataque turrium corona.
F umi uapore flagranti
P ingeris miſerabili nigrore.
N on te rurſus obambulabo.
N octis medio interibam,
Q uum iam à cœna ſomnus ſuauis
I n oclos ſpargitur.
S olennibus ac ſacris choreis
C antibusque peractis,
I acet in thalamo maritus,
S uffixaque lancea
P exillo hæret in alto.
N ec iam nautica cernit uſquam in
C ampis agmina dira Troiæ.
A ſt inter hæc mihi reuinctis
M itris uaga lege, & orbe
C erto coma componitur
A urei rotundum
S pectanti ſpeculi æquor, atque
L ecto proxima ſtabam,
S ubituraque mox eram cubile.
E n oppidum occupat tumultus,
P hrygumque talis urbe clamor
S onat: quando Achiui, quando, agedum

P *opulati ualidam Phrygum arcem,*
V *eſtras domos repeteris?*
A *t dulceis thalamos ego ſimplici*
R *elinquo ueſte, ſic uti*
S *olent puellæ Dorides.*
N *ec profuit mihi quòd ſupplex*
P *rocumberem Artemidi infelix.*
A *gor autem, oculis uirum interemptum*
I *ntuens, pelagi per undas,*
V *rbemque reſpectans, ubi*
I *am pedem reducem carina*
M *oueret undiuagum per æquor,*
M *eque ſolo abduceret Iliaco,*
D *olore concidi, ger-*
*manam Dioſcurorum Helenam execrans,*
I *dæumque paſtorem,*
P *eſtiferum Paridem, quòd è parente*
T *ellure me exigeret,*
A *tque pellerent domo nuptiæ non nuptiæ,*
I *mmo dæmonis* Malè amici
A *trox calamitas quæpiam. at*
I *llam neque maria tumida reuehant, neque*
A *d patrias peruenerit ædeis.*
Polym O *Priame pectori uir omnium meo*
C *hariſſime unus, atque item chariſſima*
H *ecuba, illachrymo te contuens, urbem ac tuam,*

Iſtamque, quæ modò eſt perempta, filiam.
Heu
» Vt ſtabile nil eſt, nec licet confidere,
» Confidere, inquam, non licet, ſucceſſibus
» Vt qui ſecundis floret, haud in poſterum hic
» Rebus repentè fiat aduerſis miſer.
» Verùm excitato ſusque deque numina
» Miſcent tumultu cuncta. Proinde inſcitia
» Veneramur illa. Flere at hæc quorſum attinet,
» Quum nil medelæ ad priſtina adferant mala?
Abſentiam at tu ſi quid incuſas meam,
Ignoſce: nam fortè intimis aberam procul
Thraces in oris, hunc ubi appuleras locum.
Verùm ut reuerti, famula protinus domo
Pedem efferenti commodùm occurrit tua,
Verbis tuis mihi nuncians, quæ ſimul ego
Vt audij, è ueſtigio huc me contuli.
He. O re intueri te quidem aduerſo pudet
Polymeſtor, iſtiuſmodi ſitam in malis.
Nam cui beata uiſa ſim, huic me pudor habet
In hoc ſtatu, in quo nunc ago, reperirier.
Neque te queam rectis tueri pupulis.
Sed ne putaris iſtud eſſe odio tui
Polymeſtor, atqui eſt quippiam in cauſa rei,
Vel lex recepta moribus mortalium,
» Aduerſa ne qua fœmina ſpectet uiros.

polym N eque miror equidem.me ſed ad quid eſt opus?
C uiúsque gratia moueo domo pedem?
He. A rcana res eſt,quam tibi ac gnatis tuis
C upio referre.proin ſatellites mihi
P rocul his iubeto abſiſtere à tentorijs.
Polym A bite.tuta hæc ſolitudo.tu quidem es
B eneuola nobis;beneuolus mihi hic item
E xercitus. sed indicare iam tuum eſt
I n quo beatum deceat afflictis opem
A dferre amicis.promptus admodum ſum ego.
He. D ic hoc prius,quem creditum domi tenes
P atris è manu,meáque,Polydorus meus
V iuítne? deinceps reliqua percontabimur.
Polym V iuit profectò.hac parte res bene habent tuæ.
He. V ir optime,ut probè loqueris,ac digna te!
Polym P oſt hæc quid ex me concupiſcis diſcere?
He. E tiam parentis nunquid eſt memor mei?
Polym Q uin clanculum ad te ſtuduit huc accurrere.
He. S ed ſaluum id aurum eſt,Ilio quod attulit?
Polym S eruatur iſtud in ædibus ſaluum meis.
He. S eruare perge,nec appetas res hoſpitum.
Polym A bſit mulier.his quæ mihi adſunt,perfruar.
He. S cin' ergo quæ tibi proloqui ac gnatis uelim?
Polym I gnoro,uerbis indicabis hoc tuis.
He. A metur,ut tu nunc amatus es mihi.
Polym A ge,quid uolebas ſcire mecum liberos?

He. G azæ Priamidôn abditæ ueteres humo.
Polym I ſthuc referri filio cupis tuo?
He. P rorſum, & quidem per te, uir es etenim pius.
Polym Q uid igitur hos adeſſe oportet liberos?
He. M oriare ſi tu, ſcire & hos ſatius erat.
Polym P robè elocuta es, & hoc modo conſultius.
He. S cin' Iliæ delubra ubi ſint Palladis?
Polym T heſaurus illic ſcilicet? ſigni at quid eſt?
He. T ellure ſumma prominens ater lapis.
Polym A t nunquid hinc quod ad hæc loqui uelis mihi?
He. S erues uelim has quas extuli pecunias.
Polym V bi nempe? an intra amictum? an abditas habes?
He. S poliorum aceruo his delitent tentorijs.
Polym V bi? nam hic Pelaſgûm nautica tabernacula.
He. S unt propria captis fœminis tentoria.
Polym T utan' ſatis ſunt intus, atque abſunt uiri?
He. I ntus Pelaſgûm nemo, nos ſolæ ſumus.
S ed intrò propera, quippe Graij ab Ilio
C urſum ad penateis flectere cupiunt ſuos.
V ti cuncta ubi peregeris, quæ te quidem
P eragere par eſt, tum tuis cum liberis
E ò queas reuertier uidelicet,
V bi meum ipſe collocaſti filium.
Semichor. N ondum dediſti, at forſitan pœnas dabis,
P ortu ut procul quis turbidis uaſti maris
E rrans procellis, mox ſuaui orbabere

" A nima,atque uitam deſeres.Siquidem dolus
" N ec æquitati,nec deis ſat congruit.
P eſtifera,peſtifera mala.
H eu mentietur iſtius tibi ſpes uiæ,
L etifera quæ te adduxerit ſub Tartara.
E ho miſer, ſternêris imbelli manu.
Polym O culûm orbor eheu luce,& aſpectu miſer.
Semi. V iri eiulatum Thracis audiſtis precor?
Polym H eu rurſus,eheu,liberos necant meos.
Semi. I nitus peracta genera ſupplicij noua.
Polym N unquam tamen quantumlibet pernicibus
M e pedibus effugeritis,immo protinus
Q uatiens & ipſa tecta funditus eruam.
Semi. V ibratur ecce dextera telum graui.
V ultiſne ut irruamus intrò? locus enim
H ecubæque & iſtis ferre ſuppetias monet.
Hecu. R efringe (ne quid parſeris)uellens fores.
O culos enim haud reſarcies unquam,neque
V iuos uidebis quos necaui liberos.
Semi. N um Thracij uictrix potiris hoſpitis?
P atraſtin' hæc cuiuſmodi narras hera?
Hecu. M ox hunc uidebis prodeuntem ex ædibus
C æcum,atque cæcis lubricantem paſsibus,
P ariter duorum liberûm cadauera,
Q uos ipſa cum fortiſsimis Iliadibus
F erro peremi.Iamque perſoluit mihi

P œnas. ſed (ut uides) foras mouet pedem.
V erùm hinc procul conceſſero, ac uitauero
I ra æſtuantem Thraca, & indomitum uirum.
Polym H eu quò ferar? quò intendam? quò torquebo
Q uadrupedem gradum, montigenæ feræ
P reſſa manu ueſtigia tentans? quònam,
H uc, ánne illuc deflectam curſum,
V t uiricidis quæ me perdunt,
T roadibus inijciam manum?
S celeſtæ ſceleſtæ Phrygum nurus,
P roh execratæ,
Q uò me pauitantes,
S e abdunt latebris?
O utinam meis ſanguineis oculis
M edeare, medeare, mihi lumina
C æca adimens Phœbe.
A tat ſile, occultum gradum ſentio harũ mulierum.
Q uò cieo pedem, carne atque oſsibus
M e expleturus, beſtijs è noxijs
E pulo parato, quo mihi ſumam
P œnam iniuriæ meæ? Io miſer,
Q uò, quò rapior? ſola tartareis
B acchis relinquo ſecanda pignora, &
C ædem canibus cruentam,
I mpias dapes, montanamq́ue prædam.
Q uò tendo? quò me uerto?

Vt ſa-

V t ſali nauis in fluctibus
T urgida uela diſtendens
F uneſtam in hanc me recipiens latebram
C uſtos meorum liberûm.
Ch. E heu miſer, quàm grauia perpeteris mala?
S ed quum patraris fœda, pœnas aſperas
S umpſit Deorum quiſquis inſenſus tibi.
Polym E heu, ohe ferocis
G ens Martialis Thraciæ,
H aſta ualens, equiſque.
O he Pelaſgûm copiæ,
E ho duces Atridæ.
V oco, uoco, rurſum uoco:
V enite, adeſte curſu,
O mnes rogati per Deos.
A udit aliquis uocantem?
A n nemo nobis feret opem?
Q uæ uos moræ retardant?
M e perdidere fœminæ,
M e perdidere captæ.
A cerba, acerba pertuli.
H eu dira noſtra clades.
Q uò uertor, aut quorſum feror?
V trùm ne ſubuolabo
S ublimem ad ætheris domum?
V bi minax Orion,

*Vbi Sirius oculis ſuis*
*Radios iacit micanteis,*
*Flammis micantes igneis?*
*An Tartari nigrantis*
*Triſtem petam portum miſer?*

Ch » *Vbi quis malorum pondere atque ſarcina,*
» *Quam ut ferre poßit, acerbiore premitur, huic*
» *Sit uenia uitam calamitoſam linquere.*

Aga. *Me exciuit huc audita uox, neque enim ſilens*
*Rupis profundæ filia, per exercitum*
*Reboauit Echo, concitans ſtrepitum. at niſi*
*Euerſa conſtet Marte Graio Pergama,*
*Metum hic dediſſet ſtrepitus haudquaquã leuem.*

Polym *Agamemnon animo rex meo charißime,*
*Nam uocem ut audij, illico agnoui tuam,*
*En ipſe nobis hoc quod accidit, uides.*

Aga. *Polymeſtor, ehem te quis euertit miſer?*
*Quis ademit oculos, ſanguine infectis genis?*
*Atque hos peremit liberos? is quiſquis eſt,*
*In teque gnatosque odia ſæua geſſerat.*

Polym *Adiuta captiuis Hecuba me fœminis*
*Extinxit: haud extinxit, immo & amplius.*

Aga. *Quid ais? patraſtin' facinus hoc quod hic ait?*
*Tun' auſa es Hecube tam ſtupendam audaciam?*

Polym *Hem quid ais? illa nuncubi hic adeſt prope?*
*Age indica. dic ubi ſit, ut raptam manu*

Laniem,ac cruentem corpus omne ſanguine.
Aga. Hem tu quid ais?
Polym. Hoc per deos te deprecor,
Iſti furentem,me ſine,inijciam manum.
Aga. Tibi tempera,iſtam mente barbariem exuens,
Dic,ut ubi teque & hanc uiciſsim audiuero,
Quapropter hæc patiare,rectè iudicem.
Polym. Dicam ergo.Quidam Priamidûm minimus fuit
Polydorus Hecuba natus.hunc Priamus mihi
Domi educandum miſit abs Troia pater,
Excidia iam tum prætimens urbis ſuæ.
Eum peremi.Cur eum peremerim,
Audi,ut bene ac ſapiente prouidentia
Metui,relictus ne tibi hoſtis hic puer
Troiam aggregans,hoc rurſus incoleret ſolum:
Porrò ubi Pelaſgi Priamidûm reſciſcerent
Supereſſe quendam,rurſus huc appellerent.
Tum deinde Thraces hoſce populantes agros
Incurrerent,nocente uicino Ilio,
Quo nunc & ipſo rex laboramus malo.
Aſt Hecuba ſimul ac filij necem ſui
Cognouerat,me hac arte duxit,abditos
In Ilio monſtrare theſauros mihi
Promittit auri Priamidûm.cum liberis
In tecta ſolum inducit,ut nequis alius
Mortalium ualeret hæc cognoſcere.

S pondaque media ſedeo curuato genu,
S tatim frequentes hinc & hinc cingunt manus,
A c uelut amicum me Iliæ circunſident
I uxta puellæ, textaque Edonicæ manus
T ractant tenentes, lucidam uidelicet
A d auram amictus hoſce ſpectantes probant.
A liæque Camaca dum intuentur Thraciam,
I am me renudant duplici ſtoliſmate.
A t quæ pepererant, hæ ſtupentes, pignora
L ibrant in ulnis, ac uiciſſim per manus
T radunt, ut à parente ſummoueant procul.
D ehinc poſt ſuſurros inter ipſas mutuos,
T acitáſque poſt muſſationes, ærea,
Q uibus ô dei modis! repentè è ueſtibus
L aciniosis proferentes ſpicula,
F odiunt puellos: rurſus hæ more hoſtico
M anus prehendunt atque continent meas,
P edesque gnatis ferre concupiens opem,
S i forſan ora geſtiebam attollere,
C oma tenebant: ſiue motabam manus,
D enſo undique imminente mulierum agmine
A tque opprimente, proficio miſer nihil.
P orrò ſupremum iam malum, pluſquam malum
M irè patrarunt: quippe correptis manu
A cubus, mihi orbes luminum miſerrimos
F odiunt, cruentant. deinde mox circum domum

Fugitant,

F ugitant, at ipſe nempe proſilio foras
V t fera cruentas perſequens curſu canes:
O mnemque luſtro parietem, uenantis in
M orem modumque, concutioque & diſsipo.
A tque hæc quidem ſum paſſus Agamemnon, tibi
D um facere gratum ſtudeo, ſuſtollens tuum
H oſtem. ſed ut ne uerba longius traham,
D e fœminis ſi dixit antehac quis malè,
H odie ue dicit, ſiue pòſt dicturus eſt,
C uncta hæc ego compendio dicam ſemel.
» N eque terra ſimile, nec fretum gignit genus.
» A tque illud ipſa diſcit experientia
» S emper, cui cum illis negotium incidit.
Cho. T anta caueto utare confidentia,
N eue ex tuis ipſius æſtimans malis,
M uliebre ſic uel omne uituperes genus.
» P leræque noſtrum aliæ quidem laudabiles,
» A liæ malarum de grege ac numero ſumus.
He » A gamemnon, haud decet hominem lingua magis
» V llo ualere tempore, ac factis ualet:
» S ed ſeu proba egit, oportet & probè loqui:
» S eu praua, rurſum dicta & eſſe putida:
» N ec iniqua quæ ſunt, poſſe differere bene.
» C ati quidem ſunt, iſta qui callent probé,
» A t non quierunt eſſe ad extremum cati,
» V erùm malis periere cuncti cladibus.

N ec ullus horum exitia ſuffugit ſua.
E t hoc quidem ad te ſit mihi proœmij,
A d hunc reuertar, ac locis reſpondero.
Q uid ais? Achiuos ut labore duplici
L euare poßes, gratiaque Agamemnonis
M ucrone gnatum tun' peremiſti meum?
A tqui ſceleſte, primùm Achiuûm cuipiam
H audquaquam amicum barbarum fuerit genus,
N eque poßit eſſe. deinde quanam gratia
P rodeſſe properas? num quòd affinis cui aut
C ognatus eſſes? aut quid argumenti habens?
A n ne reuecti carperent ſegetem tuæ
T elluris? horum cui putas facies fidem?
A urum (fateri uera ſi modò uoles)
E t tua cupiditas filium extinxit meum.
E tenim doce illud, donec incolumis fuit
T roia, urbsque adhuc munita turribus ſtetit,
V ixitque Priamus Marte florens Hectoris,
Q uin tum, mereri de hocce ſi libuit bene,
C um gnatum haberes nutriendum in ædibus,
A ut enecaſti, aut uiuum in Argiuûm manus
D uctum dediſti? at nos ut occidimus, ſimul
E t ab hoſte captam fumus urbem prodidit,
I ugulaſti amicum, & ad lares profugum tuos.
A uſculta ad hæc nunc, unde ſceleratus magis
V ideare. ſi beneuolus Argiuis eras,

Aurum, quod eſſe tu fateris haud tuum,
Afferre decuit, ac dare ĳs, quibus erat opus,
Anniosque multos patria degunt procul.
At tu manu ne nunc quidem euelli tua
Patere, at potiris poſsidens in ædibus.
Quòd ſi educare filium ut te dignum erat,
Sic educaſſes, atque ſeruaſſes meum
Laudem profectò comparaſſes inclytam.
» Siquidem in malis qui ſint potiſsimùm boni
» Patent amici, læta amicos paſsim habent.
Iam ſi fuiſſet opus tibi pecunia,
Incolumis & modò ille uixiſſet, tibi
Theſaurus ingens filius fuerat meus.
At nunc nec iſtum amicum habes tibi uirum,
Aurique lucrum perĳt, ac gnati tui
Tuque ipſe ad iſtum ſcilicet agitis modum.
Porrò illud Agamemnon tibi iam dicam ego.
Hunc ſi iuuabis, uir uidebere improbus.
Nam nec pio, nec fido in hos in quos decet,
Non æquo amico, non bonó, facies bene:
Quin te malis gaudere dicemus, quia
Sis talis ipſe. heris ſed haud conuicior.
Ch. » Res mira, ut homini materiam ſemper probam
» Orationis, facta ſuppeditant proba.
Aga. Aliena nobis iudicare graue eſt mala,
Tamen neceſſe eſt. nam pudor ſit, in manus,

R eijcere cauſam, cum ſemel receperis.
M ihi, ut ſciens ſis, neque meapte gratia,
S ed neque Pelaſgûm, hominem uideris hoſpitem
N ecaſſe, uerùm ut aurum haberes in domo.
N unc in malis, quæ conferunt tibi, loqueris.
I ugulare forſan hoſpitem, uobis leue eſt,
N obis Achiuis iſtud oppido eſt graue.
Q uinam probrum ergo fugio, ſi pronuntiem
T e iam innocentem? non profectò ullà queam:
" Q uin potius, ubi quæ non licent, haud ueritus es
" P atrare, tolera quæ uiciſsim non libent.
Polym P roh, ut uidetur, uictus à muliercula
C apta, dabo ſupplicia deterioribus.
Aga. M eritoque, quandò tute patraſti mala.
Polym H eu liberos, oculosque fleo miſer meos.
He. D oles? dolere filium haud credis mihi?
Polym M alefica gaudes, me quòd afficias malis?
He. Q uid enim? ulta te, non gaudeam iure optimo?
Polym A t non item fortaſsis ubi te uis freti.
He. N unquid uehet Pelaſgici ad plagas ſoli?
Polym I mmo ſupremis lapſam ab antennis teget.
He. S altus ad hos quis adiget inuitam? cedo.
Polym M alùm ipſa celeri nauis aſcendes pede.
He. A latán' humeris? uel quibus tandem modis?
Polym F ies canis, oclos igne lucenteis gerens.
He. Q ui nota formæ uerſio tibi eſt meæ?

Threicius

Polym T hreicius augur Bacchus iſta prodidit.
He. A t ex tuis nil ille præcinuit malis?
Polym S ic neutiquam me fraude cepiſſes tua.
He. D efunctan' illic, ánne uiua finiar?
Polym D efuncta. tumulo nomen indetur tuum.
He. S umptum à figura? aut quod aliud dicis meum?
Polym C anis ſepulchrum, nauitis ſignum uagis.
He. N ihil laboro, poſtea quàm te ulta ſum.
Polym Q uin filiam neceſſe Caſſandram mori.
He. E quidem hæc abominor, in caput reprecans tuum.
Polym C oniunx at illam interimet huius aſpera.
He. N e ſic mihi unquam gnata Tyndari furat.
Polym Q uin ipſum & hunc, bipenne librata in caput.
Aga. I tan' furis tu, qui malum accerſas tibi?
Polym N eca, at lauacra mortifera te Argis manent.
Aga. N on hunc miniſtri ui trahetis hinc procul?
Polym A udire graue?
Aga. N on ora continebitis?
Polym O pprimite. dictum eſt.
Aga. Q uàm poteſt ocyßime,
N on huncce ſolas deferetis in inſulas,
A deò procaci quandò lingua abutitur?
A t Hecuba tu prob miſera. funera geminã
A bi atque ſepeli. uos oportet herilia
A dire quanque Troades tentoria.
E tenim hos ſecundos uideo uentos, patriam

V *erſus. bene autem nauigemus, atque item*
L *iceat domi res proſperas offendere,*
T *andem expeditos hiſce iam laboribus.*
Cho. I *te ad portus agite, & Graiûm*
A *d tentoria tendite ſæua,*
E *xperturæ poſthac ſortis*
A *erumnas ſeruilis acerbas.*
N *am ſic urget neſcia flecti, &*
C *ogit dura neceſſitas.*

*Agamemnon.*
*Senex ſeruus eius.*
*Chorus ex mulieribus Chalcidenſibus.*
*Menelaus frater Agamemnonis.*
*Clytæmneſtra uxor Agamemnonis.*
*Iphigenia filia Clytæmneſtræ & Agamemnonis.*
*Achilles dictus ſponſus.*
*Senex miniſter.*
*Nuntius.*

EVRIPIDIS

*in parte*

# EVRIPIDIS IPHIGENIA IN AVLIDE, E GRAECO SERMONE IN LATINVM TRADVTA

INTERPRETE.

AGAMEMNON.

Horſum ſenior prodi tectis.
Sen. Prodeo. ſed quid molire noui Rex Agamemnon?
Aga. Mox cognoris.
Sen. Ocyus appropero. mea nanq; eſt
Multum impigra uigilque ſenecta,
Sic ut & ipſis conſtet & adſit
Vigor atque acies ſua luminibus.
Aga. Ergo quod hoc, age, traijcit aſtrum?
Sen. Sirius ardens, qui Pleiadibus
Septemgeminis uicinus, adhuc
Medio rapidus fertur cœlo.
Aga. Hinc nulla ſtrepit uox, non auium,
Sed nec pelagi: taciti uenti
Tranquillum ſternunt Euripum.
Sen. At tu quid ita tecta relinquis,
Rex Agamemnon?
Aulida adhuc habet hanc alta quies,
Nec muris ceſſere excubiæ.
Introeamus. Aga. Tu mihi ſorte



NAZIONALE V. E. III

F elice ſenex eſſe uideris.
» N am felicem cenſeo ſanè
» E go mortalem, quiſquis tutum
» I gnotus & inglorius æuum
» T ranſmiſit: qui uerò ætatem
» E gerunt in honoribus, horum
» S ortem haud duco perinde beatam.
Se. » A tqui in iſtis decus eſt uitæ.
Ag. » S ed decus iſtud, lubrica res eſt.
» E tenim uotis dulce quidem ipſus
» E ſt honos: aſt ubi contingit idem,
» T um diſcruciat. modò relligio
» D iuûm non ſat rite peracta
» L abefactam ſubuertit uitam:
» M odò rurſum hominum mentes uariæ
» A c difficiles prorſus acerbant.
Sen. H aud iſta uiro in principe laudo.
N on te ſeuit ad omnia læta
A gamemnon Atreus.
» G audere atque dolere neceſſe eſt.
» M ortalis enim es. Sin tu nolis,
» T amen eueniet. ſic dijs placitum.
A t tu appoſito lumine tædæ
S cribis epiſtolium,
H oc quod manibus nunc quoque geſtas.
R urſum deles quicquid ſcriptum eſt,

A tque obſignas,deinde reſignas,
P iceamque ſolo illidis,liquidas
F undens lachrymas.
E t ſic anceps tecum uarias,
V ti nil deſit
Q uo minus inſanire puteris.
Q uid habes?Quid habes?
Q uæ noua res,quæ res noua quæſo
T e rex agitat?
Q uicquid,age,eſt,imperti nobis:
F ido atque probo dixeris homini.
N am tibi quondam dotis partem
C um uxore tua me Tyndareus
M iſit dignum ſponſæ comitem.
Aga. L edæ obtigerunt Theſtiadi tres filiæ,
P hœbe,Clytæmneſtraque,quam mihi duxi ego,
H elenéque. at huius nuptias multi proci
P etiere,iuuenes Græciæ opulentiſſimi.
V erùm hinc minæ truces coortæ,& mutua
C ædes uirûm imminere uiſa non leuis,
Q uiſquis fuiſſet non potitus uirgine,
I ta ut hæſitaret mente Tyndareus pater,
V trùm ne daret,an non daret,nimirum agens
S ibi res ut iſta cederet proſperrimè.
A tque interim illud uenit in mentem uiro,
V ti coirent iureiurando proci,

Atque inter ipſos iungerent dextras, ad hæc
Adolenda diuûm ponerent aris ſacra,
Ac ſemet ipſi adſtringerent, diris ad id
Caput obligantes imprecationibus,
Vt quiſquis eſſet ea potitus coniuge,
Huic adeſſent uindicaturi ſimul,
Si quiſquam eam per uim raperet ex ædibus,
Depellerentq́ue poßidentem à coniuge,
Belloq́ue adorti ciuitatem excinderent
Armis, perinde Pelaſgicam, atque barbaram.
Vbi fœdere autem ſunt adacti, ac denique
Aſtutus ex animi ſui ſententia
Perſuaſit illis arte & ingenio ſenex,
Gnatæ facit ius, uti procis ex omnibus
Deligeret unum quenlibet ſibi uirum,
Quocunque grata ferret aura Cypridis.
Menelaon illa deligit, & ô ſi foret
Nunquam potitus. dein profectus Ilio
Lacedæmona ille, qui arbiter pridem trium
Fuerat dearum, uulgo ut homines dictitant,
Inſignis ac nitens amictu florido,
Auroq́ue fulgens, barbarum uidelicet
Luxum atque cultum gentis oſtentans ſuæ,
Amans amantem fugit abreptam uehens
Helenen, & Idæ abduxit ad bubilia.
Menelaus itaque ſolus è Graiis graui

I ra furens,uetuſta ſoceri fœdera
T eſtatus,eſſe ius & æquum prædicat,
V ti ferant iniuria læſis opem.
H ic ergo Danaûm turba Marte percita
C apeßit arma,arctosque in Aulidis ſinus
C onuênit huc,& ratibus & ſcutis ſimul
I nſtructa,equisque curribusque plurimis.
H inc me ducem legêre Menelai uice,
Q uia frater eſſem.Sed utinam loco mei
A lij hoc honoris contigiſſet cuipiam,
A t nunc coactis undequaque copijs,
H ac ocioſi deſidemus Aulide,
Q uòd nauigandi copiam uenti negent:
C alchasque uates mußitans tacitus diu
R eſpondit,Iphigeniam (ego cui pater)
D iuæ immolandam huiuſce præſidi loci.
I ta nauigandi copiam Graijs fore,
S imulque Troiæ diruenda mœnia,
H anc ſi immolaſſent.ſin minus,tum non fore.
A t ego,hæc ut audio,iubeo uoce publica
D imittat omnem Talthybius exercitum,
V t qui illud animo facinus haud unquam meo
L aturus eſſem,gnatam uti perimerem meam.
T otas ibi arteis frater intentans mihi,ac
E xpertus omneis perſuadendi uias,
T andem impulit me,atrox ut auderem neſas.

Ego itaque litteris ad uxorem datis,
Quò filiam huc tranſmittat impero, uelut
Nupturam Achilli, & dignitatem exaggerans
Viri, negansq́ue hunc uelle iunctis copijs
Cum claſſe Achiuûm ſoluere in Phrygas ſimul,
Niſi ſponſa noſtra detur in Phthiam è domo.
Commentus hanc perſuaſionem ad coniugem
Meam, puellæ obtexo falſas nuptias.
At hæc ut habeant, ſoli Achiuûm nouimus
Menelaus, ego, Calchas, Vlyſſes. Cæterùm
Quæ tum parum bene ſtatueram, nunc has bene
Recanto corrigoq́ue per tabellulas,
Quas me ſub umbra uideras noctis ſenex
Reuincientem & colligantem denuo.
Sed eia, ad Argos hanc epiſtolam ferens
Concede. Quicquid intus occultant rei
Cera ſilentibus exaratum litteris,
Sermone id omne prorſus exponam tibi.
Es enim fidelis coniugi, ac domui meæ.
Has iterum tibi mitto tabellas
Ledæ germen.

Se. Fare, enarra, quò uoce tuis
Scriptis conſentanea dicam.

Aga. Ne gnatam horſum tranſmitte tuam
Ad ſinuoſam Euboiæ rupem
Aulin tacitam:

S iquidem tædas uirginis aliud
N unc in tempus producemus.
Se. A t ſponſa fruſtratus Achilles,
N onne minaces animos tollet
I n te, atque tuam ſimul uxorem?
H inc etiam inſtat graue diſcrimen.
C edo, quid cenſes?
Aga. N omen non rem præbet Achilles,
N eque cognouit de coniugio,
Q uodque dolo nos agimus, neſcit,
N eque quòd finxi gnatam thalamo
I pſi iuncturum eſſe iugali.
Se. D ira parabas rex Agamemnon.
I táne prolem nomine ficto
S ponſæ, fueras Danais produ-
cturus, ut eſſet uictima diuæ?
Aga. H ei miſero mihi, mente errabam.
E heu triſtem trahor in luctum.
S ed iam celeri procurre pede,
N eque te quicquam tardet euntem
S enior ætas. S E. Rex accelero.
Aga. N éue ad fontes arbore multa
N unc deſideas lentus opacos,
N eu te blandus ſubigat ſomnus.
Se. Q uin uerba bona ô rex eloquitor.
Aga. V ndique ſectam ſcrutare uiam,

C *ircumactis obſeruans oculis,*
N *equà fallat tè mea coniunx*
C *urru prætereuecta uolucri,*
G *natam rhedis huc deportans*
D *anaûm ad claſſem.*
Sen. F *iet.* AGA. *Iam te proripe ſeptis.*
N *am ſi uecta occurrerit illa,*
A *uerſa domum frena reflectes,*
A *d Cyclopia mœnia tendens.*
Sen. A *t quî fiet ut hæc referenti*
D *icta, fidem mihi ſint habituræ*
T *um tua filia, tum tua coniunx?*
Aga. S *ymbolon hoc, quod in hiſce tabellis*
P *ortas, ſerua.*
F *uge, iam lux albeſcit, & aurora*
I *gnea ſurgit,*
A *c Phœbeæ flamma quadrigæ.*
H *anc operam mihi ſume iuuando.*
» N *emo ex omni parte beatus,*
» N *unquam ſiquidem natus quiſquam eſt,*
» C *ui nil fuerit quod cruciaret.*
Cho- M *odò profecta Chalcide patria,*
rus Q *uæ ſemper arcto tunditur æquore,*
mulie V *bi marino interflua gurgiti*
rum A *rethuſa, puro uitrea flumine,*
Chal R *igat arua, ueni littus ad Aulidis*
cidéſ.

Euripicos

*E uripicos emenſa fluctus,*
*A gmina Graiugenûm ut uiderem,*
*C laſſemque Pelaſgûm*
*S emideûm : quandoquidem*
*A d Phrygiæ Pergama Troiæ*
*I am mille narrant ducere nauibus*
*N oſtri mariti clarum Agamemnonem,&*
*F lauicomum Menelaum*
*F ratrem huius,unà ut Tyndaridem petant,*
*Q uam paſtor Eurotæ ad uirenteis*
*P lurima arundine ripas*
*I dæus rapuit Paris,*
*P ræmia quæ Venus*
*D onarat illi tunc,ubi leuium*
*A d fontium uiuas ſcatebras*
*C um Iunone Iouis coniuge maximi,*
*E t cum belligera Pallade, principis*
*D e laude formæ, Cypria mollium*
*M ater blanda cupidinum*
*C ertaret.Atqui per Triuiæ nemus,*
*L ucumque crebris perpetuò ſacris*
*H alantem uenio.mi tenera interim*
*D um ſic conſpicior uiris,*
*R epentè obortus*
*S uffundit ora purpureus pudor,*
*M ultiiugos clypeos auenti*

C ernere, & armigerorum
F errea caſtra Pelaſgûm.
B ellaces item equos cernere, & acrium
A gmina denſa uirûm.
A c conſpexi equidem duos
T entorijs in ijſdem
A iaces, patris hunc germen Oilei,
H unc Telamone ſatum,
I uge decus Salaminijs.
N ecnon Proteſilaum
H is pariter aßidentem,
C olluſitantes teſſararum
I actibus omniiugis.
C onſpexi Palamedem,
Q uem Neptunia proles
P roduxit: neque non uiribus ac manu
I nſignem Diomedem,
O blectantem animos iactibus ænei
D iſci. nec procul hoc Merionem, inclytam
G radiui ſobolem patris,
M iraculum mortalibus:
E t Laërtiaden, profectum
M ontuoſa ab inſula.
N ecnon Nirea, quo nemo Pelaſgica
I nter pulchrior agmina.
T um curſu, & uolucri pedum

V entis cum rapidis fuga
D ecertare potentem
A chillem, dea quem progenuit Thetis,
C hiron finxit & educauit,
V idi littoreis in arenis
A rmis onuſtum currere.
C ertabat autem cum citis quadrigis,
C urſu uolans pedeſtri,
E t anteuertens deproperat ſtatæ
L audem tollere palmæ.
E umelus acris inter
I ſta Pheretiades
Q uadrigæ moderator
E xclamat. huic profectò
V idi equas pulcherrimas,
F renisque pictas aureis,
S timulo incitante curſum,
V aſtum celerare per æquor,
P artim arcuato ſuppoſitas iugo,
A lbis terga notis diuariantibus,
P artim hinc & hinc æqualibus additas
E xtra iugum catenis,
O bliquos glomerare flexus,
R ufis conſpicuas pilis.
P orrò cruribus imis,
Q uà talum premit ungula,

*D inverſo uarias colore.*
*I uxta has in armis Aeacides gradu*
*F ertur citato, ſæpe uolubili*
*C anto propinquus, ferùidoque*
*P roximus axi.*
*P oſthæc ad numeroſæ*
*C laßis peruenio trabeis,*
*S pectaculum ingens, nec recitabile,*
*Q uò mihi blanda uoluptas*
*F œmineos oculos*
*G ratißima tuendi*
*I llecebra ſatiaret.*
*C ornuq; dextrum Myrmidonum manus,*
*Q uæ Phthij ducis*
*M ilitat auſpicijs,*
*Q uinquaginta agitans carinas*
*P ernices rapidasque tenebat,*
*P orro in eminentium*
*P uppium faſtigijs*
*S culptiles auro deæ*
*A equoris Nereides*
*S tabant, nempe Achileiæ*
*S igna cohortis,*
*A tque his ordine proxima,*
*P aribus recincta remis*
*C laßis ſtabat Argiuûm,*

Quos

*Quos Mecistiades agebat,*
*Capaneoque satus,*
*Bellator Sthenelus. dehinc*
*Proles inclyta Theſei*
*Sexies denas agens*
*Dite ex Atthide naueis,*
*Per seriem poſitas*
*In ſtatione tenet.*
*Harum in puppibus eminebat*
*Pallas diua, uolucribus*
*Nixa quadrigis,*
*Signum bene ominatum,*
*Viſuque fauſtum nauitis.*
*Bœotiorum bellicum*
*Rurſus apparatum*
*Quinquies decem rates*
*Vidi fluctiſecas, citasque,*
*Adprobè decoratas*
*Signis, quippe minacibus*
*Cadmus in roſtris erat*
*Fuluum tenens draconem,*
*At cohorti nauticæ*
*Terrigena præerat*
*Imperator Leitus,*
*Phocys cui patria tellus.*
*Pone illos, totidem nauibus è Locris*

A *duectis ſequitur gnatus* Oilei
T *hroniaca urbe profectus.*
C *æterùm è* Cyclopijs
S *atus* Atreo Mycenis
C *entum rateis agebat*
D *enſo refertas milite.*
H *uic aderat pariter*
D *uctor* Adraſtus
N *empe amicus amico,*
V *ti, quæ domo relicta*
B *arbaras* Phrygum
F *uerat ſecuta nuptias*
M *arte pollens* Græcia
V *indicaret* Tyndarin.
A *d hæc* Pylo *profecti*
N *eſtoris* Gerenij
V *idi rateis.in puppibus arduis*
I *nſignij ſtabat uice,taurico*
A *lpheus ore fictus,*
Q *ui* Pylios *celer*
D *iſſecat agros.*
B *iſſenis aderant nauibus inſuper*
A *enianorum cohors,*
H *is præfectus* Iuneus.
H *os item ſequuntur*
E *uryto duce*

O ptimates Elidis,
Q uos uniuerſá plebes
D icit Epeos.
A gmenque agebant albireme
P hyliaci manipli.
H is ductor præerat Meges
Q uem miſerant Echidnæ
I nſulæ appellentibus
P ericuloſæ nauitis.
A ſt Aiax Salaminiæ
V rbis alumnus,
C ornu iunxit utrunque,
D extrum,atque læuum,comminus admouens
B iſſenas rateis
P ræcipites,agilesque,&
V ltimus agmina clauſit,
S ic ut inaudij.
N am claßicam cateruam
H is ipſa uidi oculis.
A duerſus hancce barbaras
Q uicunque dux phalanges
C ommittet,is ſaluus domum
N unquam eſt rediturus,opinor.
I llic itaque naualium
A udij uidique
A gminum cohortes.

E adem domi recordor
M eos apud penateis
A udiſſe de Pelaſgûm
C onuocatis copijs.
Se. M enelae iam audes grauiaque, ac immania,
A udere quæ te neutiquam licet, aut decet.
Me. A bi. nimis profectò heris fidelis es.
Se. M ihi exprobraſti probrum honeſtum ſcilicet.
Me. I am uapulabis eiulans ac flens mihi,
Q uæ te nefas patrare, ſi patraueris.
Se. T e ſoluere tablas non decet quas ego fero.
Me. N eque ferre Achiuis te decet cunctis malum.
Se. C ontendis hæc fruſtra. has ſed amittas mihi.
Me. H audquaquā omittam. S E. Sed nec ego remiſero.
Me. S ceptro tuum tibi mox cruentabo caput.
Se. A t pulchrum heri uel mortem obire gratia.
Me. O mitte. multa ſeruus homo uerba hic facis?
Se. A gamemnon here, uim patimur. hic epiſtolam
T uam manu uiolentus extorſit mea:
A equi nec ulla huic ratio conſtat, nec boni.
Ag. H em quid tumulti in foribus, aut conuicij?
Se. M eum potius, atque huius eſt rem dicere.
Ag. C æterùm Menelae, cū iſthoc cauſa quæ tibi incidit
L itis & contentionis? curque ui trahis meum?
Me. A ſpice in nos rectâ, ut hoc capiā loquēdi exordiū.
Ag. N um uerebor lumina in te tollere, Atreo ſatus?

Haſce

Me. Haſce num tabulas uides,ſcripti miniſtras peſſimi?
Ag. Video:quamprimũ ſed iſtas manibus amittas tuis.
Me. Nõ prius, q̃ quicquid intus, aperiã cuncto agmini.
Ag. Itá ne ſcis, quæ neutiquam te fas erat cognoſcere?
Idque refractis (opinor) epiſtolæ ſignaculis?
Me. Aperiens uidelicet,quò te malorum denique
Pudeat ac pigeſcat horum quæ patraſti clanculum.
Ag. Verùm eas ubi nactus? O dij, mentis impudentiã.
Me. Nempe dum cautus tuam ſeruo maneoque filiam,
Nunquid Argis adueniret ad Pelaſgûm copias.
Ag. Cæterùm qui conuenit,tu res ut obſerues meas?
Obſecro,an nõ eſt uiri iſtud impudẽtis, & ĩprobi?
Me. Sic enim tulit uoluntas. ſeruus haud ſum ego tibi.
Ag. Iſta non indigna & intoleranda quæſo per deos?
Itáne per te non licebit nec ſinar negocia
Propriæ domus meopte temperare arbitrio?
Me. Varia ſentis,nunc quidẽ illud,alia dudũ,aliud ſtatĩ.
Ag. » Dicta phaleras.eſt malũ autẽ docta lingua peſtilẽs.
Me » Varia mens iniqua res eſt,atq; amicis abdita.
Iamque te uerbis reuincam.tu per iracundiam
Vera ne negato.non ego te admodum laudauero.
Scin' creari ubi ſtudebas dux Achiuûm ad Ilium,
Fronte ſic ſpecieq; nolens,ſed animo ſanè uolens,
Quàm tũ eras ſubmiſſus,omnẽ prẽſitãdo dexterã,
Ac fores habens patenteis cuilibet popularium,
Et ſalutans ordine omnes,quiſquis eſſet obuius,

S iquis etiam noluiſſet, hunc honorem quæritans
E mere, comitate morum à multitudine ciuium?
» A ſt ut imperio es potitus, non es ijſdem moribus,
» N ec uiciſsim ut antè, amicus ijs manes qui ſe tibi
» P ræſtitere dudum amicos: ſed aditu ſuperbus, ac
» F aſtuoſus, abditusq́ue delites in ædibus.
» A t ſuos mutare mores haud decet probum uirum,
» P oſtea quàm ſplendidis donatus eſt honoribus:
» M aximè ſed tunc amicis eſſe firmum conuenit,
» Q uando maximè iuuare iam poteſt felicior.
Hæc tibi primũ opp̄braui, primũ ubi experior malũ,
D eĩde in Aulin ut appuliſti, oĩsq; Graiûm exercitus,
N ullus es, ſed abnegante proſperum curſum mari,
I llico fortuna quam dij miſerant, te perditum
M ente conſtrauit. Pelaſgi at inter hæc dimittier
F lagitant claſſem, negantes eſſe conſilij ſibi,
V t diutius laborem fruſtra in Aulide trahant.
F ama porrò quàm fuiſſet fœda, & infelix tibi,
Q uanta item perplexitas, animiq́ue conſternatio,
M ille cum præfectus eſſes imperator nauibus,
N i Phrygum campos repleſſes bellicoſo milite?
M eq; conſulis quid ageres, quámue reperires uiã,
N e tibi regno abdicato, famæ & occideret decus.
H inc ubi inter ſacra uates filiam edixit tuam
I mmolandã Artemidi Calchas, atq; ita Danais fore
C urſum ad Ilium ſecundũ, mente gauiſus, lubens

*Te immolaturum puellam pollicebaris deæ,*
*Ac uolens, non ui coactus (hoc caueto dixeris)*
*Coniugi iubes, ut horſum filiam mittat tuam,*
*Nomine hoc, quò tãquã Achilli ſpõſa nuberet uiro.*
*Nunc repẽtè uerſus, alias mittis immemor ſchedas,*
*Filiæ nec iam futurus dirus occiſor tuæ.*
*Age, ſed hic eſt ipſus æther teſtis, atque conſcius,*
*Iſta qui te pollicentem uidit, atq; exaudijt.*
» *Accidit nimirum idem iſthuc plurimis mortalibus*
» *In capeſſendis negocijs, qui quidem enixè quoad*
» *Aſſequantur elaborant, deinde fœdè deſerunt.*
*Idque partim incogitanti ciuium uecordia,*
*Partim item merito atque iure, quandò non idonei*
*Nempe reperiuntur ipſi rem tueri publicam.*
*Ego potiſsimùm inauſpicatæ Græciæ uicem gemo,*
*Quæ patrare inſigne qddã & glorioſũ in barbaros*
*Perditos conata dudum, iam tua cauſa, ac tuæ*
*Gnatæ, eis riſum mouebit ſcilicet fœdiſsimum.*
» *Neminem loci crearim præſidem, aut belli ducem,*
» *Seu rei, ſeu dignitatis, officiue gratia.*
» *Mente duntaxat ſagaci oportet eſſe præditũ hunc,*
» *Bellicam qui rem adminiſtret ciuitatis nomine.*
» *Quippe princeps ille, quiſquis præeminet prudẽtia.*
Ch. » *Res dira uerbis inuicem altercarier,*
» *Dictiſque fratres dimicare mutuis,*
» *Siquando lis inciderit, aut contentio.*

Aga. Bene tibi Menelae contra iam uolo maledicere,
Idque paucis, necui parum prudenter, ac nimis
Inuerecundè putemur agere, ſed modeſtius
" Tibi loquemur, quippe fratri. nã uir improb⁹ quidẽ
" Is mihi uidetur eſſe, qui uereri non ſolet.
Cedo mihi, quid acerba ſpiras ſic cruento lumine?
Quis nocet tibi? quídue factũ eſt? ánne raptæ cõiugis
Recipere præclara ſanè concupis cubilia?
Non tibi hoc præſtare noſtrũ eſt. nam tuorũ tu tibi
Ipſus auctor es malorum. deinde commiſsi obſecro
Ipſe quod nunquã patrarim, innoxius pœnas luam?
Noſtra num te ambitio mordet? at uenuſtã coniugẽ
Miſſo honeſto, æquo, bonoq́; uis tenere amplexibus.
" Nam uiri mali improbiq́; ſunt uoluptates malæ.
" Ego quòd antehac iſta nõ perpẽderim conſultius,
" Sanus haud ſum, an uerius tu? quippe qui cõnubio
" Cum ſies malo leuatus, denuo repetas miſer,
" Poſtea quàm dijs ſecũdis res bene obtigerit tibi.
Sed proci olim tibi Tyndarea deierarunt fœdera,
Improbi, nequã, & ſuperbis imminentes nuptijs.
Aſt ego ipſam ſpem uidelicet arbitror magis deam
Illud effeciſſe, quàm te, uim ue conſilij tui:
Quos agens, bellum auſpicare. nã reor fore, ut ſcias
Mente uecordi inita prauè, uique adacta fœdera.
Cæterùm meos ego non liberos mactauero,
Ac tuo quidem arbitratu, commodoque ſcilicet,

Coniugis

C oniugis uindicta fiet præter æquum peſſimæ?
M e dies noctesque mœſtis lachrymis confecerit,
I mpia interim patrantem, & æquitati diſſona
I n meos quos ipſe ſeui ſuſtulique liberos?
H æc breui tibi dicta ſunto plana & expedita: ſin
S apere rectè tu recuſes, mea bene ſtatuam tamen.
Cho. D iuerſa dictis iſta ſuperioribus
R elata ſunt: at illud admonent probè,
" V im proprijs eſſe abſtinendam à liberis.
Men. P roh habeo amicum neminem infelix. Ag. habes:
Q ui ſunt amici, ni uelis euertere.
Men. V bi te arguis mihi patre communi ſatum?
Aga. A t ſapere tecum cupio, non furere ſimul.
Me. " D olere amicos tamen oportet mutuum.
Aga. T um accerſe, cum iuuare uis, non lædere.
Men. C enſes in his non adiuuandam Græciam?
Aga. A t iſta tecum quopiam inſanit deo.
Men. S ceptris tumeſcis, fratre deſerto tuo.
E go porrò ad alias uerto me arteis quaſpiam
A liosque amicos.
Nuntius. D ux Achiui exercitus
A gamemnon, adſum filiæ aductor tuæ,
P ridem Iphigeniam quam uocaſti in ædibus.
C omes ipſa uenit uirginis mater, tua
C oniunx Clytæmneſtre, tuum unà filium
D ucens Oreſtem, quò uoluptatem tibi

*Conſpectus horum pariat, ut qui iam diu*
*Procul à tuis agas foris penatibus.*
*Sed quòd uiam longam peregerint, apud*
*Lymphas nitentes fontis Euryti manent,*
*Simul à uiæ labore reſpirant graui*
*Ipſæ iugales, quas quidem dimiſimus*
*In paſcuæ uirentis herbidum ſinum,*
*Vti reficiant feſſa pablo corpora.*
*Ob hæc ego tui præmonendi gratia*
*Huc præcucurri. quippe Graiûm exercitus*
*Reſciuit. alis fama peruolans citis,*
*Iam diſsipauit filiæ aduentum tuæ,*
*Totusque curſu cœtus ad ſpectaculum*
*Effunditur, quò filiam aſpiciat tuam:*
" *Vt inter omneis nempe mortales ſolent*
" *Et inclyti eſſe ſemper, & ſpectabiles,*
" *Quibus bonis fortuna flatibus fauet.*
*Aiuntque, nunquæ nuptiæ? ſed quid rei*
*Paratur? an deſiderio gnatæ ſuæ*
*Tactus Agamemnon, aduocauit uirginem?*
*Aliosque rurſum hæc audiſſes dicere,*
*Artemidi nunc initiant puellulam*
*Regnum obtinenti littoralis Aulidis.*
*Verùm quis illam ducet uxorem? cedo.*
*Sed interim hæc omittimus: quod inſuper*
*Reſtat, coronam primus è calatho cape.*

Vincito

V incito ſertis tempora. & tu rex item
M enelae præbe te lubentem nuptijs:
E t in ædibus numeroſa reſonet tibia,
S olumque læto perſtrepat plauſu pedum.
N am fauſtus iſte uirgini illuxit dies.
Aga. P robè. Sed intrò tè recipito, cætera
F ato uiam monſtrante ſuccedent bene.
E heu miſer quid dicam? (ut abs te exordiar)
N eceßitatis heu quod incidimus iugum?
F ortuna proh præuertit, imponens mihi,
S uaque noſtrum uicit aſtum aſtutia.
A t generis ipſa obſcuritas ut quiddam habet
E t commodum profectò, & exoptabile!
N am liberum illis lachrymas profundere,
Q uerique miſera: ſtirpe at illuſtri ſatis
S unt hæc negata, ſed arbitrum uitæ leuem
P opulum obtinemus, atque multitudini
S eruimus. etenim me uetat quidem pudor
G enas rigare lachrymis. rurſum pudet
M iſerum carere lachrymis, in maximas
C ladeis redactum. At hæc ſinamus: quid meæ
R eſpondeam de rebus hiſce coniugi?
Q ua fronte contrà hanc obtuebor? aut quibus
M odis recipiam? quippe quæ me perdidit,
A d iſta, quæ nunc me premunt miſerùm mala,
I niuſſa ueniens. attamen probabili

C auſa huc profecta eſt, filiæ comes ſuæ,
Q uò nuptias celebret, & quibus nihil
A ntiquius iucundiusque, eam collocet,
Q ua nos quidem in re deprehendet impios.
R urſum miſellæ uirginis (quid uirginis,
Q uæ mox opinor ſponſa nubet inferis?)
V t eſt miſertum! Supplicabit hæc mihi
A d hunc reor modum: O pater, me occidere
P aras? at iſtiuſmodi connubia
V eniant tibique, & ſiquis eſt charus tibi.
P ræſens Oreſtes hæc mihi opplorabit haud
S cita, at ſcienter, quippe adhuc infantulus.
A h, ut peremit me potitus nuptijs
H elenes Lacænæ Troico Priamo ſatus,
H orum malorum qui mihi eſt auctor, Paris.

Cho. M e quoque miſertum eſt, quatenus decet hoſpitam
M alis tyrannorum ingemiſcere fœminam.

Men. G ermane dextram da mihi ut tangam tuam.

Aga. D o. te penes uictoria eſt, aſt ego miſer.

Men. P er Pelopa iuro, qui mei pater patris
T uique dictus, perque genitorem Atreum,
P roloquar apertè mentis ex ſententia,
N ihilque fucans, immò quicquid ſentiam.
M ihi te uidenti oculos rigantem lachrymis,
F raterna pectus perculit miſeratio.
V iciſſim & ipſus ora tinxi lachrymis.

Veteremque

V eteremque prorſus exui ſententiam,
H aud iam quidem infeſtus tibi aduerſarius,
S ed facio tecum, ſtans tuis à partibus.
H ortorque te, ne filiam perimas tuam,
N eu præferas meum tuo negocium.
N eque enim ſit æquum, triſtibus ſuſpirijs
T e macerari, me ſuauiter agere:
T uos mori, ſupera meos aura frui.
Q uid enim mihi uolo? nunquid eminentia
R urſum queam nanciſcier connubia,
C onnubiorum ſi trahar cupidine?
F ratrémne perdens (me quod haudquaquã decet)
H elenam præoptem, id eſt boni loco malum?
I ncogitans ac iuuenis antehac fui,
S ed propius atque fixius conſiderans
R em, uideo quale erat perimere liberos.
A d hæc, puellæ me ſubit miſeratio,
D um reputo nimirum eſſe cognatam mihi,
Q uæ miſera noſtri gratia connubij
E rat immolanda. at quid negoeij aut rei
C um Tyndarea uirgini eſt Helena tuæ?
D imiſſus abeat Aulide hinc exercitus,
T u frater oculos parce tingere lachrymis,
S imulque nos in lachrymas impellere.
I am te tua de filia, ſiquid mouent
R eſponſa, me nil mouerint. tibi meas

T ranſcribo parteis.Sed quòd in contraria
M utatus abeo,nunc acerbam deſerens
O rationem,iure facio, ſi patre
P rognatum eodem,charitate proſequens,
T ranſgreſſus in diuerſam eo ſententiam:
» Q uandò illud eſt non improbi munus uiri,
» V bique factu quod ſit optimum,ſequi.
Ch. G eneroſa dixti,ac digna Tantalo Iouis
G enere,& parenteis neutiquã indecorans tuos.
Aga. C ollaudo te Menelae, quòd præter meam
O pinionem, ſic (uti te dignum erat)
O rationem uerteris recte tuam.
Me. N onnullus olim ex cupiditate fratribus
» O ritur tumultus,& è domorum opulentia.
» G ermanitatem at iſtiuſmodi quidem
» F ratrum inter ipſos execror amariſsimam.
Aga. N ihilominus nos illigat neceſsitas,
G natam cruenta cæde ut immolem meam.
Men. Q uiſ te quis adiget gnatam ut interimas tuam?
Aga. G raiûm uniuerſim conglobatæ copiæ.
Men. N on, ſi remittas rurſum ad Argos uirginem.
Aga. F efellero hic, illic ſed haud fefellero.
Men. Q uid hoc? Timere non decet turbam nimis.
Aga. C alchas Achiuis proferet uaticinia.
Men. N on, ſi antè pereat, idque fiet commodè.
Ag. » G enus omne uatum gloriæ eſt auidum malum.

At nil

Men. At nil habet nec inutile ut nec utile.
Aga. Non metuis illud,quod mihi in mentem uenit?
Men. Quî ſuſpicer quod cogitas,ni dixeris?
Aga. Cuncta hæc ſceleſtum Siſyphi nouit genus.
Men. Nihil eſt,Vlyſſes quod tibi aut mihi noceat.
Aga. Is uarius uſque,ac multitudini obſequens.
Men. Ambitio nempe hunc peſtilens tenet malum.
Aga. Hunc proinde iam nunc inter Argiuos puta
Aſtare medios, atque ibi eloqui palàm
Quæcunque Calchas dixit afflatus deo,
Et ut Artemidi me uictimam receperim
Gnatam daturum , deinde promiſſum deæ
Mendax negarim.ita concitatis copijs,
Vbi meque teque iam peremerint,dare
Tum uirginem ſuadebit Argiuos neci.
Quòd ſi cita Argos me recepero fuga,
Aderunt, & ipſis me ſimul cum mœnibus
Cyclopijs euerterint,necnon ſolum
Vaſtauerint.ad hunc modum infortunia
Se noſtra habent.heu miſer & infelix,ut his
Nunc per deos perplexus inuoluor malis!
Vnum hoc mihi Menelae ſerua,copias
Adiens Achiuûm,nequid iſtius rei
Reſciſcat uxor antè,quàm gnatam meam
Mactatam ad Orcum & inferos demiſero,
Quò lachrymis,quantum poteſt,pauciſſimis

*Miſer ſiem, at uos hoſpitæ mihi fœminæ*
*Silentio negocium cælabitis.*
Ch. » *Felices, quibus obtigit*
» *Sors nec ſumma, nec infima,*
» *Sed ſanè modica, & quibus*
» *Caſtos annuit aurea*
» *Nanciſci thalamos Venus,*
» *Tranquillaque perenniter*
» *Conſuetudine perfrui:*
» *Quorum pectora mutuis*
» *Flagrant incita flammulis.*
*Poſtquam iam geminis trahens*
*Spicla torquet ab arcubus,*
*Tincta ſpicula Gratijs,*
*Coma ſplendidus aurea*
*Cupido deus aliger,*
*Quorum hæc dulce & amabile*
*Aeuum proſpera conferunt,*
*Vitæ hæc perniciem ferunt,*
*Ac turbam, hunc equidem meis*
*Formoſiſſima deprecor,*
*Auerſorque thoris, Venus.*
*Sit modeſta mihi precor*
*Formæ gratia. ſint mihi*
*Amores liciti, ac pij.*
*Contingant mediocria*

Blandæ

Blandæ munera Cypridis:
Porro ingentia deprecor.
" Humanis uariantia
" Sunt diſcrimina mentibus,
" Sunt diſcrimina moribus.
" At qui rectus & integer,
" Is ſemper ſimilis ſui.
" Quin probis rationibus
" Educi teneros adhuc,
" Momentum obtinet haud leue ad
" Virtutem. Siquidem inſerit
" Primum illud uenerabilis
" Pectori ſapientia,
" Fœdum uti fugiat neſas.
" Dein fert hanc quoque gratiam,
" Mente ut cernere callida
" Quid facto ſit opus, queat.
" Quæ res conciliat ſuis
" Ignarum ſenij decus,
" Gloriamque, perenniter
" Quæ nomen parit inclytum.
" Res eſt maxima quæpiam,
" Virtutis ſtudium ſequi.
" Quæ præſtanda domi probis
" Priuatim mulieribus
" Sancta coniugij fide.

A *t palàm decorans uiros*
I *nter denſa frequentium*
F *oro millia ciuium*
R *ei commoda publicæ*
V *ſque in maius adauxerit.*
I *llinc Pari es profectus,*
V *bi alitus inter Idæ*
A *rmenta læta paſtor,*
V *bi barbaras cicutis*
P *hrygijs canens ſolebas*
S *onare cantilenas,*
O *lympicoq́ue ritu*
C *alamos liquente cera*
A *dglutinare plureis,*
B *oumq́ue grex obeſus*
P *aſcens uirente paſsim*
O *bambulabat aruo,*
T *ua cum chorus dearum*
A *rbitria flagitabat.*
E *a cauſa te profectum*
I *n Græciam uocauit.*
H *æc hoſpitem recepit*
T *ectis ſuperba eburnis.*
O *culis ubi petulcis*
C *ontrà intuens decoram*
H *elenen, amoris œſtro*

*V ehemente perculiſti,*
*P erculſus interim ipſe*
*P ari uiciſsim amore.*
*H oc fonte nata lis eſt*
*Q uæ copias Pelaſgûm*
*C um claſſe tanta ad urbem*
*I mpellit Ilienſem.*
Cho. *I o. Io.*
*M agni magnis florent opibus.*
*R ege creatam genitore, meam*
*C ernite Iphigeniam reginam,*
*A tque Clytæmneſtram Tyndarei*
*S anguine cretam.*
*V t magnis è ſtirpibus ortæ,*
*V tque ad ſummum ſunt euectæ*
*D ecus, ac fortunæ ſplendorem.*
" *P orrò diuûm numina, partim*
" *O pibus poſſunt plus humanis,*
" *P artim quos ſors urget iniqua,*
" *H os felicibus ornant rebus.*
*C onſiſtamus grex Chalcidicæ*
*I ndigena ac uernaculus urbis,*
*Q uò reginam procul à turba*
*E xcipiamus, comiter illi*
*P orrectis manibus, placidaque*
*M ente, ac hilari uultu, uti certo*

I n plana ſoli pede deſcendat.
N e quid pauitet generoſa ducis
G nata Agamemnonis, huc mihi primùm
N unc adueniens , nequid turbæ,
A ttoniti ue pauoris, temere
A rgiuorum ex urbe profectis
M oueamus hoſpitæ hoſpitis.
Cly. A uguria nos quidem iſta conſulimus boni,
C ertè quod ad te pertinet, felicia,
T uæque capimus fauſta uocis omina.
N onnulla porrò ſpes habet animum meum,
Q uòd auſpicatas pronuba huc ad nuptias
A duenerim. at uos quas ego horſum filiæ
C omites ab Argis duco dotaleis meæ,
E curribus feliciter deſcendite, &
R ite ac decenter in atrium procedite.
D ein tu quadrigas gnata cautim iam mihi
L inquas equeſtreis, membra ſenſim ac molliter
E t tenera ſimul & imbecilla promouens.
V os hanc in ulnas excipite iuuenculæ,
P rocul ac citis diſcedite à uectabulis.
M ihi fulcientem porrigat aliquis manum,
C urrus uolucres quò relinquam commodè.
A t uos equinis ſtetis aduerſæ iugis.
" T errifica nanque eſt res, oculus equi ferox.
A tque hunc puellum Agamemnonis prolem, manu

Corripite

C orripite Oreſtem, nempe adhuc infantulum.
M i gnate dormis, uehiculi iactamine
S opitus? expergiſcere ad ſororias
A uibus ſecundis atque lætis nuptias.
S iquidem ipſe cum ſis nobili natus loco,
M ox ſortieris optimi ac ſummi uiri
A ffinitatem, principem Nereide
P arente natum; par deis ipſis genus.
E x ordine huc age ad pedes properè meos
I uxta parentem gnata tete colloca.
A c proximè Iphigenia conſiſtens mihi,
H uic hoſpitarum fœminarum me choro
O ſtende quàm ſim te beata filia.
C haro ſalutem mox face ut dicas patri.
Iph. I ta mater, occurrens in amplexus (tua
Q uod pace dicam, ne mihi ſuccenſeas)
P ectus paterno pectori adprimam meum.
Cly. A gamemnon ô Rex, ego cui uel maximam
M ortalium uni debeo reuerentiam,
A dſum, tuis en obſecuta iuſsibus.
Iph. S ed & ipſa cupio longa iam poſt tempora
A dmota genitor pectus amplecti tuum.
E tenim tuis ſitio frui conſpectibus,
I d pace ſi modò mihi liceat tua.
Aga. A ge gnata fruere, quandò iampridem omnibus
E liberis quos uxor edidit mihi,

T e una parentis nullus eſt amantior.
Iphi. T e mi pater lætaque lubensque conſpicor,
P oſt longa ſecli ſpatia non uiſum mihi.
Aga. I tidem pater te gnata: quodque ais modò,
E x æquo utriſque conuenit nobis ſimul.
Iphi. S alue. quòd autem huc iuſſeris me accerſier,
A mo te, & abs te eſt optimè factum pater.
Aga. A tqui hoc quod es modò elocuta filia,
E quidem haud reperio quî uel aiam, uel negem.
Iphi. H ei mihi, quid hoc eſt, quòd lubens cum uideris,
P lacido haud tamen nos intuere lumine?
Ag. » R egnum gerentem, ac bellici agminis ducem,
» P ermulta curis diſtinent negocia.
Iphi. A t nunc mihi te des, & in me unam tuum
A nimum à moleſtis auoces negocijs.
Aga. A t nunc quidem in te, haud aliubi, mea filia
S um totus, omni dedicatus pectore.
Iphi. E rgo ſupercilium remitte nubilum,
M eáque frontem exporge gratia pater.
Aga. I am lætor ecce, lætor uſque filia,
D onec tuis datur frui conſpectibus.
Iphi. Q uid igitur iſthuc, quid ſibi uult obſecro,
Q uòd triſtibus genæ madeſcunt lachrymis?
Aga. E tenim hic dies abſentiam præſens mihi,
T ibique pariet gnata quamlongiſsimam.
Iphi. I ſthuc quidem quod dicis, haud intelligo. haud

Intelligo

*Intelligo ô parens mihi chariſsime.*
Ag. *At tu quidem quanto loquere cordatius,*
*Tanto grauius exulceras animum mihi.*
Iph. *Inſulſa potius, atque ſtulta dixero,*
*Si tibi futura hoc ſim uoluptati modo.*
Ag. *Papæ. ſilere non fero ipſe, nec queo.*
*Collaudo uerò te, proboq́ue filia.*
Iph. *Mane ô parens tuis domi cum liberis.*
Ag. *Equidem uolo: atqui quod uolo, quia non licet,*
*Iſtuc profectò pectus excruciat meum.*
Iph. *Infauſta pereant tela & arma* Martia,
*Et inauſpicata ac dira* Menelai *mala.*
Ag. *Alios ſed huius antè perdiderint mala,*
*Quibus ipſe dudum perditus teneor miſer.*
Iph. *Vt abfuiſti temporis multum pater,*
*In intima diu moratus* Aulide*!*
Ag. *Quin nunc item me quiddam adhuc uetat rei,*
*Ratibus per æquor copias traducere.*
Iph. *Gentem obſecro iſtam, quã* Phrygum *uocant, pater,*
*Vbí nam locorum ſedem habere prædicant?*
Ag. *Illic, ubi utinam proditum* Priamo Parin
*Nullo obtigiſſet ſedem habere tempore.*
Iph. *Procul relicta me auehêris hinc parens?*
Ag. *Quin ipſa eodem gnata quò pater, uenis.*
Iph. *Oh.*
*Vtinam mihi tibiq́ue commodum ſiet,*

C urſus ut & me duceres comitem tui.
Ag. I ſthuc quid optas? nauigabis tu quoque,
V t iam parentis gnata memineris tui.
Iph. V trúm ne dulci nauigauero comes
M atri, án ne ego iſtam ſola conficio uiam?
Ag. S ola profectò, ſola, ſemota procul
D ulcíque matre, pariter & charo patre.
Iph. A lias in ædeis me uidelicet pater,
D omumq́ue peregrinam locare deſtinas?
Ag. M itte hæc. nefas enim iſta ſcire uirgines.
Iph. P ropera mihi redire ſoſpes ab Ilio,
R ebus probè illic ordinatis, mi pater.
Ag. V erùm hoc mihi prius neceſsitas loco eſt
N onnullam ad aras immolare uictimam.
Iph. I ſthoc proin ſpectare de negocio
Q uid fas, piumq́ue, cum ſacris decet, pater.
Ag. S pectabis ipſa. nam futurum eſt uti ſacris
A dſtes & adſis tu lauacris proxima.
Iph. D ucemus aras num choros circum pater?
Ag. F eliciorem te atque memet autumo,
N ihil quòd horum intelligas. Sed intrò age
I n tecta greſſum conferas, ac uirginum
C omitumq́ue temet offeras conſpectibus.
A t triſte porrige oſculum, ac dextram mihi,
L ongum à paternis abſutura uultibus.
O pectus. ô genæ. o pares auro comæ,

Quantum

Q uantum heu dolorum Troia nobis attulit
P ondus, Heleneque! Sed loqui iam deſino:
N am me quidem æſtus corripit rapidus, genis
R epẽns obortus, ſimul ut ora baſio
T ua contigi. Sed hinc abi in penetralia.
A t illud abs te poſtulo, Ledæ genus,
V ti nequid hæc res pectus offendat tuum,
S i mi nimius exulcerat mentem dolor,
M ox gnatam Achilli collocaturo meam.
N am ſplendidæ quidem & expetendæ nuptiæ,
» T amen parenteis nonnihil mordet pios,
» V bi in familiam liberos dulcis pater
» T radit alienam, quos labore plurimo
» C urisque ſummis educauerit diu.
Cly. E quidem haud ita ſum ſtulta, mentisque indiga,
Q uin iſta & ultro me ſüaſuram puta,
I ta ut nihil monitore te fuerit opus,
C um rite mihi ſit elocanda filia.
S ed mos & ipſum tempus iſta poſtulat,
A c res utræque nos ſecus facere uetant.
H uius itaque, cui deſtinaſti filiam,
N omen quidem ipſa teneo, cæterùm genus
Q uod, & unde ducat, id cupio iam diſcere.
Ag. A ſopus Aeginam creauit filiam.
Cly. M ortalium hæc, aut cui deorum nupſerat?
Ag. I oui, at Aeacon ille generat Oenones patrem.

Cly. S ed Aeaci quæ ſuſcipit proles domum?
Aga. P eleus.at ille Nerei gnatam tulit.
Cly. D eón' uolente? an raptam,& inuitis deis?
Aga. D eſpondet auctor Iuppiter,locat pater.
Cly. V bi ducit illam? an in marinis fluctibus?
Aga. V bi ſancta Chiron tecta Pelei colit.
Cly. C entauricon' ubi manſitare aiunt genus?
Aga. I bi dijs peracta Pelei connubia.
Cly. S ed utrum Achillem nutrijt Thetis,an pater?
Ag » C hiron,uti ne rudibus annis improbos
» M ores malorum diſceret mortalium.
Cly. H em.
» S apiens quidem educator,at ſapientior
» F uit ille,quiſquis educandum tradidit.
Aga. A tque is futurus filiæ uir eſt tuæ.
Cly. H aud malus.at urbem Græciæ cedo quam colit?
Aga. I uxta Apidani fluenta Phthiæ in finibus.
Cly. I lluc tuam meamque ducet filiam?
Aga. C uræ marito hæc ſunt futura uirginis.
Cly. B ene ſit utrique.at quo precor ducet die?
Aga. S imul atque Lunæ dexter orbis uenerit.
Cly. S ed quas oportet ante gnatæ nuptias
F erire,Diuæ iam immolaſti uictimas?
Aga. M actabo.nam nunc agitur hoc negocij.
Cly. A c deinde celebraturus es connubia?
Aga. V bi ſoluero dijs quas neceſſe eſt uictimas.

At nos

Cly. At nos ubi epulum fœminis parabimus?
Aga. Hic iuxta Achiuæ claſsis æratas rateis.
Cly. Probè, & ita neceſſe eſt, attamen communica.
Aga. Scin' ergo quid ages uxor? ac pare mihi.
Cly. Rei quid hoc? parêre nam ſoleo tibi.
Aga. Nam nos quidem illic, ſponſus ubi ſeſe tenet.
Cly. Cur abſque matre? uicés ne obibitis meas?
Aga. Gnatam elocabimus inter Argiuos tuam.
Cly. Nos interim manere quo iubes loco?
Aga. Argos profecta uirginum curam gere.
Cly. Gnatám ne linquens? ergo quis tollet facem?
Aga. Ipſe exhibebo debitam ſponſo facem.
Cly. Haud moris hoc, nec iſta tu cenſes probè.
Aga. Te in militum uerſarier turba haud decet.
Cly. Matrem decet meos locare liberos.
Aga. Decet & puellas, noſtra quas habet domus,
Haud ſinere ſolas. Cly. Hæ quidem tutiſsimis
Cuſtodiuntur adprobè conclauibus.
Aga. Pareto. Cly. Non per numen Argiuæ deæ.
» Quin tu foris quæ ſunt agas negocia,
» Curas ego tractauero domeſticas:
» Et quid puellis competat nubentibus,
» Id eſt mearum penſitare partium.
Aga. Hei mihi, laboris ſumpſi ego hoc inaniter,
Ac ſpe malè fruſtratus excidi mea,
Dum conor ablegare quopiam miſer

V xorem ab oculis. aſtu at ecce callido
V tor, & in hos qui ſunt mihi chariſſimi,
I ntento technas, nil inexpertum doli
L inquens: & undecunque uincor. attamen
I am uate cum Calchante ſciſcitatum eo
O raculum, placitum quidem deo, at mihi
I nauſpicatum, calamitatem Græciæ.
" P orrò uiri illud eſſe prudentis puto,
" F rugi ut probamque coniugem in penatibus
" N utricet, aut ne prorſus ullam nutriat.
Ch. I licet ſacrum Simoentis amnem
V itreo qui gurgite uorticoſus,
I mpetu fertur Phrygios per agros,
I am petet collecta cohors Achiuûm
N auibus cum ueliferis & armis.
I lium infelix aditura Troiæ,
C onditum flaui lyra & arte Phœbi
O ppidum: Caſſandram ubi fama narrat
A ureos crineis agitare uatem,
L aureæ ſemper uiridantis alma
D iffluentem fronde comam ambiente.
N uminis cum iam omniſcio incitata
N on ſui compos agitatur œſtro.
C æterùm denſa Phrygij corona
P ergama cingent.
T unc ubi Mauors ferus, atque ahenis

Horridus

*H orridus ſcutis properante pinu*
*F eruidi emenſus uada cæca ponti,*
*R emige appellet Simoentis oras,*
*C aſtoris raptam ut repetat ſororem,*
*A tque Pollucis, geminorum in aſtris*
*S iderum, uiq́ue à Priamo receptam*
*F ortibus telis, clypeisq́ue Graiûm,*
*R urſus in terram referat Pelaſgam.*
*M œnium at cum pinniferas coronas*
*C inxerit iam teligera phalange,*
*C inxerit turreis ualidas, & urbem ob-*
*ſederit bello Phrygiam cruento,*
*F unditus uictor populans, & inde*
*E nſe crudeli capita amputarit*
*C iuium ceruice reſecta dirus,*
*T um nurus Troiæ, tenerasq́ue ſponſas,*
*Q uin & annoſam Priami beati*
*R egis uxorem, lachrymis acerbis*
*A ffatim implebit, miſeroq́ue planctu.*
*I nterim proles Helene tonantis*
*F lebilis ibit,*
*D eſerens dulcis thalamos mariti.*
*N e precor, ne uel mihi, uel meorum*
*L iberis unquam ueniat nepotum*
*I ſta ſpes, qualis reor obtinebit*
*D iutes Lydas, miſerasq́ue Troum*

C oniuges fuſis ſimul aſsidenteis,
A c ſuis penſis querulæ inter ipſas
T alia dicent:
Q uisputas me mox miſeram capillis
P ertrahens, certa mihi lege comptis,
P atriæ euerſæ ſimul atque captam
S enſerit flentem ferus hoſtis arcem,
P olluet, uictæque decus pudoris
D ulce decerpet uiolans, tuáque
G ratia nimirum Helene, cygno porrectili ceruice ſuperbienti
N ata, ſeu uera eſt ea fama quondam
A litis Ledam Venerem tuliſſe,
I pſo in hanc uerſo Ioue, ſiue uatum
F abulis fictis potius camœnæ
D iſsiparunt hæc hominum per ora.

Ach. V bi hic Achiui ductor eſt exercitus?
Q uiſnam è miniſtris ibit illi nuntius
A deſſe Achillem Peleo ſatum patre
P ro foribus, ipſum conuenire qui uelit?
E tenim diu iam ſorte nequaquam pari
F ruſtra opperimur feruida Euripi uada:
A lijque noſtrum liberi connubijs
R elicta inani ac ſolitaria domo,
H oc ocioſi deſidemus littore,
A lij iugati uxoribus, ſed liberis

*Nondum creatis. Vſqueadeo impotens amor,*
*Ardorq́ue nouus, haud abſque diuûm numine*
*Habet huius expeditionis Græciam.*
*Itaque quod ad me pertinet negocij,*
*Id memetipſum expoſtulare conuenit.*
*Porrò alius itidem, ſi quidem uidebitur,*
*Pro ſe loquetur ipſe. Nanque Pharſalo*
*Patria relicta, ad hoc parente Peleo,*
*Tenuia pigri flamina Euripi moror,*
*Myrmidonas hic uel ocioſos detinens,*
*Qui me quidem urgent ſemper hiſce uocibus,*
*Quid hic Achilles commoramur? aut quoad*
*Priameia adhuc ad Pergama traiectio*
*Sine fine lentis prorogabitur moris?*
*Face ſiquid es facturus, aut retro domum,*
*Vnde huc profectæ, copias reducito,*
*Haud longa Atridarum manens cunctamina.*

Cly. *O gnate Thetidis, intus audito tuo*
*Sermone, celeri prodij foras gradu.*

Ach. *Sancte ô pudor, quænam iſta tandem fœmina,*
*Quam conſpicor forma decente præditam?*

Cly. *Non eſt nouum, nos antè non uiſas tibi, haud*
*Agnoſcier: uerùm modeſtia tua*
*Delector, ac pudore reuerenti mei.*

Ach. *Quæ tandem es? aut quid Achiuũ in agmẽ fœmina,*
*Virosq́ue adiſti armis amictos Martijs?*

Cly. E go gnata Ledæ ſum, Clytemneſtre mihi
N omen, Agamemnon dux maritus eſt meus.
Ach. D ixti probè, & compendio, quod oportuit.
» M ihi at indecorum eſt colloqui cum fœminis.
Cly. H em quò fugis? quin dexteræ dextram applica,
L ætum futuri initium connubij.
Ach. Q uid ais? Egon' tibi dexterã? atqui Agamemnonẽ
V ereamur, horum ſiquid attigero manu,
Q uæ neutiquam mihi fáſue iuſue tangere.
Cly. F as maximè, quandò meam tu filiam
D uces marinæ germen ô Nereidis.
Ach. Q uas nuptias cedo prædicas? equidem mihi
N ihil eſt quod his reſpondeam, niſi forſitan
T u rem quòd iſtam perperam intellexeris,
N obis proinde fabulam adportas nouam.
Cly» C unctis id inſitum eſt, uti reuerentia
» C apiantur ac pudore, ſiquando nouis
» V iſis amicis audiant de nuptijs.
Ach. E go profectò mulier haud unquam tuæ
C onnubia procus expetiui filiæ,
N ec ullus unquam mihi ſuper connubijs
A llatus eſt è gente Atridûm nuntius.
Cly. Q uid eſſe tandem poßit hoc negocij?
O rationem tu uicißim nunc meam
M irare: dicta nempe miror ego tua.
Ach. C onijcito, coniectare quid ſibi hæc uelint

Commune

" Commune nobis.non enim ambo forſitan
" Mentimur,etſi dicimus contraria.

Cly. An non nouum mihi contumeliæ genus
Fit,quæ quidem (ut uidetur) nuptias
Concilio falſas?me profectò horum pudet.

Ach. Fors meque teque quiſpiam luſit dolo.
Verùm iſta mittas,nec feras acerbius.

Cly. Valeto.rectis non enim poſthac queo
Te oculis tueri,quandò ſum mendax tibi
Reperta,meque indigna nimirum tuli.

Ach. Totidem tibi uerbis ego reſpondeo.
Sed ut maritum,quem peto,quæram tuum,
In iſta iam nunc tecta conferam pedem.

Se. Hoſpes Aeaci nepos maneto, nanque appello te
Editum dea parente,teque Ledæ filiam.

Ach. Hem quis hic,qui nos aperto iam uocauit oſtio?
Ore quàm tumultuoſo,uultu ut attonito uocat!

Se. Seruus,hinc haud inſoleſco,ſors enĩ haud ſinit mea.

Ach. Cæterùm illud adde,cuius?neutiquã certè meus.
Separatæ enim meæ res à bonis Agamemnonis.

Se. Seruus iſtarum,ante quas me ſtare cernis,ædium.
Nãq; ĩ hãc domũ huius olĩ Tyndareus dedit pater.

Ach. En reſiſtimus.ergo fare ſiquid eloqui uelis,
Cur gradum bene inſtitutum iuſſeris me ſiſtere.

Se. Num fores ad haſce ſoli uos duo conſiſtitis?

Cly. Immò ſolis,quò loquare,regijs ab ædibus

Prodeas foras, & ad nos ipſus huc confer gradũ.
Se. O potens fortuna rerum, meaq́ue prouidentia,
Obſecro, ſeruate, ſaluos quos ego eſſe peruelim.
Ach. Diſſeretur (ſicuti uidetur) hæc narratio:
Præq; ſe profectò quiddã magnũ & arduũ gerit.
Cly. De fide ſilentij tu nequid hæſites ſenex,
Neue cuncteris loqui, mihi ſiquid eloqui uelis.
Se. Scis profectò, quiſquis eſſem quãtulusq́;, in te tamẽ
Beneuolum fuiſſe ſemper, ac tuos in liberos.
Cly. Scio. uidelicet meorum iam diu penatium
Eſſe te ueterem miniſtrũ, ac familiæ columen meæ.
Se. Scis opinor & illud, olim ut dotis in partem tuæ
Me receperit Agamemnon dux Achiui exercitus.
Cly. Argos es mecum profectus; additus ſponſæ comes,
Ac meus ſemper fuiſti, & partibus ſtudens meis.
Se. Sic habet res. Cæterùm tibi ſum quidẽ uolens bene
Hera, tuo uerùm marito non perinde ſum fauens.
Cly. Ergo nunc aperito tandem quæ parabas dicere.
Se. Nempe filiam tuam, qui ſeuit ac genuit pater,
Ipſe mactare cruentus manibus apparat ſuis.
Cly. Quî poteſt? orationem abominor ſenex tuam.
Non enim mihi uideris ſapere ſanum ſcilicet.
Se. Apparat cruentus inquam deſecare ferreo
Enſe ceruicem puellæ candidam miſerrimæ.
Cly. Hei mihi miſeræ, an maritus obſecro inſanit meus?
Se. Sanus is quidẽ, niſi in te cõiugem, necnon ſuam

F *iliam.profectò parte hac ille nil ſanum ſapit.*
Cly. G *ratia quæ? cedo: quis illum genius inſtigat malus?*
Se. N *uminum reſponſa cogunt. ſic enim* Calchas *ait,*
A *ugur, ut* Danaũ *phalanges claſſe ſulcent æquora.*
Cly. Q *uò profectura eſt* Pelaſgûm *claßis? infelix ego.*
I *lla at infelix magis, quam dirus occidet pater.*
Se. D *ardani ad ſedes, ſacræque celſa* Troiæ Pergama,
V *ictor ut* Menelaus Helenam *marte recipiat ſuam.*
Cly. S *cilicet ſic deſtinarant fata iniqua numinum,*
V *t rediret* Helena *nobis gnatæ in exitium meæ?*
Se. R *em tenes hera prorſus omnẽ. nanq;* Dianæ *pater*
M *ox tuam ſacras ad aras immolabit filiam.*
Cly. Q *uid ſibi uult ergo quòd prætexuere nuptias,*
Q *uæ quidem me res meis huc euocauit ædibus?*
Se. Q *uò uolens lubẽsq; gnatã adduceres horſum tuã:*
Q *uippe eã datura* Achilli *nuptũ* Achiuûm *principi.*
Cly. P *roh dolor, miſerãda gnatá, quò perires, huc domo,*
A *tq; in exitium es profecta, tuq́;, egoq́; parẽs tua.*
Se. M*iſeraq́; & lachrymãda fertis utræq;, cũ ſitis duæ:*
C *ęterũ dira atq; acerba ductor* Agamemnõ *parat.*
Cly. H *eu dolor, miſeranda perij, nec mihi iam lumina*
P *erferunt diutius, neque temperant à lachrymis.*
Se. S *iquidem graue eſſe poßit aut moleſtum, fundere*
L *achrymas, quæ ſit ſuis orbanda liberis parens.*
Cly. T *u ſed iſta ſenior unde ſcire temet prædicas?*
N *unquid audiſti, tibi renuntiante quopiam?*

Se. Miſſus abieram, tabellas adſerens tibi alteras
Præter illam quam prius receperas epiſtolam.
Cly. Vtrum ut interdiceres, an denuo nobis idem
Nuntiares, immolandam uti filiam deducerem?
Se. Immo uti denuntiarem, uirginem ne adduceres.
Nam tuus fors tum maritus cœperat reſipiſcere.
Cly. Deinde qui factũ eſt ut ad me quas ferẽdas ceperas,
Non eas pertuleris idem, manibus imponens meis?
Se. Vetuit id Menelaus, has qui manibus eripuit meis,
Vnus horum qui malorũ cauſa & auctor extitit.
Cly. Nate Peleo parente, germen o Nereidis,
Marte præpotens Achilles, hæccine audis obſecro?
Achi. Audio mulier, uidelicet eſſe te miſerrimam.
Cæterùm læſum haud leui me contumelia puto.
Cly. Filiam dare cruento deſtinant letho meam,
Ad dolum tuarum abuſi nuptiarum nomine.
Ach. Quin & ipſe tuo marito indignor, ac ſuccenſeo,
Nec negocium mihi hoc uulgaribus dolet modis.
Cly. Me quidẽ haudquaq̃ pudebit genibus aduolui tuis,
Quippe mortalem parente proditi in lucem dea.
Cur enim nũc iactitẽ me, ac dignitatis ſim memor?
" Cuius ergò quæſo matrem deceat eniti magis,
" Atque pro gnatæ ſalute? proinde age o dea ſate,
Opitulare tum meis precor malis, tum uirgini,
Quæ fuit tua dicta coniunx. hoc inaniter quidem
Fateor, attamen hanc ego ſertis reuinctã frondeis

A rbitrata tibi futuram coniugem adduxi domo.
C æterùm ad cadẽ necemq; uirginem nũc aduehor.
H uius at facti probrum in te recidet, atq; infamia,
F erre opẽ qui ſis grauatus. licet enim nõ duxeris,
D ulcis es miſeræ tamen dictus maritus uirginis.
P erq; mentum, perq; dextrã, perq; genitricẽ deã,
Q uandò me ſolum profectò nomen extinxit tuum,
H oc oportet te tuerier, alia non ſupereſt mihi
A ra quò refugere poſsim, genua præterquã ad tua,
Q uippe cui non adſit ullus hic amicus, unde mi
A dferendæ opis aut ſalutis ulla ſpes arrideat.
I d genus cuiuſmodi audis, facta ſũt Agamemnonis,
P lenaque crudelitatis, perditæque audaciæ.
A dde ad hæc, ꝙ (uti uides) ad nauticas & efferas
M ulier adueni phalanges, turbã & effrenẽ uirûm
A d patranda ſcelera prompta præditos audacia,
N ec niſi ſiquando ita ipſis collubuerit, utileis.
P roinde tu ſi non grauabere dexterã mi obtẽdere,
V ique nos tua tueri, ſcilicet ſaluæ ſumus:
S in ſecus, tum ſpes ſalutis nulla nobis reliqua ſit.
Ch » R es efficax peperiſſe, uimque maximam
» A moris adfert omnibus communiter,
» V ti pro ſuis ſummè adlaborent liberis.
Ach. I ngens mihi animus tollitur magis ac magis,
» C ondidicit autem tum malis ægreſcere,
» T um proſperis gaudere modicè caſibus.

Ch „ H uiuſmodi quidem ratio mortalibus
„ R ectè inſtituta eſt,ut bene ac feliciter
„ R ectrice uitam tranſigant ſapientia.
Ach„ E ſt interim autem dulce, non ſapere admodum,
„ R urſum interim homini ſapere conducit magis.
A t ego educatus pridem in integerrimi
D omo uiri Chironis,ac iuſtiſsimi,
S implicibus uti conſueui moribus.
P roin Atridis,ſi probi fuerint duces,
P arebimus:ſin improbi,haud parebimus.
S ed tum loco hoc,tum Troiæ ad urbis mœnia,
E go liberum uſque mentis ingenium meæ
P ræ me ferens, Martem,quod ad me pertinet,
F orti manu ac uirtute condecorauero.
A d te quidem,quæ miſera fers & atrocia,
E t ab ijs,amici qui tibi ſunt intimi,
Q uantum quidem præſtare poſsit uiribus
I uuenis,& æuo adhuc ſanè tenero uirens,
H oc quicquid eſt doloris,in me transferens,
M eo his procellis eximam periculo,
T utoque ſtatuam,nec patri unquam filia
T ua perimetur,dicta quæ fuerit mea.
N ec enim uiro permiſerim ſegnis tuo,
V ti me dolis miſceat & inuoluat ſuis.
N am nomen etſi ſpicla non uibret meum,
F errum ue,tamen id filiam occidet tuam:

At ſceleris

At ſceleris auctor uir quidem fuerit tuus,
Verùm nec ipſe uacauero piaculo,
Si uirgo per me perierit,necnon meas
Per nuptias, noua nec ferenda ſuſtinens,
Violata miris ſimul & indignis modis.
Equidem Pelaſgûm uir fuero deterrimus,
Nullius inquam ſim rei preciíue ego,
Menelaus autem habeatur in numero uirûm,
Neque Peleo progenitus autumer patre,
Sed peßimo ignauißimóque dæmone,
Si coniugi unquam nomen ad cædem tuo
Inſeruiat meum.liquenti gurgite
Vndarum alumnum deiero per Nerea
Thetidis parentem,qui mihi fuit parens,
Haud filiam Rex tanget Agamemnon tuam,
Nec uel manu ſumma,nec uti uel ueſtibus
Digitum puellæ liceat admolirier.
Aut hercle Sipylus culta ſedes barbaris
Vrbs ea futura eſt,unde duxerint genus
Clari, gerendóque inclyti bello duces.
At Phthia rurſus,unde ſtirpem duxi ego,
Obſcura nullum nominis feret decus.
Et acerba Calchas auferet libamina
» Augur.quis autem eſt augur?Is uidelicet
» Qui uera pauca, falſa dicit plurima,
» Si fors ita ceciderit:atqui ſi minus

„ *Ita ceciderit, tum uel arte elabitur.*
*An proinde noſtros uirginum millia decem*
*Petant toros, ſi commodum eſt parentibus*
*Qui collocant, his uti uerbis loquar.*
*Ipſa attamen re ductor Agamemnon graui*
*Nos afficit profectò contumelia.*
*Nam ius & æquum fuerat, ut nomen meum*
*Rogaret à me poſtulans, ad uirginem*
*Irretiendam. nam Clytæmneſtre mihi*
*Nuptum dediſſet filiam potiſsimùm,*
*Atque hanc Pelaſgûm bellicoſis copijs*
*Forſan dediſſem, ſi quidem tranſmiſsio*
*Pendebat ex hac diruendum ad Ilium.*
*Neque enim grauarer publicis exercitus*
*Conſulere ſanè commodis, quícum mea*
*Coniunxerim arma. Cæterùm me nunc duces*
*Nihili æſtimant, reiq́ue momento leuis*
*Vel adiuuare, uel nocere forſitan*
*Ferrum hoc mucroq́ue nouerit, quem ſtringerē*
*Dudum in Phrygas mihi deſtinatum barbaros,*
*Etiam prius quàm ad Ilium peruenero,*
*Macularo cæde, & ſanguine inquinauero,*
*Gnatam modò mihi ſi quis eripiat tuam.*
*Sed ocioſa iubeo ſis, ſiquidem tibi*
*Ego deus extiti obtigiq́ue maximus.*
*Nondum quidem hunc tibi præſtiti, fateor, deum,*

*In poſte-*

In poſterum ſum præſtiturus attamen.
Ch. Et te locutus digna Pelei genus,
Et æquoris potente ueneranda deá.
Cly. Quibus obſecro te prædicauero modis,
Vt ne nimis quid dixerim,nec item minus:
Vti nec fauorem & gratiam amittam loquens!
» Viri enim probi laudes ubi audiunt ſuas,
» Quodam ſolent odiſſe laudantem modo,
» Si fors quis ipſos laudet immoderatius.
Tum me profectò diſpudet de proprijs
Peculiaribusque calamitatibus
Lachrymabilem ſermone miſerando queri,
Cum tu meis ſis prorſus alienus malis.
» Haud indecorum eſt attamen,ſi uir probus
» Fortisque,quanquam ſit alienus,adiuuet
» Hos quos acerba ſors & aſpera premit.
Age itaque noſtri te miſereat, ſi quidem
Miſeranda patimur.Primùm ego generum mihi
Ratà te futurum, ſpes inaneis ceperam.
Dein haud ſcio ſat,an meæ mors filiæ
Tibi triſte forſan omen aliquod adferat
In poſterum ſiquando duces coniugem,
Quod ominis uitare te conſultius.
Verùm probè elocutus adhuc initia,
Idem probè perfeceris negocium.
Mea nanque gnata,ſi uoles,ſeruabitur.

N um genua uis hanc ſupplicem amplecti tua?
S unt hæc quidem parùm decora uirgini.
S i tu tamen ita cenſeas, uidelicet
M ox huc pudoris liberalem uenerit
S uffuſa uultum uirginali purpura.
A n potius illa abſente, id abs te quod peto
A chilles exoraro, & impetrauero?
Ach.„ M aneat domi. pudicam enim decet pudor.
Cly „ V eruntamen pudere oportet eatenus,
" Q uà res ferat, præſens que poſtulet ſtatus.
Ach. N eque tu ſub oculos filiam produxeris
M eos tuam mulier, neque per inſcitiam
F amæ probrum accerſamus, ac uitæ notam.
" S iquidem coacti turba denſa exercitus
" D omeſticarum ac propriarum negligens
" R erum, malignis gaudet obtrectatibus,
" A mans maledicas diſsipare fabulas.
A t nullo ego hercle poſuerim in diſcrimine, ac
T antundem apud me prorſus hic effeceris,
S eu ſupplices humileſque ueneritis mihi,
S eu neutiquam mihi ſupplicaris. nam meo
F ixum ſtat animo, uiribus contendere,
N ixuque ſummo, uos ut eximam malis.
A deò ſit unum hoc me tibi ſatis ſemel
D ixiſſe. neque enim uanus aut mendax ego,
M ihi crede, fuerim. Si quid autem mentiar,

Dederoq;

*D ederóque uerba, ſeu dolis eluſero,*
*E moriar. immo haud moriar, hanc ſi uirginem*
*S eruaro.* Cly. *Dij faueant precor ferenti opem*
*V ſque ijs, acerbis qui laborant caſibus.*
Ach. *A udito nunc, uti res mihi hæc habeat bene.*
Cly. *C ur hoc aiſti? te quidem audiam uolens.*
Ach. *R urſum patri perſuadeamus uirginis,*
*C onſilia quò iam ſaniora ſumpſerit.*
Cly. *I gnauus eſt ac timidus ille quiſpiam,*
*N imiáque pauitat copias formidine.*
Ach. *R atione at expugnata ratio uincitur.*
Cly. *S pes iſta ſanè frigida ac leuis, tamen*
*E loquere, tandem facere me quid oporteat.*
Ach. *P rimùm quidem illi ſupplicabis, liberos*
*N e perimat. idque ſi recuſet, tum tibi*
*F uerit neceſſe nos adire denuo.*
*N am ſi quod optas, ſponte id annuit ſua,*
*T um me quidem illum conuenire nihil opus,*
*Q uandò ipſa per ſe res ſalutem conferet.*
*A d hoc uidebor erga amicum rectius*
*E giſſe, neque me copiæ culpauerint,*
*R atione ſi rem potius ac prudentia,*
*Q uam ui manúque uiribusque geſſero.*
*T um porrò amicis, rebus ex ſententia*
*I pſis uolentibus utputa, ac lubentibus,*
*P robe peractis, uel operam citra meam,*

T ibiq́ue fors hæc tranſigentur commodè.
Cly. V t es probè locutus! itaque ſic,uti
C enſes,agendum eſt.Cæterùm iſta ſi parum
S ucceſſerint mihi mentis ex ſententia,
V bi nam licebit poſtea te uiſere?
Q uónam loci uenire me miſeram iubes,
V bi liceat iſtam repperiſſe dexteram,
Q uæ ſola noſtris præſtat auxilium malis?
Ach. I pſi has tibi excubias agemus, teq́ue ubi
R es cunque poſtulabit,obſeruabimus,
N e turbulentas per Pelaſgûm copias
T e curſitantem conſpicetur quiſpiam
P auido ore, & attonitam, neque hoc tu dedecus
L abemq́ue eam domui paternæ aſperſeris.
I ndignus etenim Tyndareus pater tuus
E ſt qui malè audiat, utpote Græcanica
I n gente magnus,atque cum primis potens.
Cly. I ta res habet.tu dux eris negocij,
M e tibi uiciſſim gerere morem conuenit.
" Q uòd ſi dei ſunt,quandò tu uir es pius,
" D igna aſſequêris.Cæterùm ſi numina
" S unt nulla diuûm,quid neceſſe eſt nitier?
Cho. F eſtus ut ille hymenæus erat,
L oto ubi cum lybica pariter,
C umq́ue ſuauiloquente Cheli
N on ſine multiforis calamis,

G rata choris ſtreperet cithara,
T urba ubi candida Pegaſidum
M ollibus irreligata comis
V ertice Peliaco
C oniugiale bonis epulum
D ijs celebrantibus, ad numerum
M embra moueret, & aureolis
P elleret arua iugi ſoleis,
D um liquidis & amabilibus
D ulcicanæ modulis,
P elei ad inclyta connubia
I ret, & undiuagam Thetidem
V oce ciêret, & Aeaciden
P er iuga florida, rumor ubi eſt
N ubigenas habitare uiros,
A eaciden per opaca canens
P eliaci nemoris
A t Phrygius puer interea
D eliciæ Iouis ætherij,
P ocula miſcet, & aureolis
N ectareos latices
T emperat ac tribuit cyathis,
D einde per æquora candiduli,
L euéque per ſpatium ſabuli
A equoreo ſata turba ſene,
N exa ſororibus è decies

*Quinque, agitatque rotatq; choros*
*Orbibus innumeris,*
*Molliculo pede replicitis,*
*Connubium leuibus*
*Concelebrans choreis.*
*Venit & undique nubigenûm*
*Numine percita turba uirûm,*
*Tela ferens abiegna manu.*
*Frondea uertice ſerta gerens,*
*Cum ſuperis ſimul ut Bromij*
*Munera ſumeret, atque epulas.*
*Ibi Theſſala turba puellæ*
*Sublata in ſydera uoce, O*
*Nereia filia, clamans,*
*Lux inclyta cœligenarum,*
*Certiſsimus Augur Apollo, &*
*Cui myſtica ſacra ſororum,*
*Bene cognita Caſtaliarum,*
*Chiron pius, armipotentis*
*Nomen reſerauit Achillis,*
*Fore uaticinatus, ut ille*
*Cum Myrmidonum clypeatis*
*Priameia regna cateruis,*
*Deuotaque Pergama adortus,*
*Flammis populantibus urat,*
*Vulcania fulminis inſtar,*

*Q uatiens trepidabilis arma,*
*T hetidis pia dona parentis*
*S iquidem hoc decus illa Pelaſgis*
*F eliciter edidit aluo.*
*N ereidos ergo ſororum*
*P rimæ, ac ditione potentis*
*S patioſa, hilares agitabant*
*C onnubia ſplendida diui,*
*P èleique mariti hymenæum*
*I d temporis ore ciebant.*
*P orrò tibi tempora flauis,*
*C riſpisque decora capillis*
*M auortia turba Pelaſgûm*
*C inget uiridante corona.*
*D einde haud ſecus atque iuuencam*
*T eneramque rudemque profectam*
*M odò rupibus è ſpecuoſis*
*S pectantis in æquora montis,*
*D iro iugulauerit enſe,*
*A c lactea colla cruore hu-*
*mano (miſerabile) tinget,*
*F eriens, nec arundine agreſti,*
*M uſcóue uirentibus antris*
*P aſtorum alitam, ſed amicæ*
*C uraque domoque parentis*
*E xcultam, uti nupta Pelaſgas*

Peteres feliciter ædeis.
» Vbi nunc probitáſue pudórue
» Faciéſque ipſius honeſti
» Valeat, ſimul atque nefaſtum
» Scelus, impietaſque tyrannida
» Atram obtinet undique. porro
» Neglecta iacet, premiturque
» Poſt terga reiecta ſceleſtis
» Mortalibus inclyta uirtus,
» Cumque undique legibus æquis
» Mores dominantur iniqui.
» Hominum generi ergo periclum
“ Communiter imminet omni
“ Nequa ingruat ira deorum.

Cly. Equidem è meis huc prodij penatibus
Foras, maritum ſicubi aſpiciam meum,
Qui iam diúque & lentus hinc abeſt, domo
Penitus relicta. Gnata at interim mea
In lachrymis uerſatur infelix, leueis
Fundens in auras omne lamenti genus,
Simul ac necem reſciuit illa, quam pater
Statuit, paratque. Sed ecce cerno comminus
Seſe citatis admouentem greſsibus
De quo modò loquebar, huc Agamemnonem,
Qui re quidem ipſa deprehenſus illico
Coarguetur ferus & immanis pater

In proprios nefaria patrans liberos.

Aga. Ledæa proles commodùm egreſſam foras
Offendo te, quò uirgine abſente procul
Tibi dicta quædam proferam, quæ neutiquam
Fuerit decorum audire nupturas uiro.

Cly. Quid eſt negocij, in quo tibi iſta temporis
Oblata commodauit opportunitas?

Aga. Accerſe gnatam, quò patri ueniat comes.
Adſunt enim parata rite piaminæ.
Adſunt profundendis item luſtralibus
Pura manu ignibus, ac iuuencæ quas deæ
Dianæ oportet cædere ante nuptias
Atri cruoris feruida exundamina.

Cly. Verbótenus quidem locutus es probè:
Tua facta porrò nominare ſi uelim,
Equidem haud reperiam quomodo eloquar probè.
Verùm age foras procede gnata: nam pater
Quicquid parat, noſti ordine, ac fratrem ſinu
Geſtans Oreſtem pariter adporta tuum.
En illa adeſt, hucuſque morigerans tibi:
At ipſa quæ reſtant, & huius nomine
Simul & meopte, mox tibi reſpondero.

Aga. Quid gnata lachrymas? fronte cur hilari parùm
Terram intueris, ora defigens ſolo?
Vultumque mœſtum pallio obtento tegis?

Iph. Heu

Q uodnam mearum calamitatum exordium
" P oſsim capere? Cunctis enim mortalibus
" D atum eſt,uti tum prima,tum nouiſsima,
" T um media,quouis differant negocio.
Aga. R ei quid hoc eſt? quídue ſibi uult,quòd mihi
O mnes eodem ſitis affectæ modo,
E t mente conſternata, & ore turbido?
Cly. Q uæ ſciſcitabor, apertè & ingenuè mihi.
C oniunx roganti quæſo uti reſpondeas.
Aga. N ihil neceſſum eſt,hoc ut à me poſtules,
Q uin ipſus ultro cupio iam rogarier.
Cly. G natam necare paras,tuamq́;, & item meam?
Aga. H em.
M iſera elocuta es,quæq́ue neutiquam decet
T e ſuſpicari, ſuſpicaris improba.
Cly. V erùm illud interim mihi reſpondeas.
Ag. " A t tu profectò,ſi quidem rogaueris
" Q uæ te decet rogare:quæ te decet audies.
Cly. E quidem haud alia percontor.atqui tu mihi
I tidem caueſis alia ne reſpondeas.
Aga. O fors potens, ô fata , proh genius meus.
Cly. E t meus,& huius inſuper,quandò trium
I dem eſt & unus genius infélicium.
Aga. Q ua tandem es in re læſa? Cly. at iſthuc ſcilicet
T u me rogas?uerùm aſtus hic aſtu uacat,
A tque iſta calliditas profectò incallida eſt.

Perij.

Aga. P erij.palàm ſunt facta,quæ cælaueram.
Cly. S cio cuncta,didici cuncta,ſanè & audij,
Q uæ tu ſceleſte in me patrare deſtinas.
Q uanquam ſat ipſo confitere ſilentio,
S uſpirijsque,plura ne tu dicere
» C onere fruſtra. Aga. En obticeſco, quandò me
» M endacij conuictum,& impudentiam
» I pſi neceſſum eſt calamitati adiungere.
Cly. A udito nunc iam,quippe apertè proloquar,
N eque flexuoſa ænigmatum diutius
V temur ambage,neque dictis nubilis.
P rimùm (tibi iſthuc primo ut obijciam loco)
M e non uolentem, uique raptam coniugem
D uxti,necato Tantalo, cui nupſeram
P rius,ac puello ſortis ex uſu tuæ
I tidem perempto,quem quidem per uim meo
I mmitis ad necem reuulſeras ſinu.
A t Ioue creatus uterque germanus meus,
E quis & armis inclyti, ſæuum tibi
B ellum mouebant: cæterùm ſenior parens
T yndareus hoc te exemit è diſcrimine,
I am ſupplicem,ac uerſum ad preces.ita denique
M eis per hunc potitus es connubijs.
D ein ubi reconciliata ſum tibi & addita,
I n te ſimul,cura ſimul domeſtica,
V t fœminam inculpatam ego uſque geſſerim,

Iſthuc & ipſe conſcius teſtabere.
Pariterque caſta, domumque commodis tuam
Augens, ita ut ſiue introires, gaudio
Fruerére tecum: ſiue prodires foras,
Sortis beatæ dicerent omnes uirum.
» Atqui hic profectò captus eſt rariſsimus,
» Vt id genus quis ſortiatur coniugem:
» Contrà improbámque, & frugis uxorem malæ
» Nihil eſt negocij ubilibet nanciſcier.
Porrò puellis editis nixu tribus,
Hunc inſuper peperi tibi puellulum,
Quo tu quidem me pignorum è numero, necans
Vnam pater, miſerabili orbabis modo.
At quiſpiam ſi te roget, qua gratia
Iſtam necabis, cedo quid huic reſpondeas?
An me tuo loqui neceſſum eſt nomine?
Helenen uti Menelaus aſſerat ſuam.
At nos honeſtum eſt ac decorum ſcilicet,
Nece liberorum fœminæ pretium malæ
Dependere? Iis, quæ poſsidemus optima,
Longéque nobis omnium chariſsima,
Redimemus hæc, inuiſa quæ ſunt maxime?
Age ſiquidem hinc profectus in bellum ieris,
Ibique fueris abſuturus longius,
Domi relicta me, quid animi tum mihi
Fore autumas, ſedem omnem ubi conſpexero

Vacantem,

V *acantem, & hanc deſiderantem filiam?*
T *um uacua cuncta uirginum conclauia?*
E *goque ſola ſedero perennibus*
C *onfecta lachrymis, hancque lugens uirginem,*
A *d huncce fors ſine fine lamentans modum:*
H *eu gnata, qui te ſeuit, extinxit pater*
I *pſus necans, haud aliud, haud alia manu,*
E *iuſmodi linquens familiæ præmium,*
A *tque in ſuos exempla talia ſtatuens.*
N *am deinde cauſa quælibet ſuffecerit,*
O *ccaſione tantum opus fuerit leui,*
V *t & ipſa, quique mihi ſuperſunt liberi,*
T *e rurſus accipiamus iſthunc ad modum,*
Q *uo te accipi par eſt, & æquum ſcilicet.*
S *ed per deos caueto, neu me adegeris,*
V *ti talis in te fuero, qualem neutiquam*
D *ecet eſſe: néue rurſus id commiſeris,*
V *t ipſe talem temet exhibeas mihi,*
Q *ualem probum eſſe neutiquam decet uirum.*
V *erùm eſto ſanè, ſacrificabis filiam.*
S *ed interim illic uota quæ facturus es?*
Q *uid tibi petes? num quid boni, cum filiam*
M *actes pater? Reditumne? nimirum malum,*
M *iſerumque, quippe domo profectus turpiter.*
S *ed me tibi boni precari quippiam*
P *ar fuerit, ac uotis laceſſere numina.*

At non & ipſos iudicarimus deos
Stultos item eſſe,ut annuant eiuſmodi,
Si parricidis nos uoluerimus bene, &
Qui propria facinus patrarint dextera.
An uerò,ad Argos iam reuerſus, liberos
Supplex tuos placabis? haudquaquam tibi
Iſthuc licebit. quis uel aſpectu obſecro
Pòſt e tuis dignabitur te liberis,
Cum tu ſciens necaris horum quempiam?
Num denique hæc ſunt penſitata,ac mutuis
Rationibus tractata? An hoc tantum ſat eſt
Sceptris ferundis præminere, ac bellicum
Ducem uocari? cum tuum fuerit magis
In Danaidûm frequente multitudine
Hæc,æqua quæ ſunt,atque iuſta,dicere:
Vultis Pelaſgi nauigare ad Ilium?
Igitur uiciſſim ſorte ducta quærite,
Cuius necari gnatam oporteat.hoc enim
Ex æquo ad omneis pertinebat. Cæterùm
Haud par erat,te ſolum & unum ex omnibus
Tuam Pelaſgis immolandam filiam
Præbere,ſiue fratris illud erat magis
Menelai,ut Hermionem neci daret, ſuæ
Cauſa parentis. quippe ad illum propriè
Res attinebat. Nunc ego autem, quæ tuis
Sanctè fidem ſeruauerim connubijs,

*Gnatâ innocens orbabor: at contrà ſoror*
*Quæ caſta pacti iura deſeruit tori,*
*Felix aget, reducemque Spartæ ad mœnia*
*Ducet puellam. Siquid horum perperam*
*Dixi, reſelle. ſin probe ac recte mihi hæc*
*Sunt dicta, ne tuam profectò filiam*
*Meamque pariter impius dederis neci.*
*Ita rectius conſultiusque feceris.*

Ch. *Pareto. nam profectò liberos decet*
» *Agamemnon incolumeis tueri quenlibet.*
» *Nec ullus hæc mortalium refellerit.*

Iph. *Orphea genitor ſi mihi facundia*
*Foret, ut liceret ſaxa cantu flectere,*
*Comitesque poſt me uoce petras ducere,*
*Poſſemque delinire dictis pectora,*
*Meamque trahere, quos uelim, in ſententiam,*
*Nimirum ego iſtis experirer utier.*
*Nunc, quæ mihi una ars ac facultas ſuppetit,*
*Præſtabo lachrymas, quandò ſolum id poßumus,*
*Tuisque genibus corpus aduoluo meum*
*Supplex, quod hæc tibi uentre progenuit ſuo:*
*Ne me puellam, æuique maturam parum,*
» *Extinxeris. nam dulce cunctis cœlicam*
» *Aſpicere lucem. Cæterùm quæ Tartaro*
*Tellus tegit, ne me uidere adegeris.*
*Ego prima te patrem uocaui, tuque item*

*Primam inter omneis me uocaſti filiam.*
*Ego prima quondam genibus inſidens tuis,*
*Atque ea meo blandè premens corpuſculo,*
*Gratas uoluptates frequenter inuicem &*
*Dedi, & recepi, ac paria mentis gaudia.*
*Tuaq́ue hæc, uti recordor, erat oratio:*
*An eſt futurum gnata, ut olim te uiri*
*In ædibus nuptam beati ac diuitis,*
*Et ſoſpitem uideamus, & ſic uti tuo*
*Dignum eſt parente, commodis ac liberis*
*In melius uſque pullulantem? Ad hæc ego*
*Hanc tum uiciſsim orationem rettuli,*
*Hærens tuo pendensq́ue de mento, quod hac*
*Mea prehenſum rurſus attingo manu:*
*Quid? Anne ego te uidero ſenem pater?*
*An ego uiciſsim læta te excipiam meos*
*Intra penates, ac tibi inuicem parens,*
*Laborioſa nutriendi munera*
*Aliquando referam, mutuùm te nutriens?*
*Sermonum ego horum ſum memor, uerùm tibi in*
*Obliuionem abiere, meq́ue occidere*
*Paras. at hoc ne feceris, per Pelopa, per*
*Cineres parentis obſecratus Atrei,*
*Matrem per hanc, quæ me labore plurimo*
*Parturijt olim, ac denuo nunc parturit,*
*Paribusq́ue rurſum tenditur doloribus.*

Rei quid

R ei quid eſt cum Paridis atque Helenæ mihi
C onnubijs? aut unde in exitium is meum
V enit? Parens, oculos age horſum in me tuos
D eflecte, & intuitum ſimulq; & baſium
L argire, ut iſthuc pignus ac monimen tui
M ihi ferre ſaltem fas ſiet, ſi fors meis
F lecti recuſes obſtinatus uocibus.
G ermane, tu quidem puſillus, & impotens
T uis amicis es patronus, attamen
A pud parentem, ſupplicem lachrymis age,
» T ua ne ſoror detur neci. Nonnullus eſt
» S enſus malorum infantulis quoque inditus.
E n ſupplicat tibi hic ſilentio pater.
A ge flectere, ac miſereſce reſpectu mei,
M oueatque tete orbanda luce filia.
E n flagitant per mentum id abs te ſupplices
D uo tibi chari, atque amore proximi,
P uer alter, at ſuboleſcit annis altera.
O rationem in pauca conferam meam, ac
S ummam rei uerbo profabor unico.
» A ſpectus huius lucis eſt mortalibus
» D ulciſſimus, uerùm profunda manium
» H aud ullus eſt qui concupiſcat cernere,
» N eque mente ſana eſt quiſquis exoptat mori.
» M ale uiuere autem ſatius ac mori bene.
Ch. I nfauſta, per te, perque nuptias tuas

*Helene,heu dolor,miſeranda prorſus incidit*
*Clades Atridis,atque Atridûm liberis.*
Ag. *Equidem ſcius ſum quatenus miſereſcere*
*Conuenit: & idem quatenus non conuenit,*
*Noui,meosq́ue charitate liberos*
*Proſequor,amoq́ue,aliâs profectò inſaniam.*
*Verùm patrare hæc uxor arduum mihi,*
*Et non patrare durum & arduum eſt item.*
*Sed ad hoc agendum me trahit neceßitas.*
*Quantus uidetis adſit hic exercitus,*
*Quæ nauticorum armata turba militum,*
*Quot bellicoſi Græciæ magni duces,*
*Quibus negata ad Pergama traiectio,*
*Ni te immolauero (augur uti Calchas ait)*
*Noui nec aliter Ilij uidelicet*
*Populata dabitur Marte tecta excindere.*
*Porrò tenet diuinus ardor quiſpiam*
*Omneis Achiuûm copias,ut quàm poteſt*
*Ocyßime,ſoluant rudentes littore,&*
*Ad barbarorum claſſe nauigent ſolum,*
*Vetentq́ue ne poſthac quis auſit coniuges*
*Raptu procaci abducere Græcanicas.*
*Argis at hi meas necabunt filias,*
*Tum uos item & me, ſi quidem fraudauero*
*Oracla Diuæ poſtulãtis uirginem.*
*Neque gnata frater ſubigit inuitum meus*

Ad hæc,

A d hæc,nec huius me trahit ſententia,
S ed ipſa potius adigit horſum Græcia,
P er quam neceſſe eſt,ſeu uelim,ſeu non uelim,
T e te immolare. Parte at iſthac uincimur
N eceſſitate,nec licet reſiſtere.
I mmo illa quantum in teque meque filia,
S tatuenda libera,neque ferendum illud uiris
G ræcis,uti per uim rapaces improbam
L egitima temerent barbari connubia.

Cly. H ei mihi gnata,proh dolor hoſpitæ.
H eu me miſeram, tui
C ædes exanimat. pater
O rco tradens te,fugit impius.

Iph. H ei mihi mater,mater,ſiquidem
H æc lugubris cantio nobis,
S ic fortunæ uiſum,utriſque
C ompetit,haud Phœbeæ poſthac
M unere lucis,neque uitali hac
V eſcimur aura?
P roh proh tectæ niuibus rupes,
A tque Idæi Phrygiæ montes,
I n quos olim Priamus tenerum
P ater infantem expoſuit,matre
P rocul amotum,uti morte periret,
P aridem,quem quondam urbis Phrygiæ
I dæum plebes Idæum

D *ixit, dixit,*
V *tinam nunquam euemiſſet,*
I *nter* Paridem *montana boum*
E *nutritum armenta bubulcum,*
P *ellucentes colere ad lymphas*
V *bi nymphis gratiſſima ſedes,*
L *iquidi fontes, prata ubi uernant*
P *aſſim, & picti floribus agri.*
M *urice tinctæ ubi lucent roſæ,*
P *urpureique micant hyacinthi,*
C *arpendi ungue trium diuarum.*
Q *uoque acceſſit pridem* Pallas,
G *audensque iocoſa fraude* V*enus,*
N *eque non* Iuno, *neque non uolucer*
I *ouis interpres* Maiæ *proles.*
A *lite* Cypris *amore ſuperba,*
H *aſta pallas,* Iuno *marito*
I *oue, qui ſceptris diuûm potitur:*
I *nuiſum ad certamen formæ*
A *tque arbitrium triſte profectæ,*
Q *uod mihi acerbam peperit mortẽ,*
Q *uanquam ea rurſum* Danais *pariet*
A *eternam famamque, decusque,*
D *ilecta ô mihi turba puellæ.*
Ch. D *elegit aris præferiri uictimam*
D *iana te, bello auſpicando ad* Ilium.

Hei mater

Iph. H *ei mater mea,proh genitrix,*
Q *ui me progenuit pater,*
I *dem me male deſtitutam*
P *erdit.proh ego triſtibus*
F *atis nata,uidens acerbam*
I *nfauſtamque Helenen,necor,*
D *iri conficior parentis*
D *ira cæde.utinam mihi*
P *ortum claßis in Aulidenſem*
N *unquam puppibus ærea, il-*
*lidens roſtra ſolo appuliſſet.*
V *entis ô utinam ſecundis*
R *ectà curſus ad Ilium*
V *exißet celeres carinas,*
T *ranſuerſis neque flatibus*
I *n terramque ferentibus*
E *uripi exagitaſſet undas*
I *uppiter,auras aliȷs alias*
P *lacans,quò ſua carbaſa læti*
P *lacitis uideant diſtenta notis,*
H *is immittere triſtia ſuetus,*
H *os ui cohibens,aliȷs donans*
S *oluere,curſumque tenere ſuum,*
A *lios cogens proferre moras.*
A *n non ſatis profectò*
C *alamitoſum erat genus,*

C alamitoſum erat parum
P er ſe genus mortalium?
A t quorſum erat neceſſe,
S ibi peſtilens ut ipſi
A ccerſerent fatum uiri?

Ch. E heu Pelaſgis mala uiris ingentia,
L uctus item ingentes parit ſata Tyndaro.
C ertè miſertum eſt me tui, cui talia
M ala obtigerunt prorſus indignæ cui
T antum malorum ſors iniqua impingeret.

Iph. M ater heu uirûm cateruam adeſſe uideo cõminus.

Cly. N empe & ipſum cõſpicis parẽte progenitum dea
G nata, cuius huc ab Argis es profecta nomine.

Iph. M ihi fores aperite famulæ, corpus ut cælem meum.

Cly. C æterùm quò gnata refugis?

Iph. N empe me prohibet pudor
O btueri quiſquis hic, quẽ Graij Achillẽ nominant.

Cly. A t quid? hunc reuererẽ tandem.

Iph. Q uòd parum uidelicet
I ſta nobis auſpicatò ceſſerint connubia.

Cly. N oli in his quæ nunc geruntur gnata te negocijs
A gere delicatam, at hic maneto nobis. res enim hæc
N on pudorem poſtulat, nec exigit reuerentiam,
S i modò obtinere quouis, quod agitur, liceat modo.
M ulier heu male fauſta Ledæ gnata.

Ch. V era prædicas.

Ch. Inter Argiuos tumultus grauis & ingẽs perſtrepit.
Cly. Quis tumultus? indica mihi.
Ch. Filia ſuper tua.
Cly. Omen haud lætum elocuta.
Ch. Quòd hanc necari oporteat.
Cly. Nemo contradicit iſtis?
Ach. Ego ipſe uidelicet
In periculum ueneram.
Cly. Quod hoſpes in periculum?
Ach. Nempe ne lapidarer.
Cly. An ob id, quòd meæ tu filiæ
Tenderes ſeruare uitam?
Ach. Ob iſtud ipſum ſcilicet.
Cly. Sed quis audeat tuum corpus manu contingere?
Ach. Vniuerſa turba Graiûm.
Cly. Ceterùm nunquid tibi
Fida Myrmidonum manus ſuo aderat auxilio duci?
Ach. Immo primi hi præbuere ſemet aduerſarios,
Atque primi reſtitere.
Cly. Occidimus eheu filia.
Ach. Meque dicebant amore uincier connubij.
Proin parum conſulere Graiûm copiarũ commodis,
Quippe priuatis adactum ac ſeruientẽ affectibus.
Cly. Verùm ad hæc quid rettuliſti?
Ach. Nempe quæ coniunx mihi
Fuerit antehac futura, non decere occidier.

Cly. I dque rectè es elocutus.
Ach. Q uamque iam fama mihi
G enitor ipſe dedicaſſet.
Cly. Q uin & Argis inſuper
E uocatam litteris huc aduenire iuſſerit.
Ach. C æterùm clamore uictus abeo multitudinis.
Cly. N am malum iſthuc impotens.
Ach. T ibi opitulabimur tamen.
Cly. C umque multis dimicabis unus?
Ach. H os ne conſpicis
A dferenteis arma?
Cly. D ij precor tibi adſint proſperi.
Ach. I i quidem ſunt adfuturi.
Cly. P roinde gnata iam haud cadet?
Ach. N on profectò,me uolente.
Cly. S ed adfuturus quiſpiam
Q ui manum inijciat puellæ?
Ach. I am aderit innumerabilis
M ilitum caterua:porro dux Vlyſſes agminis.
Cly. S iſyphi numnam propago?
Ach. A t ipſus ille ſcilicet.
Cly. N ũ ſuapte auctoritate iſthæc agit?an ad munus hoc
M ilitũm iuſſu uocatus?
Ach. I pſe ſumpſit ſibi uolens.
Cly. M unus aſſumpſit ſceleſtum,cæde cupiens pollui.
Ach. V erùm ego hunc prohibebo.

Numnam

Cly. N umnam ducet inuitam manu,
V ique raptam?
Ach. S cilicet flauentibus tractam comis.
Cly. M ihi quid inter hæc agendum?
Ach. T u renitens filiam
V iribus retinebis.
Cly. H anc quidem quod ad rem pertinet,
G nata non mactabitur.
Ach. R es huc uidelicet loci
V eniet.
Iph. A t dictis meis iam mater aurem commoda:
Q uippe iamdudũ abſq; cauſa nec merẽtẽ te tuum
V ideo ſuccenſã in maritũ,at illa q̃ fieri haud queãt,
N eutiquam procliue nobis ſuſtinere,ac uincere.
I gitur huic prompto ac parato nos iuuare,gratia
E ſt habenda,& approbanda pectoris propenſio,
C æterùm tuum illud eſt uidere,nequid copias
T u quoq; irites, & hac ratione nihilo plus tamen
E xplicemus, hic ſibi ingens interim accerſat malũ,
Q uin magis,quod cogitanti uenit in mẽtẽ modò,
M ater accipe: nam mori mihi certa ſtat ſententia:
V erùm idipſum fortiterq́;,cumq́; laude peruelim
F acere, porrò animo relegans maleuolentiam meo:
N unc age hoc mecũ parens communiter conſidera
N oſtra quàm ſit recta ratio,quã tibi iam proferã.
G ræciæ primũ illa tellus,quæ quidẽ eſt ampliſſima

R eſpicit in me tota,& ex me mille curſus nauium
P endet, ex me gentis una excidia pendent Iliæ,
E ſt ſitum in me,ſiquid olim ſors nocere barbari
A pparabunt uim ferentes fœminis noſtratibus,
N e ſinantur nobiles diteſque raptu abducere
C oniuges è Græcia.ſimul atque pœnas penderit
T roia Graijs debitas Helenes abactæ nomine,
Q uam quidẽ Priameius ille rapuit abductã Paris.
H æc profectò cuncta redimã morte(ſi cadam)mea,
T ũ decusq; & celebre nomẽ hinc mihi parabitur,
Q uippe quæ meopte capite liberarim Græciam.
N ec uidelicet meæ me conuenit diſpendio
A dmodum uitæ moueri,quandò me communiter
O mnibus peperiſti Achiuis,non tibi uni propriè.
D einde tot uirorum in armis conſtituta millia;
T otq; millia claſſe tanta horſum profecta, nomine
P atriæ læſæ haud ferenda præter æquum iniuria,
P rõpta ſũt patrare ſeſe dignũ in hoſteis quippiam,
D eniq; & pro uindicanda mortem obire Græcia.
V nius mea uita porro obſiſtet iſtis omnibus,
Q uo minus fiant? in hac re quæſo utrũ ſit æquius?
N unquid eſt aduerſus iſta quod queamus dicere?
V erũ age hinc ad illa iã ueniamus.hũcce neutiquã
C onuenit cunctis Achiuis unius mulierculæ
G ratia contendere armis,luceque priuarier.
" P ræſtat unicus uir,eſtque lucis huius munere

Dignior,

" D *ignior,quàm multa ſanè fœminarum millia.*
D *eniq; hoc Artemidi ſi fors uiſum ita,ut meũ caput*
P *oſtulet ſibi uindicare,quæſo te num nam deæ*
I *pſa mortalis manum feſellero, aut ſuffugero?*
I *d quidem ſperare ſtultum. Dedo corpus hoc meũ*
G *ræciæ.proin immolate. marte Troiam excindite.*
H *æc enim monimenta uiuent tẽpus in longũ mei,*
H *íque gnati,nuptiǽque,meíque nominis decus.*
" D *eniq; æquum eſt nos Achiuos imperare barbaris*
" M *ater,haud contrà Pelaſgis imperare barbaros.*
" Q *uippe nata eſt ſeruituti barbarorum natio,*
" C *æterùm Graiûm genus natura ſtatuit liberum.*
Ch. A *d te quidem quod attinet iuuencula,*
I *ſthoc beata es tam uirili pectore,at*
E *x parte ſortis ac deæ,felix parum.*
Ach. A *gamemnonis generoſa proles,cœlitum*
A *liquis profectò me beatum fecerit,*
S *i te mihi liceat potiri coniuge.*
A *c te ſimul felicem opinor Græciam,*
E *t te tua felicem opinor Græcia.*
T *ua nam proba eſt & gente digna oratio,*
V *t quæ recuſans cum deis luctarier,*
I *d quod tuis ſcis eſſe maius uiribus,*
P *erpenderis facto quid uſus,& ſimul*
P *ræſens quid iſta poſtulet neceßitas.*
A *c me tui magis ac magis connubij*

R apit cupido, mentis indolem tuæ
D um ſpecto. nam generoſa es, atque ſtrenua.
A t tute tecum quid uelis conſidera,
S iquidem ipſe de te bene mereri peruelim,
D omumque ducere coniugem, ac pectus meum
M ale angat, ipſa teſtis eſt mihi Thetis,
N iſi te neci ſubduxero, ac ſeruauero,
D anaus reſiſtens ui, manumque conſerens.
» H æc confer, ingens mors, & atrox eſt malum.

Iph. L oquor hæc profecto mentis ex ſententia,
N ec ullius permota reſpectu uiri.
B ella ciet auctor, atque cædes Tyndaris
V iris cruentas, corporis ſpecie ſui.
V erùm hoſpes, obſecro neu mea tu gratia
C æſus cadas, néue trucides quempiam,
Q uin me ſinas ſeruare Græciam precor,
M odò id ſitum in me, & quolibet liceat modo.

Ach. O mira rari pectoris præſentia.
N equeam profectò aduerſus iſta dicere
D iutius, quandò hæc tuo ſententia
A nimo ſedet, ſiquidem mihi uidetur &
G eneroſa, & excellente digna ſtemmate.
Q uid enim uerebor uera quæ ſunt proloqui?
A t fors futurum eſt mentem ut iſtam pœnitens
M utes. proinde uti ſcias quæ dixerim
P ræſtare prōptum, ueniam & arma hæc cōminus

Deponam

D eponam ad aram, quo ſiet ſi forte opus
N on te ſinam, immo ui uetem necarier.
N oſtriſque fors utere tum ſermonibus,
S imul ac tuis conſpexeris ceruicibus
F errum imminere. proinde nequaquam ſinam
T ua perire uirgo te ſocordia:
Q uin hiſce potius templa & aras numinis
A rmis adibo, tuamque ibi præſentiam
O pperiar, aduentum puella manens tuum.

Iph. Q uid obtices ô mater? ac ſilentio
M anantibus genæ rigantur lachrymis?

Cly. H ei miſera, cauſa ſat mihi eſt idonea
C ur debeam dolere, & excruciarier.

Iph. A nimum adde nobis potius, & frangi ueta,
N e pectoris minuito mi conſtantiam,
A tque his mihi in rebus parens morem gere.

Cly. D ic, quandò nullo filia in negocio
N os te precantem iuſta, defraudabimus.

Iph. N e tu capillis igitur euulſis comam
L aniaris, aut pullos amictus ſumpſeris.

Cly. I ſthuc quid ais ô gnata, cum pereas mihi?

Iph. M inime profecto, ſalua ſum. per me tibi
F amæ perennis ueniet inclytum decus.

Cly. C uiuſmodi hoc eſt quod mones? an obſecro
N on conuenit lugere mortem me tuam?

Iph. M inime, ſepulchrum quandò nec ſtatuent mihi.

Cly. Quid? an ſepulchri non ſat eſt occumbere?
Iph. Etenim ipſa diuæ maximo natæ Ioue
Mihi futura templa monimenti loco.
Cly. Age gnata in iſtis nunc uoluntati tuæ
Morem geram, quandò ipſa dixiſti probè.
Iph. Vtpote beata, ac bene merens de Græcia.
Cly. Sed quid tuis renuntio ſororibus?
Iph. Nequando pullis membra uelent ueſtibus.
Cly. Virginibus autem quod libenter audiant,
Quid me tuo iubes referre nomine?
Iph. Feliciter iubeas ualere: & hunc mihi
Alas Oreſtem, ut exoleſcat in uirum.
Cly. Complectere, hoc uiſura poſtremùm die.
Iph. Germane cordi unus meo chariſſime,
Vtcunque tu pro uiribus certè tuis
Tuæ ſorori es opitulatus ſeduló.
Cly. Eſt aliud, Argis quod uelis curarier,
In quo queam tibi facere gratum filia?
Iph. Meum parentem, coniugem genitrix tuum
Ob iſta quæſo facta nequid oderis.
Cly. Iſti tua multum laborum gratia
Exhauriendum, atrociaque certamina
Subeunda.
Iph. Verùm inuitus hic me perdidit,
Conſulere quærens dignitati Græciæ.
Cly. Atqui uolens ſi faciat iſthuc, aut dolo,

Et indecore

E t indecorè faciat, & parum Atreo
D ignum parente.
Iphi. M e quis hinc deduxerit
M ihi prius quàm tracta lanietur coma?
Cly. E go te ſequar.
Iphi. F axis caue, neque conuenit.
Cly. T uis adhærens ueſtibus.
Iphi. M ihi ô parens
O btempera. mane. decorum enim id magis
M ihi, tibique. Cæterùm me quiſpiam
E x his miniſtris patris, in pratum deæ
A rtemidis hinc deducat, ubi mactabimur.
Cly. D iſcedis eheu gnata?
Iphi. S cilicet, neque
R editura rurſus abeo. Cly. matre uidelicet
N um nam relicta?
Iphi. N empe ſic, uti uides,
I ndignè, & immerenter.
Cly. A h mane obſecro.
N e gnata ne me deſeras.
Iphi. H aud te ſinam
S tillantibus uexare lachrymis genas.
A t uos puellæ Artemidi filiæ Iouis
P æana canite, de nece atque obitu mei
B ene ominantes. Tum Pelaſgis omnibus
P recationes fauſtáque ſonent omina.

A c primus aliquis auſpicetur tollere
E corbe frondeis: deinde puris ardeat
S acer ignis in prochytis. Pater porrò meus
R ite fragranteis teneat aras dextera.
E tenim ſalutem pariter & uictoriam
P aritura cunctæ uenio genti Græciæ.
D ucitote me, Ilij
D iruendis mœnibus,
P hrygibusque perdomandis
D eſtinatam uictimam.
S erta texta porgite,
C omisque uinciendis
F erte frondes, ac pijs
I rrigationibus
F ontibusque ſacris
D euocate in ædem,
D euocate in aram,
H eram Artemin potentem,
A rtemin beatam:
V ti meopte ſanguine,
C apitisque cæde noſtri,
(Q uandò hoc ita eſt neceſſe)
F ata placem numinum.
cho. O ueneranda,
V eneranda parens,
Q uomodo tibi debitas

Imper-

I mpertiemus lachrymas?
N am nefas, neque conuenit
M iſcere ſacra fletu.
Iphi. O ſodalium
T urba dulcis uirginum,
A rtemin communibus
C elebrate cantilenis,
Q uæ croco rubentia
C arpenta ducit urbi
A duerſa Chalcidenſi,
V bi bellicæ feruent trabes
N ominis cauſa mei,
N empe hic reductis portuum
A ulidis ſeceßibus.
I ò parens tellus,
O Pelaſgica,
M ycenæque noſtri altrices.
Cho. V rbem uocaſti Perſei
C yclopio labore
M anibusque fabricatam.
Iphi. P rofecto lumen ingens
E didiſtis Græciæ.
H aud quidem abnuo mori.
Cho. T ua nanque tete gloria
N ullo relinquet tempore.
Iphi. I ò, Iò

P hœbea fax diurnæ
V ectrix amica lucis,
O dulce lumen ætheris,
A lterum mox, alterum
E xigemus æuum,
O rbem alterum incolemus.
O blanda lux, iam mihi uale.
ch. H eus heus
S pectate euntem uirginem,
T roiana per quam Pergama
D euicta ſubruentur.
E n comante uertice
S erta geſtat frondea
I niecta militum manu.
M ox uiraginis deæ
A ræ dicatum ceſpitem
S acra ſcatente lympha,
M anantibusque riuis,
P urpurante aſpergine
C ruoris irrigabit,
C andido de corpore
C eruice cum reſecta
P rocumbet, ac feriet ſolum.
P atria te manent ſacra,
T e manent Pelaſgûm
V niuerſæ copiæ,

C *laſſe quæ deſiderant*
P *hrygios adire muros,*
Q *uod quidem ut feliciter*
F *auſteque cedat illis,*
A *gite prognatam* Ioue
I *nuocemus* Artemin.
S *emper colenda diua,*
H *umana cui placent ſacra,*
D *a militi* Pelaſgo
A *ppellere* Phrygium *in ſolum,*
P *erfidæque* Troiæ
S *edes adire ſacras.*
D *a uictorem* Agamemnonem
V *ictrice cum caterua*
P *ulcherrimum triumphum*
I *n* Græciam *referre,*
L *æta uincientem*
I *nclytæ tibi tempora*
V *ictoriæ corona,*
L *aude parta nominis*
Q *uod uſque uiuat,& quod*
N *ullis ſeneſcat unquam*
I *ntercidátue ſeculis.*

Nuntius. P *rodito tectis patre* Tyndareo *ſata,*
Q *uò dicta cognoſcas* Clytæmneſtre *mea.*

Cly. A *udita me me uox tua exciuit foras,*

Trepidamque miſerè, diro & attonitam metu,
Num tu mihi aliam calamitatem quampiam
Adfers ad hanc quæ nunc adeſt?
Nun. De filia
Tua, ſtupenda nuntiabo iam tibi, &
Portentuoſa.
Cly. Próinde ne cunctère, ſed
Expone rem, quantum potes, celerrime.
Nun. Quin ô mihi regina dilectiſsima,
Rem prorſus omnem luculenter audies.
Ex ordine autem cuncta narrabo, niſi
Siquid memoriæ lapſus, errantem mihi
Inter loquendum linguam item turbauerit.
Vt igitur in lucum deæ peruenimus
Artemidis, atque in florulenta prata, ubi
Aderant Achiuûm conglobatæ copiæ,
Tuam cateruis proſequentes filiam,
Glomerata coïjt illico Argiuûm phalanx.
Simul atque porrò ductor Agamemnon uidet
Mox immolandam in lucum euntem uirginem,
Gemitum profundo ducit altum pectore,
Retroque flexo uultu, amaras lachrymas
Profudit oclis, ora uelis obtegens.
At illa patri proxime aſsiſtens ſuo,
Hæc elocuta eſt: O parens, adſum tibi,
Et hocce corpus pro ſalute patriæ,

Proque

*P roque uniuerſæ Græciæ trado uolens.*
*V t immolandum hinc ad dicatas numinis*
*D ucatis aras, quandò diuûm oracula*
*I ta canunt. Prorſum quod ad me pertinet,*
*E t rem geratis bellicam feliciter,*
*L ætaque uobis præmium uictoriæ*
*C edat. proinde illud precor, ne clanculum*
*M ihi Pelaſgûm quiſpiam admoueat manum.*
*N ihil reluctans colla porrigam, ac uolens.*
*A tque hæc quidem eſt effata. Cæterùm ſtupor*
*O mneis capit, robur tuenteis uirginis,*
*E t uirginalis animi celſitudinem.*
*T althybius autem, cuius hæ partes erant,*
*M edia Pelaſgorum inter aſtans agmina,*
*B ene ut ominentur, copijs denuntiat,*
*L inguiſque faueant. deinde fatidicus celer*
*C alchas in auro intermicantem ſportulam*
*N udans, & è loculis acutum proferens*
*I mponit enſem, ac uirginis flauum caput*
*S ertis reuincit frondeis. Tum Peleo*
*E ditus Achilles ſportulam geſtans ſacram,*
*S acrasque pelueis, celere curſu numinis*
*O bibat aras, ſimul & hæc precatus eſt:*
*A rtemi ferarum magna domitrix, ac Iouis*
*V eneranda proles, quæ nitentem numinis*
*B landi facem alto noctium ſilentio*

*V ectare ſolita es, placida ſume uictimam hanc,*
*Q uam tibi damus, ſimul Pelaſgûm exercitus,*
*S imul & Agamemnon imperator agminum,*
*I ntaminatum ſanguinem, qui uirginis*
*P ulcherrimæ manabit è ceruicibus:*
*A c dextra claßi proſperum curſum annue,*
*L iceatque nobis Marte capere Pergama.*
*S tant inter hæc fratres Atridæ, omnisque item*
*E xercitus, ſolo tenentes lumina.*
*A tque ibi ſacerdos, enſe correpto manu*
*R ite eſt precatus, deinde diſpicit locum,*
*Q uà commode iugulum feriret uirginis.*
*M entem mihi haud exiguus occupat dolor,*
*S tabamque mœſtus ora defigens ſolo,*
*O culosque pronos. Cæterùm ſubito noua*
*V iſuque mira res ibi accidit, ſonum*
*P lagæ per auras nemo non ſenſit palàm:*
*P orrò puella, neſcio quónam loci*
*E uanuit ſubducta. Tum uocem ſtupens*
*T ollit ſacerdos, turba Graij exercitus*
*A cclamat uniuerſa, dum quoddam uidet*
*M irabile oſtentum à deorum quopiam*
*C onſpectibus ſpem præter obiectum ſuis,*
*Q uod credier nequibat, ac ne tum quidem*
*O culis ubi coràm pateret teſtibus:*
*S iquidem iacebat cerua palpitans humi,*

Viſenda

V iſenda uaſti mole mira corporis,
S pecie decente inſignis, ac ſpectabilis.
C uius cruore imbuta numinis affatim
V ndabat ara. Proinde Calchas interim
Q uantum putas gauiſus? hæc effatus eſt:
H uius Pelaſgûm principes exercitus
C ommunis hanc coràm uidetis hoſtiam,
A ltaribus quam diua ſuppoſuit ſuis,
C eruam uolucrem? En hancce uirginis uice
A mplectitur libentius, nequid ſuas
C ommaculet aras nobilis uirgunculæ
C æde cruenta, & hocce conſulit uolens
B oni, accipitque, ac proſperos per æquora
V ndoſa curſus annuit nobis, uti
P riameia liceat claſſe adire Pergama:
Q uapropter omnes claſſe uecti milites
A nimum bonum fiduciamque ſumite,
A c petite naueis. hoc enim nobis die
C uruis relictis portuum ſeceßibus
A ulidis, aranda Aegæa ratibus æquora.
V t penitus autem uictima eſt Vulcaniis
E xuſta flammis, tum precatus proſpera eſt
S acrificus, ut reditus ſecundus ab Ilio
V ictricibus domum daretur copiis.
A t me tibi tranſmiſit Agamemnon, uti
H æc nuntiarem, ac certiorem redderem,

*Ipſi deûm quid accidiſſet numine:*
*Et ut pararit ſibi per omnem* Græciam
*Famæ decus, quod nulla prorſus ſecula*
*Oblitterabunt. aſt ego uidelicet*
*Quod ipſe præſens his & oculis uiderim,*
*Id narro, proles ad deûm conſortia*
*Tua ſubuolauit.* P*roinde quod reliquum eſt, age,*
*Iſtam remittas mentis ægritudinem, ac*
*Tuo marito deſinas iraſcier.*
» *Inopina diuûm fata, quosque diligunt,*
» *Seruant. hic unus filiam mulier tuam*
*Et mortuam conſpexit & uiuam dies.*
*Ch.* *Vt iſta uolupe eſt tibi ferentem nuntium*
*Audire? porro cœlitum in conſortio*
*Tranſigere uitam pignus affirmat tuum.*
*Cly.* *Quis te deorum gnata rapuit?*
*Quî te compellabo rite?*
*Quid dicam, aut quid ſuſpicer? ánne hoc*
*Mihi fruſtra blandirier his uerbis,*
*Triſti ut luctu tui deſiſtam?*
*Ch.* *Atqui huc* A*gamemnon uenit ductor,*
*Vnde hæc ipſa poßis audire.*
*Aga.* *Vxor, beati filiæ cauſa ſumus*
*Forſan futuri. quippe certum eſt, cœlitum*
*Illam in deûm manere contubernio.*
*At tibi puello hoc pariter abducto, domus*

Repetenda.

R *epetenda. ſiquidem ut nauigare copiæ*
P *roperent, uides.* Valeto, *colloquar diu*
T *roia reuerſus, & interim tibi ſit bene.*
ch: F *elix* Atrida *terram adi* Phrygiam,
F *elix redito.*
M *ihi pulcherrima abs* Troia *ſpolia huc reportans.*

F I N I S.

## DE TRAGOEDIA ET COMOEDIA.

INITIVM *Tragœdiæ & Comœdiæ à rebus diuinis eſt inchoatum: quibus pro fructibus uota ſoluentes operabantur antiqui.* Nam *incenſis iam altaribus, & admoto hirco, id genus carminis quod ſacer chorus reddebat* Libero *patri,* Tragœdia *dicebatur, uel* ἀπὸ τοῦ τράγου, *hoc eſt ab hirco hoſte uinearum, & à cantilena. eius ipſius rei apud* Virgilium *plena fit mentio. uel quòd hirco donabatur eius carminis* Poeta *: uel quòd uter eius muſti plenus ſolenne præmium cantoribus fuerat : uel quòd ora ſua fecibus perlinebant ſcenici ante uſum perſonarum ab* Aeſchylo *repertum.* Feces *enim dicuntur* Græce· τρύγες. Et *his quidem cauſis* Tragœdiæ *nomen eſt inuentum.* At *uerò nondum coactis in urbem* Athenienſibus, *cum* Apollini Nomio, *id eſt pa-*

*ſtorum uicinorumque præſidi deo, conſtructis aris in honorem diuinæ rei circum Atticæ uicos, uillas, pagos, & compita feſtum carmen ſolenniter cantarent: orta eſt comœdia, ἀπὸ τοῦ κωμάζειν καὶ ᾄδειν, quod eſt comeſſatum ire cantantes. quod à Poetis ſolenni die, uel amatorie laſciuientibus choris comicis non abſurdum eſt. Itaque ut rerum, ita etiam temporum ipſorum cœpto ordine tragœdia primo prolata eſſe cognoſcitur. Nam ut ab incultis & feris moribus paulatim peruentum eſt ad manſuetudinem, urbesque ſunt conditæ, & uita mitior atque otioſior proceſſit: ita res tragicæ longè ante comicas inuentæ. Quamuis autem retro priſca uoluentibus reperiatur Theſpis Tragœdiæ primus inuentor, & Comœdiæ ueteris pater Eupolis cum Cratino Ariſtophaneque eſſe dicatur: Homerus tamen, qui ferè omnis Poeticæ largiſſimus fons eſt, etiam his carminibus exempla præbuit, & uelut quadam ſuorum operum lege præſcripſit: qui Iliadem inſtar Tragœdiæ, Odyſſeam ad imaginem Comœdiæ feciſſe monſtratur. Nam poſt illius tale tantumq; documentum, ab ingenioſiſſimis imitatoribus & digeſta ſunt in ordinem, & diuiſa ea quæ etiam tum temere ſcribebantur, adhuc impolita, atque in ipſis rudimentis haudquaquam ut poſtea facta ſunt, decora atque leuia. At nos ea quæ propriè de Tra-*

*gœdia dicenda ſunt, titulo propoſiti operis inſtantes, in alia tempora differamus: & de his fabulis iã loquamur, quas Terentius imitatus eſt. Poſtquam demonſtrandæ originis cauſa de utriuſque generis initio diximus: quod neceſſe eſt iam dicemus. Comœdia ferè uetus, ut ipſa quoque olim Tragœdia, ſimplex carmen (quẽadmodum iam diximus) fuit: quod chorus circa aras fumantes nunc ſpatiatus, nunc reuoluens gyros, cum tibicine concinebat. Sed primo una perſona ſubſtituta eſt cantoribus, quæ reſpondens alternis choro, locupletauit uariauitque rem muſicam. tum altera, tum tertia, & ad poſtremum creſcente numero, per auctores diuerſos, perſonæ, pallæ, cothurni, ſocci, & cæteri ornatus atque inſignia ſcenicorum reperta: & ad hoc unicuique ſuus habitus: & ad ultimũ qui primarũ partium, qui ſecundarum & tertiarum, qui quartarum atq; quintarũ actores eſſent, diſtributa & diuiſa quinquepartito tota eſt fabula. quæ tamen in ipſis ortus ſui uelut quibuſdã incunabulis, & uix dũ incipiens,* κωμῳδία *dicta eſt* ἀρχαῖα, *idcirco quia nobis parum cognitis initijs, aut quia ineſt in ea uelut hiſtorica fides ueræ narrationis, & denominatio omnium de quibus liberè deſcribebatur. Etenim per priſcos Poetas nõ ut nunc, penitus ficta argumẽta, ſed res geſtæ à ciuibus palàm cũ eorũ ſæpe qui geſſerãt nomine*

decantabantur.ideo ipſa ſuo tēpore moribus multū profuit ciuitatis: cū unuſquiſq; caueret, culpa ne ſpectaculo cæteris eſſet, & domeſtico probro. Sed cū Poetæ abuti licētius ſtylo, & paßim lædere ex libidine cœpiſſent plures bonos: ne quiſq̃ in alterū carmen infame ꝓponeret, lege lata, ſiluêre. Et hinc deinde aliud genus fabulæ, id eſt ſatyra ſumpſit exordium. quæ à ſatyris, quos illotos ſemper ac petulātes deos ſcimus eſſe, uocitata eſt. etſi aliunde nomē traxiſſe praue putāt alij. Hæc quæ Satyra dicitur, eiuſmodi fuit, ut in ea quāuis duro & ueluti agreſti modo, de uitijs ciuiū tamē ſine ullo proprij nominis titulo carmen eſſet. Quod itē genus comœdiæ multis obfuit Poetis, cū in ſuſpicionē potentibus ciuibusueniſſent illorum facta deſcripſiſſe in peius, ac deformaſſe genus ſtylo carminis. quod primo Lucilius nouo conſcripſit modo, ut Poeſim inde faceret, id eſt unius carminis plures libros. Hoc igitur quo ſuprà diximus modo coacti omittere ſatyrā, aliud genus carminis τὴν νέαν κωμῳδίαν, hoc eſt nouā comœdiam reperere Poetæ: quæ argumento cōmuni magis & generaliter ad omnes homines qui mediocribus fortunis agunt, pertineret: & minus amaritudinis ſpectatoribus, & eadē opera multū delectationis afferret: cōcinna argumēto, conſuetudine cōgrua, utilis ſentētijs, grata ſalibus, apta metro. Vt igitur ſu-

periores

periores illæ ſuis quæque celebrãtur auctoribus:ita hæc νέα κωμῳδία cum multorũ antea, tum præcipue Menãdri Terẽtijq́; eſt.de qua cũ multa dicẽda ſint, ſat erit tamẽ uelut admonẽdi lectoris cauſa,quod de arte comica ueterũ chartis cõtinetur,exponere.Comœdia uetus ut ab initio chorus fuit, paulatimq́ue perſonarũ numero in quinq; actus proceſsit:ita paulatim uelut attrito atq; extenuato choro ad nouam comœdiã ſic peruẽnit, ut in ea nõ modo nõ inducatur chorus, ſed ne locus quidẽ ullus iã relinquatur choro.Nã poſtquã otioſo tẽpore faſtidioſior ſpectator effectus,tunc cũ ad cãtores ab actoribus fabula tranſibat, conſurgere & abire cœpiſſet:admonuit Poetas primò quidẽ choros prætermittere,locum eis relinquentes: ut Menander fecit,hac de cauſa,nõ ut alij exiſtimãt,alia. Poſtremò ne locũ quidẽ reliquerunt:quod Latini fecerũt Comici.unde apud illos dirimere actus quinquepartitos difficile eſt.Tum etiã Græci prologos nõ habẽt more noſtrorũ,quos Latini habẽt.Deinde θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς,id eſt deos argumẽtis narrandis machinatos, cæteri Latini inſtar Græcorũ habẽt,Terẽtius nõ habet.Ad hoc προτατικὰ πρόσωπα id eſt perſonas extra argumẽtũ accerſitas nõ facilè cæteri habent: quibus Terentius ſæpe utitur,ut per harũ inductiones facilè pateat argumentũ.Veteres, etſi ipſi quoq; in metris negligentius egerunt iãbici

*uerſus, dũtaxat in ſecũdo & quarto loco: tamen à Terentio uincuntur reſolutione huius metri, quantũ poteſt, cõminuti ad imaginem proſæ orationis. Tum perſonarũ leges circa habitũ, ætatẽ, officium, partes agẽdi, nemo diligẽtius Terẽtio cuſtodiuit. Quinetiã ſolus auſus eſt cũ in fictis argumentis fidẽ ueritatis aſſequeretur, etiã cõtra præſcripta comica meretrices interdũ nõ malas introducere: quibus tamẽ, cur bonæ ſint, & uoluptas per ipſum & cauſa nõ deſit. Hæc cũ artificioſiſsima Terẽtius fecerit: tũ illud eſt admirandũ, quod & morẽ retinuit ut comœdiã ſcriberet: & tẽperauit affectũ, ne in tragœdiã tranſiliret. quod cũ aliјs rebus minime obtentum & à Plauto, & ab Afranio, & Accio, & multis ferè magnis comicis inuenimus. Illud quoq; inter Terẽtianas uirtutes mirabile, quòd eius fabulæ eo ſunt temperamento, ut neque extumeſcant ad tragicã celſitudinem, neque abiјciantur ad hiſtrionicam. Adde quòd nihil abſtruſum ab eo ponitur, aut quod ab hiſtoricis requirendum ſit, quod ſæpius Plautus facit, & eo eſt obſcurior in pluribus locis. Adde quòd argumenti ac ſtyli ita attente memor eſt, ut nuſquã non cauerit, aut curauerit ea quæ obeſſe potuerunt. tum quòd media primis atq; poſtremis ita nexuit, ut nihil additum alteri, ſed aptum ex ſe totum, & uno corpore uideatur eſſe compoſitum. Illud quoq; mi-*

*rabile*

rabile in eo,primo,quòd nõ ita miſcet perſonas quatuor,ut obſcura ſit earum diſtinctio. Et item quòd nihil ad populum facit actorem uelut ex Tragœdia loqui:quod uitium Plauti frequentiſsimum eſt. Illud etiam inter cætera eius laude dignum uidetur,quòd locupletiora argumenta ex duplicibus negotijs delegerit ad ſcribendum. nam excepta Hecyra, in qua ſcribit Pamphili amorem, cæteræ quinq; binos adoleſcentulos habent. Illud uerò tenendum eſt, poſt νέαν κωμῳδίαν Latinos multa fabularum genera protuliſſe:ut Togatas, à ſcenicis atque argumentis Latinis:Prætextatas,ab dignitate perſonarum, & Latina hiſtoria: Attellanas à ciuitate Cãpaniæ ubi actitatæ ſunt plurimæ: Rhyntonicas, ab actoris nomine: Tabernarias,ab humilitate argumenti & ſtyli:Mimos,ab diuturna imitatione uilium rerum, & leuiũ perſonarum. Inter Tragœdiam autem & Comœdiam cum multa, tum in primis hoc diſtat, quòd in Comœdia mediocres fortunæ hominum,parui impetus,periculaque,lætique ſunt exitus actionum.At in Tragœdia,omnia cõtraria,ingentes perſonæ, magni timores,exitus funeſti habentur.& illic turbulenta prima,tranquilla ultima. in Tragœdia cõtrario ordine res agũtur. Tum quòd in Tragœdia fugienda uita, in Comœdia capeſſenda exprimitur.Poſtremo, quòd omnis Comœdia de fictis eſt argumentis,Tra-

*gœdia ſæpe ab hiſtorica fide petitur.* Latinæ *fabulæ primo à* Liuio Andronico *ſcriptæ ſunt ad cunctas res, cũ etiã tum recentius idem & Poeta & actor fabularum ſuarũ fuiſſet.* Comœdiæ *autẽ, motoriæ ſunt, aut ſtatariæ, aut miſtæ. motoria, turbulẽtæ: ſtatariæ, quietiores: miſtæ, ex utroq; actu conſiſtentes.* Comœdia *per quatuor partes diuiditur,* Prologum, Protaſin, Epitaſin, Cataſtrophen. Prologus *eſt uelut præfatio quædã fabulæ: in quo ſolo licet præter argumentum aliquid ad populum, uel ex* Poetæ, *uel ex ipſius fabulæ, uel ex actoris cõmodo loqui.* Protaſis, *primus eſt actus, initiumq́; dramatis.* Epitaſis, *incrementum, proceſſusq́; turbarum: ac totius, ut ita dixerim, motus erroris.* Cataſtrophe, *cõuerſio rerũ eſt ad iucũdos exitus, patefacta cunctis cognitione geſtorum.* Comœdia *eſt fabula diuerſa inſtituta continens, affectumq́; ciuilium ac priuatarũ rerum, qua diſcitur quid ſit in uita utile, quid cõtrà euitandum.* Hanc Græci *ſic definiere,* κωμῳδία ἐστὶν ἰδιωτικῶν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἀκίνδυνος περιοχή. *Comœdiam eſſe* Cicero *ait imitationem uitæ, ſpeculum conſuetudinis, imaginem ueritatis.* Comœdiæ *autẽ à more antiquo dictæ: quia in uicis huiuſmodi carmina initio agebantur apud* Græcos *: ut in* Italia *cõpitalitijs ludicris admiſto pronuntiationis modulo, quo, dũ actus cõmutantur, populus detinebatur.* Aut ἀπὸ τῶν κωμῶν

*hoc eſt*

*hoc eſt ab actu uitæ hominū qui in uicis habitabant ob mediocritatē fortunarū: nō in aulis regijs, ut ſunt perſonæ tragicæ. Comœdia uerò, quia poema ſub imitatione uitæ atq; ſimilitudine cōpoſitum eſt, in geſtu & pronuntiatione conſiſtit. Comœdiam apud Græcos dubiū eſt quis inuenerit primus: apud Latinos certū eſt. Comœdiā & Tragœdiam Togatam primo Liuius Andronicus reperit: aitq́; Comœdiam eſſe quotidianæ uitæ ſpeculū: nec iniuria. nam ut intenti ſpeculo ueritatis lineamēta facilè per imagines colligimus: ita lectione Comœdiæ imitationem uitæ cōſuetudinisq́; nō ægerrime animaduertimus. Huius autē originis ratio ab exteris ciuitatibus moribusq́; peruēnit. Athenienſes nanq; Atticā cuſtodientes elegantiā, cum uellent male uiuentes notare, in uicos & cōpita ex omnibus locis læti alacresq́; ueniebāt: ibiq; cum nominibus ſingulorū uitā publicabāt: unde nomē cōpoſitū ut Comœdia uocaretur. hæc autem carmina in pratis primū mollibus agebātur. nec deerāt præmia, quibus ad ſcribendū doctorū ꝓuocarētur ingenia: ſed & actoribus munera offerebantur, quò libētius iucundo uocis flexu ad dulcedinem cōmendationis uterentur. Caper nanq; pro dono his dabatur, quia uitibus noxium animal habebatur: à quo etiam Tragœdiæ nomen exortum eſt. Nonnulli autem ex amurca olei fece, quæ eſt humor*

*aquatilis, Tragœdiam dici uocariq; maluerunt. Qui ludi cum per artifices in honorē Liberi patris agerētur, etiā ipſi Comœdiarū Tragœdiarumq; ſcriptores huius dei uelut patris numen colere uenerarique cœperunt. cuius rei probabilis ratio extitit. ita enim carmina inchoata proferebantur, ut per ea laudes eius & facta glorioſa celebrari proferriq; conſtaret. tū paulatim fama huius artis increbuit. Theſpis autem primus hæc ſcripta in omniū notitiam protulit. Poſtea Aeſchylus ſecutus exemplum, publicauit: de quibus ita Horatius in arte Poetica loquitur,*

*Ignotum tragicæ genus inueniſſe camœnæ*
*Dicitur, & plauſtris uexiſſe poemata Theſpis,*
*Quæ canerent agerentq; peruncti fecibus ora.*
*Poſt hunc perſonæ pallæq; repertor honeſtæ*
*Aeſchylus, & modicis inſtrauit pulpita tignis:*
*Et docuit magnumq; loqui, nitique cothurno.*
*Succeſsit uetus his comœdia non ſine multa*
*Laude: ſed in uitium libertas excidit, & uim*
*Dignam lege regi. lex eſt accepta: chorusque*
*Turpiter obticuit ſublato iure nocendi.*
*Nil intentatum noſtri liquere Poetæ:*
*Nec minimum meruere decus ueſtigia Græca*
*Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta,*
*Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas.*

FABVLA *generale nomen eſt. eius duæ primæ*

*partes*

*partes ſunt, tragœdia, & comœdia. Si latina argumentatio ſit, prætextata dicitur. Comœdia autẽ multas ſpecies habet. aut enim palliata eſt, aut togata, aut tabernaria, aut attellana, aut mimus, aut Rhyntonica, aut planipedia. Planipedia autẽ dicta ob humilitatẽ argumenti eius, ac uilitatẽ actorum, qui nõ cothurno aut ſocco utuntur in ſcena aut pulpito, ſed plano pede. uel ideo, quòd nõ ea negotia cõtinet, quæ perſonarũ in turribus aut in cœnaculis habitantium ſunt, ſed in plano & humili loco. Perſonati primi egiſſe dicũtur comœdiã Cincius & Faliſcus: tragœdiam Minutius & Prothonius. Omniũ autẽ comœdiarũ ſcripta ex quatuor rebùs omnino ſumũtur, nomine, loco, facto, euẽtu. Nomine, ut Phormio, Hecyra, Gurgulio, Epidicus. Loco, ut Andria, Leucadia, Brunduſina. Facto, ut Eunuchus, Aſinaria, Captiui. Euentu, Commorientes, Adelphi, Heautontimorumenos.*

*Comœdiarũ formæ ſunt tres, Palliatæ, Græcũ habitum ferentes, quas nõnulli tabernarias uocant. Togatæ, iuxta formã perſonarũ, habitum togarum deſiderantes. Attellanæ, ſalibus & iocis cõpoſitæ, quæ in ſe nõ habent niſi uetuſtã elegantiã. Comœdia autem diuiditur in quatuor partes, Prologũ, Protaſin, Epitaſin, Cataſtrophen. Prologus eſt prima dictio, à Græcis dicta πρόλογος, id eſt antecedẽs uerã fabulæ compoſitionem elocutio. Eius ſpecies quatuor ſunt,*

*συστατικὸς cõmendatitius, quo fabula uel Poeta cõmendatur. ἀναφορικὸς, relatiuus: quo aut aduerſario maledicta, aut gratiæ populo referuntur. ὑποθετικὸς, argumentatiuus, fabulæ argumentũ exponens. μικτὸς, miſtus, omnia hæc in ſe cõtinens. Inter prologum & prologiũ quidã hoc intereſſe uoluerunt: quia prologus eſt ubi Poeta excuſatur, aut fabula cõmendatur. prologiũ autẽ eſt, cum tantũ de argumento dicitur. Protaſis eſt primus actus fabulæ, quo pars argumẽti explicatur, pars reticetur ad populi expectationẽ tenendã. Epitaſis, inuolutio argumẽti, cuius elegantia connectitur. Cataſtrophe, explicatio fabulæ, per quam euentus eius approbatur. In pleriſque fabulis ipſarũ nomina priora ponebantur quàm Poetarum: in nõnullis Poetarũ, quàm fabularũ. cuius moris diuerſitatẽ antiquitas probat. Nã cum primùm aliqui fabulas ederent, ipſarũ nomina poonuntiabãtur antè quàm Poetæ pronũtiarẽtur, ne aliqua inuidia à ſcribendo deterreri poſſent. Cũ autẽ per editionẽ multarum Poetæ iam eſſet auctoritas acquiſita, rurſus priora Poetarũ nomina proferebãtur: ut per ipſorũ uocabula fabulis attẽtio acquireretur. Actas diuerſis ludis manifeſtũ eſt inſcribi. Nam ludorũ quatuor ſunt ſpecies, quos Curules Aediles munere publico curant. Megalẽſes, magnis dijs cõſecrati, quos Græci μεγαλησίους, appellant. Funebres ad retinendũ populum*

pulum

pulum inſtituti, dum pōpa funeri decreta in honorē patricij uiri plene inſtruitur. Plebei, qui pro ſalute plebis eduntur. Apollinares, Apollini conſecrati. In ſcena duæ aræ poni ſolebant, dextra Liberi, ſiniſtra eius dei cui ludi fiebant: unde Terent. in Andria ait, Ex ara hac ſume uerbenas.

Hinc Vlyſſem palliatū ſemper inducunt: ſiue quòd aliquādo inſaniam ſimulauit: quo tēpore tectum ſe eſſe uoluit, ne agnitus cogeretur in bella prodire. ſeu ob ſingularē ſapientiam, qua tectus munitusq́; plurimū ſocijs profuit. Huius enim uirtutis erat, animi ſemper decipientis ingeniū. Nōnulli Ithacæ incolas, ſicut Locros, palliatos fuiſſe cōmemorant. Achillis & Neoptolemi perſonæ diademata habēt: quāuis regalia ſceptra nunquā tenuerint: cuius argumēti probatio talis inducitur, ꝙ nunquā cū reliqua Græciæ iuuentute ad gerenda cum Troianis bella, ſacramenta coniurationis inierunt, nec unquam ſub Agamemnonis imperio fuerunt. Comicis ſenibus candidus ueſtitus inducitur, quòd is antiquiſſimus fuiſſe memoratur. Adoleſcētibus diſcolor attribuitur. Serui comici amictu exiguo cōtegūtur, paupertatis antiquæ gratia: uel quò expeditiores agant. Paraſiti cū intortis pallijs ueniūt. Læto, ueſtitus cādidus: ærumnoſo, obſoletus: purpureus, diuiti: pauperi, phœniceus datur: militi, chlamys purpurea: puellæ habitus

*peregrinus inducitur. Leno pallio uarij coloris uti-
tur. Meretrici ob auaritiã luteum datur. Syrmata di-
cta ſunt ab eo, quòd trahũtur: quæ res ab ſcenica lu-
xuria inſtituta eſt. Eadẽ in luctuoſis perſonis incuriã
ſui per negligentiã ſignificant. Aulæa quoq; in ſcena
in terra ſternuntur, quòd pictus ornatus erat ex At-
talica regia Romã uſq; perlatus: pro quibus ſiparia
ætas poſterior accepit. Eſt autẽ minutũ uelum, quod
populo obſiſtit dum fabularũ actus cõmutantur. Di
uerbia hiſtriones pronuntiabant. Cantica uerò tem-
perabantur modis nõ à Poeta, ſed à perito artis mu-
ſicæ factis. Neq; enim omnia ijſdẽ modis in uno can-
tico agebantur, ſed ſæpe mutatis: ut ſignificant qui
tres numeros in comœdijs ponunt, qui tres continent
mutatos modos cantici illius. Qui huiuſmodi modos
faciebant, nomen in principio fabulæ & ſcriptoris
& actoris ſupponebãt. huiuſmodi adeò carmina ad
tibias fiebãt, ut his auditis multi ex populo antè di-
ſcerẽt quã fabulã acturi ſenici eſſent, q̃ omnino ſpe-
ctatoribus ipſis antecedens titulus pronuntiaretur.
Agebantur autem tibijs paribus, aut imparibus: &
dextris, aut ſiniſtris. Dextræ autẽ tibiæ ſua grauita-
te ſeriam comœdiæ dictionẽ pronuntiabant. Siniſtræ
& ſerranæ acuminis leuitate iocũ in comœdia oſtẽ-
debant. Vbi autẽ dextra & ſiniſtra acta fabula in-
ſcribebatur, miſtim ioci et grauitates denũciabãtur.*

FINIS.

# MEDEA EVRIPIDIS POETAE TRAGICI GEORGIO BVCHANANO SCOTO INTERPRETE.

PARISIIS

*Ex officina Michaëlis Vaſcoſani, in uia quæ eſt ad diuum Iacobum, ſub Fontis inſigni.*

M. D. XLIIII.

CVM PRIVILEGIO.

PRIVILEGIVM.

CAVTVM *eſt edicto Proprætoris Pariſienſis, ne cui hanc Euripidis Medeæ uerſionem, iniuſſu Michaëlis Vaſcoſani, quadriennij ſpacio imprimere liceat, aut alibi impreſſam uendere. Qui contra hoc edictum fecerit, iudicis arbitratu ac librorum amiſſione mulctabitur. Datum Pariſiis* XV. *Calend. Maij* M. D. XLIIII.

*I. Iacobus Memmius.*

## Ad Illuſtriſsimum principem Ioannem à Lucemburgo, Iueriaci Abbatem, Georgij Buchanani Præfatio.

*NOn dubito pleroſq; futuros, Princeps clariſsime, qui ſtatim ubi hæc in manus ſumpſerint, meam admirentur impudentiã, uel potius temeritatem, quòd in tanto bonorũ ingeniorum prouentu, id ego potiſsimùm ſim auſus aggredi, quod aliorum uel pudor refugerat, uel reformidarat audacia, atque* Euripidi *uertendo manũ admoliri non pertimuerim, præſertim cum nõ ignorarem hanc à pleriſq; rem prius tentatam, uni* Eraſmo *ita ſucceſsiſſe, ut iuxtà ab incepto me deterrere debuerit illorum caſus, atque huius felicitas: qui præterquam quòd ad eam rem uenerat tot bonarũ artium præſidio inſtructus, etiam ſiqua erat in hac parte nouitatis gratia, eam præoccupauerat.* Accedit *& illud, quòd præter ſummam in choris obſcuritatem (quæ huic ſcriptori adeò familiaris eſt, ut eam de induſtria ſectatus eſſe uideatur) hæc ipſa quondam fabula ab* Ennio *prius uerſa fuerat, cuius non pauci uerſus adhuc in ueterum cõmentarijs paſsim leguntur: quorum comparatio his noſtris, alioqui obſcuris, plurimum ſua luce officere poſſet.* Ego *uerò tantum abeſt ut his à ſcribendo rebus fuerim*

*deterritus,ut in utriuſq; fortunæ qualécunq; euentũ non mediocre præſidium hinc fore. iam animo præceperim, atque mihi ipſi quodammodo ſpopõderim. Nam tametſi plauſum à ſtudioſorum theatro hæc fabula non accipiat, ſi utcunque tamen ſteterit, nec ignominioſe explodatur, nunquam æquè moleſte feram, Ennij atque Eraſmi auctoritate mihi tenebras offundi, quàm me poſt tam præclara nomina qualemcunque ſaltem locum tenuiſſe. Hoc uerò quicquid eſt operæ, nos tibi Princeps clariſs.. potiſsimùm cenſuimus dicandum, non modò ut grati ſaltem animi profeſsione tuam erga me ſummam teſtarer humanitatem, aut à ueſtræ familiæ nobiliſsimæ ſplendore contra calumniantium inuidiam præſidiũ mihi peterem, ſed ut meliori ſpe reliquorum doctorum ſuffragijs me committerem, ſi tui iudicij prærogatiuo ſubnixus eſſem, qui cum in omni diſciplinarum genere principatum teneas, ac in hoc poeticæ ſtudio ſingulari quadam felicitate uerſeris, ſoles tamen, ut inquit ille, meas eſſe aliquid putare nugas.*

ARGV-

ARGVMENTVM.

IAſon Medea comite Corinthum profectus, cum Glauca Creontis Corinthiorum regis filia nuptias paciſcitur. Medea uerò indicto à Creonte exilio, unius diei moram exorat. Idq; beneficium ut remuneraretur, dono per filios ad Glaucam mittit ueſtem & coronam auream, quibus illa induta extinguitur: Creon quoque filiæ adhærens perit. Medea cum ſuos interfeciſſet liberos, currum quem à Sole acceperat, alatis draconibus iunctum, conſcendit, atque Athenas profugit. Ibiq́ue Aegeo Pandionis filio nubit. Pherecydes autem & Simonides aiunt, Iaſonem à Medea recoctum, iuuenem denuo factum. De patre uerò eius Aeſone, is qui de Argonautarum reditu ſcripſit, ita inquit:

Atque iterum blanda fecit reuirere iuuenta
Aeſona, ſubtili diſtringens arte ſenectam,
Plurima cum labris coxiſſet pharmaca in aureis.

Aeſchylus in fabula quæ nutrices Bacchi inſcribitur, ait Bacchi nutrices, earumq́ue uiros, iuuenes ab ea denuo factos. Staphilus autem inquit Iaſonem quodammodo à Medea peremptũ. Nam cum eius ſuaſu ſub Argus puppe obdormiret, nauisq; iamiam uetuſtate ſolueretur, ruina puppis oppreſſus periјt.

Aliter per Ariſtophanem Grammaticum.

Medea odio aduerſus Iaſonem concepto propter nuptias Glaucæ Creontis filiæ, Glaucam, Creonta, ac ſuos etiam liberos interemit, relictoque Iaſone Aegeo nupſit.

Fabula Corinthi fingitur agi. Chorus eſt è mulieribus Corinthijs. Docuit eum Pythodoro prætore circiter octogeſimam ſeptimam Olympiadem.

Perſonæ.

Nutrix Medeæ
Pædagogus
Medea
Chorus mulierum Corinthiarum
Creon Rex
Iaſon
Aegeus Rex Athen.
Nuntius
Filij Medeæ.

# EVRIPIDIS TRAGICI MEDEA.

## NVTRIX.

Vtinã Pelaſgis littus Argo ad Colchicũ
Non tranſuolaſſet Cyaneas Symple-
gadas:
Nec ſtrata ſaltu pinus olim Pelio
Cecidiſſet: acta nec uirorum fortium
Dextris, tuliſſet arietis ſpolium aurei
Pelia imperante: non hera excelſam mea
Medea Iolchon appuliſſet, Iaſonis
Amore ſæuo pectus ægrum ſaucia:
Author puellis nec trucidandi patrem
Peliam, Corinthi degeret cum liberis,
Viroque, gentis cuius exul incolit
Solum, fauorem demereri ſedula,
Et ipſa ubique morem Iaſoni gerens:
,, Felicitatem quam ſupremam exiſtimo,
,, Concors marito mulier ubi degit ſuo.
Nunc odia feruent. diſſident chariſſimi
Nuper. ſuorum liberorum proditor,
Heræque Iaſon, nuptijs regalibus
Fruitur, tyranni filiam Corinthij
Creontis arcto coniugem amplexu fouens.
At miſera miſeris habita ludibrio modis
Medea, pactam clamat infelix fidem:

Pignuſque fidei dexteram inuocat dati:
Teſteſque pacti conſcios facit deos,
Non ita merenti quam rependat gratiam
Fallax Iaſon. inedia ſe macerans
Iacet: doloris magnitudine obruta,
Flumine perenni lachrymarum liquitur.
Ex quo mariti ſenſit in ſe iniuriam,
Immota uultus, mœſta terræ lumina
Figit: procellæ ſimilis, aut ſcopulo, abnuit
Surdis amicorum auribus ſolamina:
Niſi quòd ſubinde colla flectens candida,
Secreta ſecum expoſtulat, deflens patrem,
Patriam, penates patrios, quos prodidit,
Virum ſecuta cui modò contemnitur.
At miſera tandem iam ſuis didicit malis
Quàm ſit paternum ſuaue non linquere ſolum.
Inſenſa natos odit. aſpectu frui
Non gaudet. illud uereor, ut ne quid noui
» Excogitet. nam cum patitur iniuriam
» Elatus animus, haud facilè ſibi temperat.
Hanc noui ego probè: trepidaque exanimor metu
Ne ferrum acutum condat in præcordia,
Ingreſſa furtim tectum ubi torus ſternitur:
Aut ne maritum perimat, ac ſponſam ſimul:
Dein maius ipſa ſubeat infortunium.
Metuenda ſanè eſt, nec facilè uictoriam

R eferet, in illam ſi quis odia exerceat.
A t curſu omiſſo iam reuerſi liberi
N on mente uoluunt matris infauſta mala.
» P uerilis animus grauibus haud curis patet.
Pæd. A ntiquum herilis familiæ peculium,
Q uid ſola ſtabas conquerens propter fores?
A bs te relinqui ſola, Medea ut feret?
Nut. S enex miniſter liberorum Iaſonis,
» M ancipia frugi, ſi quid euenerit heris,
» A equè dolere ſuo decet ut incommodo.
V is me doloris eò redegit, ut ſolo
C œloque cogar euomere dominæ mala.
Pæd. Q uid? miſera nondum luctui ſtatuit modum?
Nut. A fine tantum luctus ô bone uir abeſt,
V t hæc doloris ſola ſint primordia.
Pæd. O ſtulta, ſiquidem ſic decet de heris loqui,
V t nil malorum comperit recentium!
Nut. Q uid iſtud eſt? ne pigeat effari ſenex.
Pæd. N il. extuliſſe me priora pœnitet.
Nut. A mabò, me conſeruus haud celaueris.
N am ſi neceſſe eſt, ſpondeo ſilentium.
Pæd. S acras ad undas abeo Pyrenes, ubi
S edere ſoliti ſunt ad aleam ſenes.
C olloquia dum clàm capto ſecreta, audio
E xigere pueros ut Corintho cogitet
C um matre, regni ſceptra qui hic tenet Creon:

V *erúsne rumor hic ſit, haud certò ſcio.*
F *alſum eſſe mallem, ac falſus ut ſit comprecor.*
Nut. E *t hæc* Iaſon *liberis fieri ſinet,*
I *ratus etſi diſsidet cum coniuge.*
Pæ. A *ffinitati uetus amor cedit nouæ:*
N *ec huic amicus perſtat ille familiæ.*
Nut. P *erimus igitur, ſi malum accedit malo*
N *ouum uetuſto, donec exhauſtum hoc erit.*
Pæ. A *t tu quieſce, & comprime hæc ſilentio.*
N *am tẽpus hauddum eſt, hoc heræ ut fiat palàm.*
Nut. A *udite pueri, qualis in uos ſit parens.*
P *erire nolim, dominus eſt enim meus:*
V *erùm erga amicos perfidus deprenditur.*
Pæ. P *ublica querela eſt iſta, iamdudum ipſa ſcis,*
" S *ibi malle cunctos eſſe bene, quàm proximo:*
" H *unc iure, at alium commodo addictum ſuo.*
S *i charitati liberûm ſponſam pater*
P *ræfert* Iaſon, *nil facit certè noui.*
Nut. I *ntrò ite pueri, cuncta ſuccedent bene.*
A *t tu ſeorſum hos contine, quantum potes,*
N *éue ad parentem propius accedere ſinas.*
I *ra frementem nuper, oculis flammeis*
V *idi minantem neſcio quid iſtis: neque*
I *mponet iræ frena, donec quempiam*
F *eriat. in hoſtes potius utinam hunc impetum*
F *ortuna, amicis incolumibus, transferat.*

*Infelix*

Med. I nfelix ego,miſeris curis
C onfecta, hei mihi quomodo perij!
Nut. H oc,hoc ipſum eſt,chari pueri,
A eſtuat ira animus genitricis.
T urget bilis, properate citò,
T ecta ſubite:
N éue accedite lumina propius,
N éue adieritis, ſed uitate
A nimumq́; ferum, ac triſte ingenium
M entis præcipitis.iamiam ite,
I ntrò abſcedite celeri paſſu.
N am luctus dubio procul olim
N ubes ſurgens ſubitò ardebit
M aiore furore : ac patrabit
A liquid mentis uis infrenis,
E t ſerie ſtimulata malorum.
Med. H eu,heu,toleraui miſera ; tole-
raui mala magnis deflenda
L uctibus. O nati ſcelerati
V os male perdat miſeranda parens
C um patre,ac tota domus pereat.
Nut. M e miſeram , cur natos patris
P eccato adſcribis ? cur illos
O diſti?hei mihi pueri miſerè
M etuo ne quid ſecus eueniat.
" G rauis eſt regum faſtus,& iræ

*Nimium memoris, qui dare leges*
*Sunt ſoliti alijs, lege ſoluti,*
*Ipſi. iudice me libertas*
*Par, & uitæ æquatio præſtat,*
*Seque aſſueſcere legibus æquis.*
*Si non regifico ſplendore, at*
*Tutò conſenuiſſe licebit.*
*Nam popularius æqui iuris*
*Primum eſt nomen, & experiundo, &*
*Vſu longè præſtabilius.*
" *At ſublimia nunquam ſtabili*
" *Perſtant homini fixa pede diu, ac*
*Siquando ſors læua intonuit,*
*Hoc ex fonte innumeræ luctus*
*Vndæ in ſplendida tecta redundant.*
Cho. *Vocem audiui, audiui planctum*
*Miſeræ Colchidos. animi nondum*
*Aeſtus compoſuit. fare age anus.*
*In ueſtibulo ſtans audiui*
*Intra atria clamorem. haud lætor*
*Veſtræ mulier luctu domus,*
*Ac mihi minimè grata geruntur.*
Nut. *Domus heu perijt.*
*Deſerta omnia. detinet illum*
*Aula tyranni, ac contabeſcit*
*Luctu in thalamis hera, amicorum*

Nullo

N ullo mollita animum hortatu.
Med. H eu heu, ruat in caput hoc miſerum,
F ulmen ab æthere. quis mihi ſupereſt
D ehinc uitæ uſus, uiuere ut optem?
E heu longis triſtem curis,
P arcæ, miſeram abrumpite uitam.
Cho. A udiſti ô Iupiter, ô tellus,
O lux, quam uocem miſera edat
M ulier? quòd tandem immoderatum
T halami deſyderium cogit,
S tulta, accelerare horam fati?
I ſtud ne expete. quòd ſi coniux
C onnubio tuus alio fruitur,
I d ne improperes illi crimen.
H anc tibi iudex Iupiter æquus
D irimet litem. ne te afflictes
S ocium lugendo tori.
Med. O magna Themi, atque Artemi ſancta,
C ernitis, impius in me coniux
Q uale patrarit facinus, ſancto
M ihi iureiurando adſtrictus?
Q uem cum ſponſa utinam ſimul ipſis
A edibus oppreſſos conſpiciam,
Q ui immeritam læſere priores.
O pater, ô patria à me inhoneſtè
G ermano deſerta perempto.

Nut. Q uos uocet audis, quos imploret?
T hemin auguſtam, cum Ioue, præſes
Q ui creditur eſſe ſacramenti.
N ec cohibere hera poterit facilè
P ectoris æſtus:
Ch. Q ui fiet prodeat ut coram?
A uribus ut ſermonis noſtri
V ocem hauriat, ut, ſi pote fieri,
A cres animi leniat iras,
A c uiolentum ingenium ponat?
Nut. H audquaquam ſedulitas noſtra
D eerit amicis.
Ch. A t abi mea tu, dominamque foras
E duc, atque alloquere. heus propera,
N e deſignet quicquam aſperius
H os aduerſum, quos habet intus.
G liſcit enim uis ſæua doloris.
Nut. E ffecta hæc dabo. Sed metuo ut heræ
P erſuadere queam, iſta labori
G ratia ueſtro à me referetur.
E tſi fœtæ more leænæ
L uminis acies flammea ſeruis
T riſte minetur, ſi quis propius
V t compellet, tentet adire.
» N il peccarit, ueterum læua ac
» P ræpoſtera qui uocet ingenia,

Qui

" Qui cantus ad ſacra deorum,
" Ad conuiuia, feſtasque epulas
" Inſtituêre, illecebras gratas
" Auribus: at ſuauiloquum carmen
" Nemo inuenit quo ſedaret
" Triſtes animi curas, unde
" Mortes, plurimaque mala erumpunt
" Euerſura domos. uerùm iſtis
" Cantu medicari utilius erat.
" Ad lautas epulas quid fruſtra
" Ilia tendunt, copia ubi dapis
" Præſente animum lætitia explet?

Ch. Mœſti luctus gemitus noſtras
Perculit aures, clamat miſera
Illa, quam dolor edere cogit,
Voce, malum compellans ſponſum,
Veteris deſertorem thalami.
Læſa Themin Ioue natam implorat,
Arbitram iuriſiurandi
Quæ illexit miſeram ad ſolum Achiuûm
Per mare ſæuum, Scythiæ aduerſum,
Per ponti immenſi ſpumantes
Cano ſale fauces anguſtas.

Med. Egreſſa tecto ſum, Corinthiæ nurus,
De me querendi ne ſit ulli occaſio.
Pleroſq; noui, quod ſeorſum degerent,

*Habitos ſuperbos:hos frequens præſentia*
*Fecit moleſtos:alius ingreſſus uiam*
*Vitæ quietæ, ignauiæ ſubit notam:*
*Quia iudicandi certa ueritas abeſt*
*Oculis ab hominum,qui priuſquam pectoris*
*Norint receſſus intimos,uiſos modò*
*Odere,nullis prouocati iniurÿs.*
*Ergo urbis hoſpes moribus ſe accommodet.*
*Nec laudo ciuem,contumax qui ciuibus,*
*Aſperque agreſti degit inſolentia.*
*Atenim inopinum hoc quod mihi euenit malum,*
*Vitam abſtulit uiuæ.pereo.uitæ exui*
*Iamdudum amorem,amore mortis percita.*
*In quo repoſita cuncta habebam,peßimus*
*Plane uirorum me reliquit uir meus.*
,, *Nihil miſerius fœminis,terra,omnium*
,, *Quæcunque uiuunt,menteque uigent,edidit.*
,, *Primum neceſſe eſt opibus immenſis uirum*
,, *Emere, ſuique accipere dominum corporis.*
,, *Accedit aliud huic malo grauius malum,*
,, *In quo periclum maximum, frugi uir, an*
,, *Nequam:mulieri repudium infame eſt,neque*
,, *Sponſæ maritum ius recuſandi eſt ſuum.*
,, *In iura moresque uenientem opus eſt nouos*
,, *Plane ariolari:quippe quæ haud didicit domi*
,, *Quali marito ſeruiendum ſibi foret.*

Et *iſta*

„ E t iſta rectè cuncta cum curaueris,
„ S i degat unà ſpontè uir patiens iugi,
„ B eata uita eſt. ſin ſecus, præſtat mori.
„ D omeſticorum ſiquis offendat uirum,
„ F oras profectus ſedat ægritudinem,
„ C haris amicis iunctus, aut æqualibus:
„ A t nos neceſſe eſt unius ab arbitrio
„ P endêre, in unumque intueri: & interim
„ V itam periclis nos carentem degere
„ D omi aſſeuerant, ferre ſeſe lanceam.
„ E rrore ducti. nam ter in acie prius
„ A rmata certem, liberos quàm edam ſemel.
S ed non utraſque hæc ſpectat æquè oratio.
H æc nanque patria tibi, hic penates patrij,
P ræſidia uitæ, grata conuerſatio
I nter ſodales. contrà inops ego, patria
E xtorris, aſpra læſa contumelia,
A coniuge ſolo aduecta præda barbaro.
N on hic propinquus, mater, aut germanus eſt,
A d quos malorum afflicta tempeſtatibus
M e ueluti portum recipere in tutum queam.
T antiſper igitur impetrare abs te uelim,
D um mihi facultas aliqua, ratione ſuppetet
Q ua de marito expetere ſupplicium queam,
O b quæ patrauit immerenti, & plectere
I lli locatam cum parente filiam,

" S is tacita. plena mulier alioqui metus,
" I nfirma, ferrum contueri haud ſuſtinet:
" A t in torum ſi quiſpiam peccauerit,
" N ullum cruoris pectus eſt ſitientius.
Ch. I d fiet. etenim iure pœnas expetis
M edea, ſortem nec dolere te tuam
M iror. Creonta ſed uideo regem gradum
F erre huc, nouorum conſiliorum nuntium.
Cr. T e, torua, uultu tetrico, iratam uiro
M edea, monui, regno ut extorris meo
C omitata geminis hinc abires liberis.
V etui morari. quandò decreti arbiter
I ſtius ego ſum, non reuertar hinc prius
D omum, exulem quàm finibus protruſero.
Med. H ei pereo, penitus undecunq; miſerrima.
O mnes rudentes explicant hoſtes mei:
M ali nec uſquam commodus datur exitus.
A fflicta quanuis peßimè, id quærã tamen,
Q uæ cauſa regno me exigere cogit Creon?
Cr. T e metuo (quorſum falſa opus prætẽdere?)
L etale gnatæ ne exitium ſtruas meæ.
C auſæ timorem ſuggerunt hunc plurimæ.
S agax es, artes gnara longè peßimas,
G rauiterq; tædis orba fers diuortium.
E t nunc minari fama te refert malum
S ponſoque, ſponſæque, & nouæ nuptæ patri.

At

*At id prius quàm fiat, anteuortere*
*Volo cauendo. præſtat autem odium tuum*
*Nunc ferre, ſera quàm, peracto facinore,*
*Hanc lenitatem luere pœnitentia.*
Med. *Non fama primùm nunc nocet Creon mihi*
*Miseræ, ſed antè damna non ſemel dedit.*
» *Quicunque uera præditus prudentia eſt,*
» *Ne diſciplinis liberos impenſius*
» *Erudiat æquo, nec ſapere doceat nimis.*
» *Nam pigra præter quæ ſequuntur ocia,*
» *Obliquus urget liuor illos ciuium.*
» *Apud imperitos ſcita ſi ſophiæ noua*
» *Promas, ineptum rentur, atque inutilem.*
» *At ſi putere denuo præcellere*
» *Hos qui ſophorum authoritatē uendicant,*
» *Eris moleſtus: idque adeò mihi euenit.*
*Perita cum ſim, hos urit inuidentia;*
*His ocioſa dicor: illis diſplicet*
*Diuerſa uitæ ratio: nec deſunt quibus*
*Obeſſe uidear mediocri hac ſapientia.*
*Tu quoq; uereris ne quid in te perpetrem.*
*Non hic mearum, ne time, rerum eſt ſtatus,*
*Reges ut à me metuere deceat, Creon.*
*At tu quid in me perpetraſti iniquius?*
*Natam elocaſti cui tibi lubitum eſt uiro:*
*At ego maritum proſequor odio meum.*

N ec temerè opinor iſta geſsiſti: neque
R ebus ſecundis inuideo: quin nuptias
F acite, beati uiuite: latebras fugæ
P ermitte tantùm hic. læſa licet, iniurias
M uſſabo: diſcam cedere melioribus.

Cr. S pecioſa ſunt hæc, blandaq́ue auribus, tamen
V ereor, repoſtum ne coquas animo malum.
A tque adeò, tanto credo quàm pridem minus.
» P ræcipitis iræ mulierem, aut etiam uirum,
» V ites facilius, quàm modeſtum atque tacitum.
D eſine morandi fando cauſas nectere.
A bi: ſtatutum eſt ita: nec ars ulla faciet
I ſthic ut habites, me peroſa hoſtiliter.

Med. P er genua quæſo, perq́ue deſponſam recèns.

Cr. A h, uerba perdis. neutiquam perſuaſeris.

Med. E t me repelles, haud reueritus ſupplicem?

Cr. E quidem familiæ non meæ te præfero.

Med. O patria, ſubijt nunc recordatio tui.

Cr. Q ua nil ſecundum liberos mihi charius.

Med. O amor, hominibus peſtis exitiabilis.

Cr. P erinde opinor, res uti ſeſe dabit.

Med. Q uis author horum, tu memento Iuppiter.

Cr. A bſcede inepta, meq́ue curis libera.

Med. C uræ premunt me, nec egeo curis nouis.

Cr. H inc exigêre ſubitò ſeruili manu.

Med. N oli obſecro, ſed id te ſine exorem Creon.

Adhuc

Cr. Adhuc moleſta mulier eris,uti uideo.
Med. Abibo.non,hoc ut precibus impetrem,ago.
Cr. Quorſum igitur urges,nec meo abſcedis ſolo?
Med. Vnum inſtruendæ modò fugæ indulge diem:
Et quandò curam hanc genitor abiecit,ſine
Me comminiſci liberis opem ultimam.
Miſereſcat horum.nam & tibi ſunt liberi.
Parens parentis calamitatibus faue.
Nam nulla cruciat cura me exilij mei,
Sed liberorum miſeriæ me macerant.
Cr. Haud impotenti mente ſum,& tyrannica:
Quin ſæpe damno mihi meus pudor fuit.
Et nunc apertè mulier erratum meum
Præuideo.uerùm uince,quod uis accipe.
Præmoneo tamen id, ſi morantem craſtinus
Hic te uidebit Phœbus , ac natos tuos,
Actum eſt,periſti,fixa ſtat ſententia.
Nunc, ſi neceſſe eſt,lucis unius moram
Permitto.nam nil interim patraueris
Horum,timore quæ me habent nunc anxium.
Cho. Infelix mulier, miſera, malis
Miſeris obnoxia, quò tandem
Te uertes? cuius amicitiam,
Cuius tectum,aut terram inuenies
Portum malis?
Traxit ineluctabile fatum

*In mare te Medea malorum.*

Med. *Malè cuncta cedunt undecunque. quis neget?*
*Sed ne putetis peſſimè hac ſuccedere,*
*Sponſis adhuc mihi pugna ſupereſt cum nouis:*
*Ingens futurus eſt labor cum affinibus.*
*Credis tyranno quiſſe me palparier,*
*Ni ſubfuiſſet ſpes lucri, uel ſpes doli?*
*Supplex fuiſſem? contigiſſem illi manum?*
*At ille tanta præditus uecordia eſt,*
*Vt cum liceret obuiàm conatibus,*
*Si me expuliſſet, ire, permiſit diem*
*Hunc me manere: tres ego hoſtes qua meos*
*Mactabo, patrem, filiam, meum uirum.*
*Sed tanta leti cum facultas ſuppetat,*
*Vnde inchoabo, dubia, amicæ, fluctuo.*
*Subdámne thalamis nuptialibus faces?*
*An ferro acuto rupta fodiam pectora,*
*Ingreſſa furtim tectum ubi torus ſternitur?*
*Sed me moratur una res: ſi capta ſim*
*In tecta ſcandens, per dolum dum rem gero,*
*Perempta riſus exhibebo maleuolis.*
*At uſitatam præſtat inſiſtere uiam,*
*Cuius perita ſum, necandi pharmacis.*
*Eſto, perierint: quod recipiet me oppidum?*
*Quod erit aſylum? fida quæ fidi hoſpitis*
*Domus patebit, protegétue perfugam?*

*Nuſquam*

N uſquam eſt.manebo paululum,dum ſtabilia
A licunde nobis præſidia ſeſe offerent.
D olis adoriar,clamque perfungar nece.
S i pellat hinc me ſors ineluctabilis,
M ucrone peragam facinus ipſa uel palàm,
L ubens peribo,modò queam illos perdere.
A d culmen imus præcipitis audaciæ.
R egina nobis culta ſemper unicè
H ecate triformis,artis adiutrix meæ,
T e iuro,noſtra quæ colis penetralia,
N oſtro è dolore nemo referet gaudium.
H is luctuoſas atque acerbas nuptias,
A ffinitatem funebrem,& meam fugam
R eddam.eia cunctis utere ſimul artibus.
M edea,cuncta conuoca conſilia.age,
A ggredere facinus.nunc opus conſtantia,
A nimoque forti.quæ feras,uides.caue
V t ne propines riſui nepotibus
T e Siſyphæis,nuptijsque Iaſonis,
T e,patre claro,Soleque proauo editam.
P erita es ipſa,deinde nata fœmina.
» I gnaua quibus eſt mens honeſta ad omnia,
» A d turpe ſupereſt facinus omne audacia.
Ch. R etro ad fontes ſacra feruntur
F lumina,ius & fas uertuntur.
H ominum plena dolis conſilia.

N ec pacta fides dijs ſat certa eſt.
A udiet ex hoc muliebre bene
G enus.accreſcet gloria nobis.
N on iam deinceps fama ſiniſtra
T raducet fœmineum ſexum.
E x hoc mutabit Muſa modos
V atum priſcorum,qui cantu
M uliebrem celebrant perfidiam.
A t ſi cœleſte melos citharæ
N os docuiſſet carminis author
P hœbus, paria audiſſet
P rogenies uirûm.
S ed multa poteſt longior ætas
N obis exprobrare, uiriſque.
A t tu patriam déſeruiſti
A nimi uecors,uectá gemellos
T rans ſcopulos ponti,ac peregrinam
H abitas terram,orbata cubilis
T ædis uidui, ac miſera hinc exul
E ijciere ignominioſe.
P erijt reuerentia iuriſiu-
randi.nullus ſupereſt Graijs
P udor,in cælum ſed reuolauit.
T ibi uerò nec patria domus eſt
I nfelix,in quam ceu portum
P erfugias e thalami curis.

*Sed regina potentior*
*Occupat aulam.*

Iaſ. *Non nunc, ſed antè ſæpe perſpectum eſt mihi*
» *Quàm ſit malum impotens & immedicabile*
» *Ira aſpra. licitum fuerat & terra, & domo*
*Hic tibi frui, ſiquidem tuliſſes molliter*
*Potentiorum imperia, quæ nunc exulas*
*Ob uana uerba, quæ moleſtiam mihi*
*Minimè faceſſunt. perge, uti facis, dicere,*
*Longè uirorum peßimum eſſe Iaſonem.*
*At quæ in tyrannos blateraſti, ſi exul es*
*Ob hæc, recenſe pro lucro iuſſam fugam.*
*Ego ſæuientum molliebam principum*
*Animos feroces, ne exulares: tu tamen*
*Stulta eſſe pergis, prodigens conuitia,*
*Diriſque reges deuouens. itaque exulas.*
*Nec iſta amicos me mouent ut deſeram.*
*Adſum, tuiſque commodis mulier uaco,*
*Vt ne recedas hinc inops cum liberis,*
» *Egéns ue rerum. multa ſecum incommoda*
» *Ferre fuga ſueuit. ſed nec indignè fero,*
*Nec uelle poſſum male tibi, etſi me oderis.*

Med. *O peßime undequaque. nam imbecillitas*
*Conuitiari me ſinit tantùm mea.*
*Me adiſti, adiſti, maximè mortalium*
*Exoſe dijſque, mihique, cunctiſque hominibus.*

D ein peieratis dijs fides fluxa:ac ſatis
S tatuere nequeo,quos putabas tum deos
R egnare,credas nunc quoque,an potius nouum
I us eſſe fasq́ue traditum mortalibus,
V t qui tibi ipſi es conſcius periurij.
O tacta ſæpe dextera,ô ſæpe genua
F ruſtra prehenſa tibi manu infidiſſima,
V t ſpes feſellit! age,uelut amicũ alloquar,
S perantis inſtar aliquod abs te commodum.
E tenim rogando detegam ſcelus tuum.
Q uò nunc reuertar? ſpreta quò me conferam?
A n ad penates patrios,ac patriam,
Q uam, te ſecuta,prodidi? an potius petam
P eliæ miſellas filias,quæ me hoſpitem
T ractent benignè patris ob necem ſui?
S ic eſt,amicos perdidi domeſticos:
Q uos non decebat afficere me iniuria,
T e propter,hoſtes uniuerſos reddidi.
E rgo beatam inter Pelaſgidas nurus
M e reddidiſti pro his beneficijs.uirum
S um ſingularem nacta,fidumq́ue miſera.
S i profuga cogor hoc ſolo egredier,inops,
D eſerta amicis,ſola,ſolis liberis
C omitata,pulchrum elogium erit ſponſo nouo
M endica proles,exulans,cum coniuge,
C ui debet,aura quòd fruitur.O Iuppiter

F *amaque flores.finibus ſi in ultimis*
O *rbis habitares,mentio haud fieret tui.*
M *ihi nec aurum ſit domi aggeſtum, neque*
O *rphea canendo ſuauitas quæ uicerit,*
S *plendore ſi non ſortis hæc decoret fauor.*
H *æc dicta noſtris ſint ſuper laboribus,*
C *ontentionem quandò ad hanc me prouocas:*
A *t quæ exprobraſti regijs de nuptijs,*
P *rimùm,reperies hic ſapere me,dein uirum*
E *t temperantem,& tibi,meisque liberis*
F *idelem amicum.ſed quieſce tu interim.*
V *t me Corinthon ex Iolcho contuli,*
C *umulo malorum inexplicabili obrutus,*
Q *uid comminiſci commodum potui magis,*
Q *uàm ſi puellam regiam exul ducerem?*
N *on(quod tibi ægrè eſt)quòd torum odiſſem tuũ,*
S *ponſæque amore ſaucius forem nouæ,*
N *ec numero ut ulli liberûm contenderem.*
S *at liberorum eſt.de ſobole nil conqueror.*
S *ed,quod putandum plurimi eſt,ut ſplendidè*
A *euum exigamus,neue penuria premat,*
Q *uippe indigentes quiſ fugere procul ſciam*
C *unctos amicos:utque familiæ meæ*
P *ro dignitate,liberos educerem,*
E *x teque natis gignerem fratres,pares*
Q *uos ſimul honorum per gradus producerem,*

M eamque poſtquam conſtabilijſſem domum,
F elix ut eſſem. liberis ſanè tibi
H aud eſt opus alijs: mihi uerò utile eſt
C onſulere natis per futura pignora.
N um cogitaſſe uideor abſurde? torus
M odò ne angat animum, haud iſtud ipſa dixeris.
» A t eò mulierum creuit impotentia:
» S i coniugalis ſalua ſit fides tori,
» T um cuncta rectè creditis ſuccedere.
» S in hac ſiniſtrè parte quidquam euenerit,
» Q uæ chara fuerant, ſunt ſtatim inimiciſſima.
» A t quàm fuiſſet procreaſſe liberos
» A liunde melius, nec fuiſſe fœminas?
» E xempta quantis uita foret hominum malis!
Ch. H æc pulchrè Iaſon perpolita oratio eſt,
A t mihi uidere (inuita quamuis, proloquar)
E giſſe iniquè, coniugem cum proderes.
Med. Q uàm noſtra uulgo diſſidet ſententia!
» O rationis qui probus erit artifex,
» F actisq; iniquis, hunc reor grauiſſima
» P œna eſſe dignum. nam quæ iniqua comere
» S e gloriatur lingua, non maleficio
» V llo abſtinebit, ac uacua ſapientiæ eſt.
I gitur omitte ſplendidis coloribus
F ucare uerum, & eloquendi uiribus.
V erbo quidem uno te ſubitò confecero.

S iquidem fuiſſes uir bonus, te oportuit
N on hæc amicis clam peregiſſe,at prius
M e perſüaſa nuptias facere nouas.
Iaſ. Q uin paruiſſes mihi ſüadenti probè,
S iquidem indicaſſem nuptias,quæ nec modò
T umidi minuere pectoris bilem potes.
Med. N on hæc mouebat cauſa te,ſed barbaras
T ædas ſenectam adusque,fore putaueras
P arùm decoras. Iaſ. Tibi uelim id perſuadeas,
N on me ſecutum regijs his nuptijs
C upidinem uxoris, ſed, uti dixi prius,
T uæ ſaluti conſulebam,ac liberis
M eis,uti de ſtirpe fratres regia
D omui futuros præſidia progignerem.
Med. N e mihi dolori iuncta ſit felicitas,
O pesque,quæ cor triſte curis ulcerent.
Iaſ. H æc uota uertes,tibique melius conſules
P recando,ne quod utile eſt,triſte id putes:
N ec cum ſecundæ res erunt,te eſſe miſeram.
Med. I llude.perfugium tibi inuentum eſt.ego
D eſerta cogor his profugere finibus.
Iaſ. T ibi author ipſa es,ne alteri id des crimini.
Med. Q uinam?nouis quòd prodidi te nuptijs?
Iaſ. D iris tyrannos execrandis deuouens.
Med. E t execratur ueſtra me inuicem domus.
Iaſ. Q uot his ſuperſunt plura, quæ haud rédarguo?

A t ſiqua poſcis præſidia tuæ fugæ,
N atiſue,noſtris ex opibus accipere,age
P rofer, parato liberali dextera
D onare, noſtros teſſeras ad hoſpites
D are,ut exulantem recipiant humaniter.
H æc ſi recuſes mulier,haud rectè ſapis.
I ram remitte:conſules tibi melius.
Med. T uis nec uti uolumus hoſpitibus, neque
A ccipere quicquam,nec dederis aliquid mihi.
» N am quæ mali dant dona proſunt nemini.
Iaſ. A t ego deorum ſancta teſtor numina,
N atis paratum cuncta me dare,tibique.
S ed tu recuſas optima,& ferocia
F ugas amicos,ac malo id quidem tuo.
Med. I, ſponſam amatam uiſe.nimium demoror
A b eius oculis te procul.agite,nuptias
F acite. fauentes fortè ſi reſpexerint
N os dij,pigebit apparaſſe nuptias.
Ch. S i iuſto amores acrius
H umana corda uulnerent,
V irtus faceſſit,deperit
F amæ decus.ſed ſi Cypris
G radu modeſto uenerit,
N emo deorum eſt gratior.
R egina Cypris,aureo
E x arcu inæuitabilem

In me

I *n me ſagittam haud torſeris,*
A *moris unctam nectare.*
M *i grata temperantia,*
M *unus deûm pulcherrimum.*
I *nfrenis iracundia,*
R *ixoſaque æmulatio,*
M *entem mihi ne ſaucient*
V *lla dolentem pellice,*
O *ſancta Cyprus, quæ toros*
A *mas carentes litibus:*
P *arata prompte expendere*
L *ecti iugalis crimina.*
O *patria, ô ædes meæ,*
N *unquam exul, & conſilij inops*
A *euum moleſte tranſigam,*
C *onfecta miſeris luctibus,*
O *fata, fata tollite*
E *x hoc prius me lumine.*
" I *nter moleſta cuncta nil*
" M *oleſtius cognouimus,*
" P *elli ſolo quam patrio.*
N *ec id relatu didicimus*
A *lterius. haud te ciuitas*
M *iſeratur, aut æqualium*
Q *uiſquam grauiſsimis malis*
" P *reſſam. male pereat miſer,*

» Miſerabiliſque nemini,
» Qui,cum licet,nullo colit
» Officio amicos:nec aperit
» Syncera clauſtra pectoris.
Mihi quidem amicus nunquam erit.
Aeg. Medea ſalue.hoc pulchrius proœmium
Nemo habet,amicos quo ſalutarit ſuos.
Med. Salue propago prouidi Pandionis
Aegeu.unde in iſtud contuliſti te ſolum?
Aeg. Phœbi uetuſtum deſerens oraculum.
Med. Cur umbilicum faticanum adiſti ſoli?
Aeg. Prolis cupido conſulere adegit deum.
Med. Et ſobolis orbus,per deos,æuum exigis?
Aeg. Orbus,uoluntas quandò ſic tulit deûm.
Med. Cœlébs ne,uinctus an iugali copula?
Aeg. Haud nuptialis fuimus expertes tori.
Med. Quid tandem Apollo rettulit de liberis?
Aeg. Carmen facultatem ſupra humani ingeni.
Med. Reſponſa nobis noſſe num fas eſt dei?
Aeg. Fas eſt.peritæ nanque mentis indiget.
Med. Quid ergo dixit?ſcire ſi fas eſt,refer.
Aeg. Vtri eminentem ſoluere uetuit pedem.
Med. Nempe ante quã facias quid, aut quem adeas locũ.
Aeg. Prius paternam quàm adiero rurſus domum.
Med. Tu cuius ergô ad hancce tellurem uenis?
Aeg. Pittheus tyrannus quiſpiam eſt Trœzenius.

Med. P elopis,ut aiunt,filius ſanctiſsimus.
Aeg. C ommunicare oraculum cum illo uolo.
Med. S anè peritus talium & gnarus uir eſt.
Aeg. M ihiq́ue amicos inter acceptiſsimus.
Med. S it auſpicatum quicquid animo deſtinas.
Aeg. C ur corpus,oculusq́ue ita tuus contabuit?
Med. A egeu,maritus peſsimus hominum eſt meus.
Aeg. Q uid ais? apertè profer ægritudinem.
Med. I mmeritam Iaſon afficit me iniuria.
Aeg. Q uinam?profare quicquid eſt,apertius.
Med. H abet ſupra me coniugem domus heram.
Aeg. N empe auſus iſtud facinus eſt fœdiſsimum?
Med. S ic eſt.priores nunc amicos deſpicit.
Aeg. A more captus,an torum exoſus tuum?
Med. I ngenti amore,nec ſuis fidus manet.
Aeg. V aleat,malitia ſi modò eſt qua prædicas.
Med. A ffinitatem concupiuit regiam.
Aeg. Q uis coniugem illi dederit,hoc ediſſere.
Med. I s,q̂ui Corinthi ſceptra moderatur Creon.
Aeg. V eniam meretur mulier iſte tuus dolor.
Med. A d hæc & exul hoc miſera pellor ſolo.
Aeg. A quo?recens hoc denuo narras malum.
Med. R egno exulare me Creon iſto iubet.
Aeg. S init hoc Iaſon?nec equidem hoc facinus probo.
Med. V erbo repugnat, exigi re non uetat.
S ed te per iſtud oro mentum,per tua

*Te genua ſupplex, ſupplices tendo manus,*
*Miſerere, miſerere mulieris miſerrimæ:*
*Nec orbam amicis, exulemque deſpice.*
*Regno domoque contubernalem excipe.*
*Sic efficacem ſortiantur exitum*
*Quæ à dijs petiſti liberis ſuper, ipſeque*
*Moriare felix. comminiſci haud alteram*
*Qualis reperta eſt ſponte, potuiſſes uiam.*
*Dehinc faxo ne ſis ſterilis, & ſobole domum*
*Fundabo ueſtram. tale noui pharmacum.*
Aeg. *Permulta ſunt cur facere tibi gratum hic uelim.*
*Primum deorum, liberûm dein gratia*
*Quos polliceris. muneri nanque huic ego*
*Inefficax ſum totus. ita profectò habet.*
*Tu ſi Cecropium adueneris ſolum, hoſpitem*
*Recipere nitar, cultor ut iuſti unicè.*
*Præmoneo tantum id te mulier, ex hoc ſolo haud*
*Te duco: uerum ſponte ſi perueneris*
*Noſtras ad ædes, tuta mecum manſeris.*
*Nec uim time. te neutiquam dimiſero.*
*Quin effer ipſa ſponte greſſum hinc. nam id uelim,*
*Me criminandi ne ſit hoſpitibus locus.*
Med. *Id fiet: at ſi dederis, ita fore hæc, fidem,*
*Votis abunde ſatis erit factum meis.*
Aeg. *Mihi ne parum credis? quid hic eſt ſcrupuli?*
Med. *Credo: ſed odit me domus Peliæ, & Creon:*

Nec me

N ec me ut reuellant hi tuo ſines ſolo,
I uratus, ac uinctus ſacramento mihi.
V erbis ligatus, teſtibusque dijs, meus
F ies amicus, nec fidem præconibus
Q ui me repoſcent, facilè habebis. nanque ego
I nfirma ſum: illis regna, uires, oppida
L argè ſuperſunt, ac opes tyrannicæ.

Aeg. P robè elocuta es mulier, atque prouidè.
E t quandò uiſum eſt ſic tibi, non abnuo.
A duerſus hoſtes hunc tuos prætendere
P otero colorem: tutiusque iſtud reor.
P ræſidia muni, uerbaque ac deos præi.

Med. I ura ſolum terræ, patremque mei patris
S olem, deorumq; uniuerſum adijce genus.

Aeg. Q uid præbiturum, uel negaturum? refer.

Med. Q uòd non repelles exulem regno tuo:
N ec ſi meorum quiſpiam uelit hoſtium
E ducere, haud id uiuus & uolens ſines.

Aeg. T ellurem & almum deiero Solis iubar,
D eosque cunctos, firma fore quæ poſtulas.

Med. S at eſt. quid autem pœnæ erit ſi peieres?

Aeg. Q uæ peierantes pœna conſequi ſolet.

Med. A uibus ſecundis perge, cuncta rectè habent.
E go te reuiſam protinus, ubi fecero
Q uæ deſtinaui, & quæ uolebam, ubi aſſequar.

Ch. A t te pacifer hinc Mercurius

Incolumem ad tua tecta reducat.
Quæque agitas animo, perficere
Det tibi. nam generoſus
Mihi uir uiſus es Aegeu.
Med. O Iuppiter, Iouiſque fas, faxque aurea
Phœbi, trophæum nunc feram illuſtriſsimum.
Nunc rectà ad ipſam tendimus uictoriam.
Spes expetendi de hoſte ſupplicij datur.
Nam quà pericli ſupererat uel plurimum,
Portus repertus natus eſt Pandionis.
Poſthac rudentem principem ligabimus,
Curſum tenentes rectà ad urbem Palladis.
Nunc cuncta prodam, mente quæ cælaueram.
Ac dicta crede ſeriò, quæ proloquar.
Mittam è miniſtris quempiam, qui Iaſonem
Accerſat ad me. pòſt ubi peruenerit,
Oratione blandiore colloquar.
Rectè uideri nuptias & ordine
Factas, quibus me bene merentem prodidit,
Nec parua ſecum ferre dicam commoda:
Petamque natis hic licere uiuere:
Non quòd relinqui liberos uelim meos,
Et hoſtium hic exponier ludibrio:
Sed ut puellam regiam perimam dolo.
Nam dona ſponſæ quæ ferant, natis dabo,
Subtile peplum, cum corona nexili

E x auro,ut iſthoc munere redimant fugam.
Q uòd ſi recepta dona corpus tetigerint,
P eribit ipſa,& quiſquis admorit manum.
S ic imbuentur efficaci pharmaco.
A tque hic loquendi de his mihi ſtatuam modum.
S ed corda mœror obruit,cum cogito
Q uantum ſuperſit perpetrandum dehinc ſcelus.
M actabo natos:nec manu quiſquam mea
H os liberabit.pòſt ubi turbauero
P enitus Iaſonis domum,uertam ſolum
P rófuga, peremptis liberis chariſsimis,
C æde inquinata dexteram nefaria.
N on eſt ferendum,fœminæ chariſsimæ,
R iſus ut hoſti materia ſim.ſic eat.
Q uid enim relictum eſt cur iuuet dehinc uiuere?
N am nec patria,nec mihi domus,nec miſeriæ
P erfugia reſtant ulla. tunc inſanij,
P atrios penates cum reliqui, credula
H omini Pelaſgo,qui fauente numine
P œnas rependet.nam nec ex me liberos
V iuos uidebit dehinc,nec è ſponſa noua
G ignet,uenenis ſed mala peribit malis.
M e nemo poſthac inſimulet ignauiæ,
A ut imbecillem deſidémue cenſeat.
Q uin contrà amicis beneuolam,hoſtibus grauem.
N am quiſquis iſtis præditus erit moribus,

A euum perenni laude clarum tranſiget.
A rcana nobis quandò credis pectoris,
P rodeſſe cupio tibi,ac tueri publicum
M ortalium ius,fasque.quare ſuadeo
N e tam nefando ſcelere te contamines.
Med. H æc fixa perſtant.ac tibi ignoſci poteſt
I ſthæc loquenti,quæ pari haud premeris malo.
Ch. M actare ſobolem mulier audebis tuam?
Med. I d nempe coniux maximè indignè feret.
Ch. E t tu miſerijs maximis cumulaberis.
Med. S ic eat.inanis omnis eſt oratio,
A b inſtituto quæ refrenet.uerùm age,
O pera fideli ſemper utimur tua
A d cuncta, tectam quæ fidem deſiderant.
A dduc maritum.at ne reuela regibus
C onſilia noſtra,ſi ſapis,& es fœmina.
Ch. C ecropidæ, quondam felices,
E t ſancta deûm ſoboles,
A rua inuicta ac ſacra colentes,
A urea quos ſapientia paſcit,
L ucida puræ per ſpacia æthræ
T raducentes molliter æuum.
V bi caſtas quondam Pieridas
F ama nouem peperiſſe
Narrat flauam Harmonien,
V bi pulchriflui flumina propter

C ephiſi Venerem aiunt feſſam
M ollibus exhalando flabris,
E t blandum ſpirantibus auris
C ampos afflauiſſe beatos,
D um nectit purpuream roſeo ac
S uaueolenti è flore coronam
A mbroſiæ comæ.
I n quam, ut referunt, comites ſophiæ
M iſit amores, omnigenæ eſſent
V t uirtutis opitulatores.
Q uinam ſacrorum fluuiorum
V rbs, & cunctis hoſpita tellus
T e uenientem accipiet, ſobolis
E xecranda cæde cruentam?
Q uin expende hic inter amicos
Q uantum aggrediare nefas. animum
R efer ad triſtia funera prolis.
N e, per genua oramus pariter
C unctæ, ne progeniem perimas.
V nde hæc cruda audacia cordi?
V nde hæc cæca temeritas? natis
N empe inferre manum pote proprijs?
Q uinam immunes fletibus oculos
I n natorum funere habebis?
C um procumbet ſoboles ſupplex
I nter cædem, miſeranda animi

S *anguine poteris tingere dextram.*
Iaſ. A *duenio iuſſus. quamlibet ſuccenſeas,*
H *ic tibi deeſſe nolui. ſed expedi*
E *cquid requiras modò nouæ ex nobis rei.*
Med. I *aſon, oro, quicquid in te dixerim,*
I *gnoſce. noſtra ſiquid iracundia*
A *ſperius egit, te remittere id decet*
B *eneficiorum memoriæ communium.*
N *anque ipſa mecum ſola dum ratiocinor,*
M *e me reprendi. miſera, cur inſanio?*
I *nfenſa cur ſum recta conſulentibus?*
H *oſtis tyrannis ſum, utroque, qui facit*
Q *uod utiliſsimum eſt mihi, ſociam tori*
D *um rege natam ducit, ac natis meis*
F *ratres creabit. non furoris impetum*
F *renare par eſt? quid fero, cum præbeant*
D *ij cuncta abunde? non mihi ſunt liberi?*
O *rbos amicis uideo nos, & exules.*
H *æc mente uoluens, quanta uis inſaniæ*
M *e tenuit, iramque immerentem intelligo.*
Q *uin laudo nunc te, prouidumque iudico,*
Q *ui tam potentem affinitatem adiunxeris.*
E *go ſtulta certè, conſili quæ particeps*
I *ſtius eſſe, quæ miniſtra debui*
A *dſtare lecto coniugis nouæ, atque ei*
G *ratum quod eſſet, facere. uerùm nos ſumus*

Non

» N non dico peſtis quanta, certè fœminæ.
S ed te malorum non decet fieri æmulum:
E t ſtulta ſtultis dicta dictis reddere.
I nſaniebam, fateor, antè: cedo nunc.
C onſultius deliberaui. ô liberi,
O liberi, huc accedite, exite huc, domo
P rodite, complectamini, alloquamini
C um matre patrem: priſtinum deponite
O dium in amicos cum parente priſtinos.
I am fœdus ictum eſt. ira ceſsit. dexteram
P rehendite. hei mihi, ſubit animum mali
M emoria tecti. O liberi, an ſuperſtites
E xporrigetis dexteras charas diu?
H ei miſera, lachrymis nuper obſita & metu,
O dium paternum tempus ubi iam leniјt,
R igare fletu cogor ora denuo.
Ch. E t noſtra liquidis ora fletibus madent,
P ræſente maius ne quod accidat neſas.
Iaſ. H æc laudo mulier. illa nec grauiter fero.
» P ar eſt profectò fœmina uti ſuccenſeat
» N ouas marito contrahenti nuptias.
A t ſaniora conſilia tuus animus
A dmiſit: ipſaque admonente tempore
F ideliorem percipis ſententiam:
Q uod eſſe munus fœminæ arbitror probæ.
N ec oſcitanter filij chariſsimi

V eſtræ ſalutis inita ratio eſt à patre,
S iquidem fauentes habeat inceptis deos.
N am ſpero terræ uos adhuc Corinthiæ
O lim futuros principes cum fratribus.
S ed creſcite modò: cætera expediet pater,
D iuumque quiſquis nos benignus aſpicit.
V tinam ex ephebis exeuntes uos probè
V ideam inſtitutos, ſuperioresque hoſtibus.
S ed cur tenellas uda lachrymis genas
M œres, retrorſum flexa uultus candidos?
N ec hæc libenter auribus uerba imbibis?
Med. N il. liberorum memoria animum perculit.
Iaſ. B ono animo es. iſtis ego probè proſpexero.
Med. F iet, tibi parebo. uerùm fœmina
» S um. natus autem ſexus hic ad lachrymas.
Iaſ. C ur tantopere uerò ingemiſcis pignora?
Med. E a nempe peperi. cum precarer proſperè
H is, me ſubibat tacita commiſeratio,
A n certa ſint hæc uota. Sed qua gratia
H uc te uocaui, ex parte dictum: cætera
E go in memoriam ſuggeram. cum regibus
V iſum ſit iſto me relegare è ſolo,
I d eſſe uideo commodiſſimum mihi,
P rincipibus ut ne ſim impedimento, & tibi,
H ic commorando: quippe cum infenſa uidear
A ulæ. exulatum propero. uerùm liberi

V t educari patria poßint manu,
R oga Creontem ne iubeat eßе exules.
Iaſ. C ertum experiri, at neſcio an perſuaſero.
Med. A t tu iubeto ſponſa genitorem ut roget,
H inc exulatum ne releget liberos.
Iaſ. F iet. & opinor impetraturam, niſi
A cæterarum diſcrepabit moribus.
Med. E t ego laboris huius adiutrix ero.
N am dona mittam, pulchrius quibus nihil
N unc inter homines eſt, ſat id ſcio, peplum
T enue ferentes filios, & aureum
O rbem coronæ. Sed miniſtrorum illico
A liquem neceſſe eſt ferre mundũ hunc muliebrem.
F elicitate non fruetur ſimplice,
S ed mille ſanè commodis cumulabitur,
T e nacta thalamo coniugem, uirum optimum,
A depta cultus quos patris mei pater
P hœbus, ferendos poſteris dedit ſuis.
H æc capite manibus dona nuptialia
N ati, ac beatæ ferte ſponſæ regiæ.
N on reſpuenda capiet utique munera.
Iaſ. C ur ipſa tete ſtulta ſpolias his? putas
V llis egere regiam peplis domum,
A uróue? ſerua, ne dederis hæc. ſat ſcio,
A licuius eſſe ſi putabit me preci,
A uro maritum ſponſa longè præferet.

Med. O *mitte, flecti muneribus aiunt deos.*
» O *ratione qualibet potentius*
» A*pud homines aurum eſt. fouet felicior*
I*llam aura ſortis. cuncta fortunat deus*
I*lli. puella regnat, ego fugam haud modò*
A*uro ſed anima liberûm redimam lubens.*
A*t uos propinquas filij ingreſsi domos,*
N*ouam parentis coniugem, dominam meam,*
O*rate, deprecamini ne uertere*
S*olum neceſſe ſit, offerentes in manum*
H*æc dona. multum nanque noſtra id intereſt,*
I*llius iſthæc munera accipi manu.*
I*te, & peracta re probè ex ſententia,*
M*atri referte nuntium qualem cupit.*
Cho. N*ulla dehinc ſupereſt ſpes pueros*
V*icturos, ad cædem properant.*
S*ponſa coronam fuluam accipiet.*
M*iſera accipiet miſerum exitium,*
F*lauæque comæ dirum ornatum*
A*cceptum, capiti imponet.*
G*ratia pepli, & nitor ambroſius*
A*uro tempora cingere coget.*
S*ponſa ornabitur Orco.*
T*ales cadet in laqueos,*
M*iſero & fato defungetur.*
N*ec mortis patet exitus uſquam.*

Tu uerò

*T u uerò ô miſer, ô infelix*
*S ponſe, affinis dum uis regum*
*E ſſe, calamitatem imprudens*
*A ccerſis natis, ac ſponſæ*
*M iſerum exitium. O miſerãda parens*
*P uerorum, tua lugeo fata,*
*Q uæ thalamos geniales propter,*
*D ulcia priues pignora uita.*
*Q uos tibi uir linquens iniuſtè*
*N uptæ thalamo alterius fruitur.*

Pæd. *N atis remiſſum eſt ô hera exilium tuis.*
*R egina munus in manum accepit lubens.*
*T ranquilla pueris cuncta ſunt illinc tuis.*

Med. *H ei.* Pæd. *Quid gemiſcis, cuncta cum feliciter*
*C edant? quid ora uertis illuc candida?*
*M eum nec audis mente læta nuntium?*

Med. *Ae, æ.*

Pæd. *H æc cum relatis nuntijs haud congruunt.*

Med. *V æ denuo, uæ.* Pæd. *Num fefellit opinio*
*M ea me, malumq́ue nuntium inuitus fero?*

Med. *Q uæ nunciata, nuntiata. haud culpo te.*

Pæd. *D iecta uultus ergo quid fletu mades?*

Med. *H uc multa cogunt ô ſenex, nanque & dei*
*H uc impulere, & ſtultitia ſimul mea.*

Pæd. *A nimo bono es, per liberos potentiæ*
*A dhuc prioris magna ſupereſt portio.*

Med. Alios quidem prius miſera deducam ego.
Pæd. Non ſola natis ſegregaris. calamitas
» Modicè ferenda eſt tibi, genita cum ſis homo.
Med. Id fiet. at tu protinus in ædes abi,
Puerisque ſolitum præpara diarium.
Iam parta uobis ciuitas ô filij,
Filij, domusque, quam colatis me ſine,
Orbi parente ſempiternùm. at exulem
Me capiet alia terra, fructus antè quàm
Capiam expetitos, quàm beatos uidero,
Lectos prius quàm, nuptialesque thalamos,
Sponſasque uobis præparem, ac tollam facem.
O iam ſiniſtram contumaciam meam.
Fruſtra educaui filij uos, pertuli
Fruſtra labores, anxia incaſſum fui,
Fruſtra dolores paſſa ſum puerperi.
O ſpes inanes ſæpe de uobis meas,
Fore uos ſenectæ præſidia noſtræ, & manu
Veſtra ſepulchro mortuam me contegi,
Quæ prima fermè uota ſunt mortalibus.
Extincta nunc eſt dulcis expectatio.
Nam mœſta, uobis orba uitam tranſigam,
Et luctuoſa: nec deinceps cernere
Vobis parentem ſuauibus oculis licet,
Ad inſtitutum tranſeuntibus nouum.
Eheu quid in me reſpicitis ô filij

R iſu renidentes mihi nouiſsimo?
H ei miſera, quid agam? mulieres, mihi deficit
C or, intuendo blanda lumina liberûm.
N equeo. priora conſilia ualeant. ſolum
M ecum relinquent. quid? dolore dum patrem
A fficio, duplo grauius accerſam malum
M ihi ipſa? minimè. conſilia ualeant. mihi
Q uid contigit cur torpeam? ludibrio
M e patiar eſſe meis inultis hoſtibus?
A udenda ſunt hæc. sed meæ eſt ignauiæ
H oc crimen: animo molliora ſuggero
V erba. introite. ſiquis eſt cui non licet
H is intereſſe ſacris, ipſe uiderit.
M eam profectò dexteram non polluam:
A h facinus anime ne iſtud admittas caue:
I pſos omitte, miſera parce liberis.
F ugæ leuamen exulantes unà erunt
N oſtræ. Per atræ noctis ultores deos
N on ſic abibit, ut meorum ego hoſtium
N atos relinquam obnoxios libidini.
V itare mortem non queunt. quò nos trahit
F atum, ſequamur. ſortiantur terminum
H inc lucis, unde ceperint primordium.
P eracta ſunt hæc: fixa ſtat ſententia.
H anc nemo reddet irritam. iam uertice
H æret corona: ſponſa peplis regia

P erit inuoluta: ſat ſcio, ingrediar iter
M iſerrimum iam, miſerius etiam meos
M iſſura natos per iter. alloqui lubet.
D ate, date matri dexteram, amplectamini
N ati parentem. O mihi manus chariſsima, ò
C hariſsimum os. O forma, grataque facies.
F elicitatem, ſed ibi, uobis comprecor.
N am quicquid hic ſupererat, abſtulit pater.
O molle corpus, grataque amplexatio,
B landumque ſpirans ſuauis oris halitus.
A bite, abite, contueri non queo
V os iam. malorum cedo magnitudini,
V ideoque quantum perpetrabitur nephas.
" S ed peſsimorum facinorum genitor furor
R atione maior me retrorſum diſtrahit.
Cho. M ecum ſæpe exactius
S um conata expendere, ac
S ubtili librare examine,
N um deceat diſquirere fœminas
D e rebus ſubtilibus anxiè.
" N ec nobis muſarum aliena
" S unt commercia. Sunt ſapientiæ
" C orda capacia, non tamen omnibus:
" S ed rara inter copia fœminas
" I ndulget ſtudijs ſapientiæ.
" I llud uerò auſim contendere,
" H is cum longè actum felicius,

Quibus

» Quibus æuum penitus tranſigere
» Contigit orbis ſobolis,
» Quàm quibus eſt numeroſa propago
» Sorte data: orbi quòd inexperti
» Ignorent, an dulce, an amarum
» Sit genuiſſe: anxietatibus
» Vacui innumeris uiuant. ſoboles
» Queis numeroſa eſt, anxia curis
» Degunt miſeræ tempora uitæ.
» Primùm ut honeſtè educent, uitæ-
» que neceſſaria ſubſidia parent.
» Deinde accedit ad alias curas
» Illud, ſint'ne futuri (incertùm)
» Malè compoſitis moribus, an boni.
» Id quoque poſtremum mortalium
» Nulli non graue proloquar, etſi
» Cætera uitæ commoda ſuppetant,
» Et pubentes iam perueniat
» Corpus ad annos, moribus optimis
» Exculto ingenio, dea inutilis
» Tum ſi illa incumbet Mors, dulces
» Ac mittat ſub tartara liberos:
» Qui fuit utile, pignora propter
» Hunc adiectum à dijs, mortalibus
» Intolerandum luctus cumulum?
Med. Iamdudum, amicæ, opperior exitum rei,

F ortuna quò ſe uertat illic, præſtolans.
A tqui è miniſtris cerno quendam Iaſonis
G reſſus ferentem ad nos anhelo ſpiritu.
M ali uidetur fore recentis nuntius.
Nũt. O perpetratrix facinoris nefarij
M edea, fuge, fuge, claſſe ſeu cita licet,
S eu uecta curru corripe celerem fugam.
Med. Q uæ digna cauſa cogit ad properam fugam?
Nũt. R egia puella modò perijt, atque genitor
C reon, uenenis illiti pariter tuus.
Med. G ratum attuliſti nuntium. deinceps meos
I nter beneuolos, ac amantes noſtri eris.
Nũt. Q uid? mente ſana mulier es? an deſipis?
D omum tyranni funditus cum uerteris,
A udire gaudes, nec facinus iſtud paues?
Med. N on deeſt ad iſta quod queam rependere.
S ed ne grauere tantulum nobis moræ
D are, pereundi donec explices modum.
N am morte functos ſi ſciam miſerrima,
C umulabis animum gaudio duplice meum.
Nũt. V t gemina proles cum patre aduenit tua,
E t coniugalis attigit limen domus,
F amuli, dolori quibus erat tuus dolor,
G audemus, aures omnium citò peruolat
R umor, maritum teque pacto fœdere
C onſopijſſe priſtinam diſcordiam.

Hic

H *ic tangere manus, ille flauum uerticem*
M *ulcere pueris. ipſe quoque præ gaudio*
P *ueros gynæceum uſque lætus proſequor.*
A *t hera colenda quæ tui nobis loco*
S *ucceſsit, antequam puerulos uiderat,*
V *ultu renidenti intuens Iaſonem*
H *ærebat: at pòſt mœſta triſtis lumina*
A *bſcondit, ora retro flectens candida,*
Q *uippe puerorum grauiter aduentum ferens.*
S *ed leniebat molliter puellulæ*
I *ras Iaſon, diſſerendo talibus:*
A *duerſum amicos ne fueris aſpera. animum*
C *ompone. rurſus flecte uultus, ac puta*
H *os eſſe amicos, quos maritus diligit.*
E *t dona ſuſcipe, & patrem exora tuum,*
H *inc ne releget pignora, meam in gratiam.*
A *t illa mundum ut uidit, haud uiro amplius*
N *egare quicquam ſuſtinuit. ac antequam*
T *ectis abeſſent genitor & nati procul,*
O *rnata peplis ipſa uerſicoloribus,*
M *ollem corona preſsit aurea comam,*
S *eſe nitentis ante ſpecli ſplendidum*
A *equor refingens: ac renidens ſuauiter,*
S *pectabat umbram corporis inanimem ſui.*
D *ein ſede ſeſe ſubleuans è regia,*
P *er tecta graditur læta donis, molliter*

E *burna terræ collocans ueſtigia,*
E *t colla fixo ſæpe ſpectans lumine.*
A *t triſte poſt hæc incidit ſpectaculum.*
C *olore mutato ſubitus iterum tremor*
O *bliqua membra uexat:ac ægrè thronò*
P *ræoccupato potuit efficere ne humi*
P *rolapſa rueret.tum pediſſequa quædam anus*
I *ram eſſe Panos,aut deûm cuiuſpiam*
R *ata, eiulauit lugubre.antè candidis*
N *am tincta ſpumis ora uidit,& oculis*
C *ircunrotari pupulas, & ſanguinis*
I *nane corpus.eiulatum flebilem*
D *ein excipit ploratus.alia ipſum ad patrem*
F *eſtinat,alia calamitatem coniugis*
N *ouum ad maritum currit ut recenſeat.*
T *ota in tumultus uerſa uarios regia*
S *trepebat.& iam curſor accelerans gradum*
L *aſſus citatum,ad terminum peruenerat,*
H *æc muta,clauſo quæ iacebat lumine,*
S *uſpiria trahens grauiter,expergiſcitur.*
M *iſera gerebat cum duplice bellum malo,*
N *am quæ premebat uerticem auro tortili*
C *orona,mirum,flammeam ſcaturiginem*
V *oracis ignis euomebat. at pepli*
T *enues,tuorum liberorum munera,*
N *iueum exedebant corpus,& miſeræ cutem.*

Porro

*P orrò illa ſurgens è throno,comam igneam*
*R otat,huc & illuc uſta iactans tempora,*
*Q uærens coronam excutere:at inſolubilis*
*A urum tenebat nexus:& quoties comam*
*Q uatiebat,ignis ſæuiebat acrius*
*D uplo.mali tum uicta magnitudine*
*C ecidit,parenti cognitu tantùm ſuo*
*F acilis:nec oculis forma conſtabat ſua,*
*D ecor nec oris.uertice è ſummo cruor*
*S tillabat igne mixtus.auulſa oßibus*
*C aro,uenenis per genas tacitis fluit,*
*C eu tæda lentis læſa ſudat lachrymis.*
*R es dira uiſu,terror omnes occupat,*
*T angere cadauer nemo ut auſit.ſcilicet*
*M agiſtra ſors aduerſa nos erudierat.*
*I gnarus autem genitor infœlix mali,*
*V t tecta primùm contigit,cadaueri*
*I nfuſus ingemuit,& ulnis comprimens,*
*A tque oſculatus,ſoluit ora talibus:*
*O nata miſera,quis deorum perdidit*
*S ic morte fœda te? quis orbauit ſenem*
*C apulo propinquum,triſteque ſilicernium?*
*V tinam liceret nata tecum commori!*
*V t lachrymis & luctibus fecit modum,*
*S enile corpus alleuare dum cupit,*
*P eplis adhæſit tenuibus,uti laureis*

Ramis adhæret hedera. tum certaminis
Horrenda facies oritur: ille tollere
Genua experitur, illa contrà nititur.
Sin uim parabat, uiua uellens uiſcera
Nudabat oſſa, deinde ſenſim languit.
Fugiente uita ſpiritum tandem miſer
Efflauit, impar inualeſcenti malo.
Iam iuncta genitor nataque cadauera iacent,
Dignum profectò lachrymis ſpectaculum.
De te quid opus oratione? ſenties
Pœnæ expetitæ iam uiciſsitudinem.
" Haud primitus nunc eſſe res mortalium
" Vmbras fugaces credo. nec dubitauerim
" Hos qui uidentur ſapere, uerborum aucupes
" Hos curioſos, aſſeuerare omnium
" Iure eſſe habendos optimo ſtultiſsimos.
" Certè beatus nullus eſt mortalium.
" Vt affluunt res, ille fortunatior
" Illo putetur, haud beatus ſit tamen.
Cho. Iure, ut uidetur, plurimum hodie congeret
Deus malorum in Iaſonem. infortunij
Tui miſertum eſt ô Creontis filia
Miſella, thalamis quæ procul ab Iaſonis
Ad tecta Ditis functa fato duceris.
Med. Certum eſt, amicæ fœminæ, celerrimè
Natis peremptis hoc ſolo diſcedere.

Neq

*Nec ocioſe deſidendo dexteræ*
*Infeſtiori dare necandos filios.*
*Mori neceſſe eſt liberos penitus meos.*
*Quandò id neceſſe eſt,nos trucidemus utique,*
*Qui progenuimus.uerùm age anime,accingere.*
*Ecquid moramur dira patrare ſcelera,*
*Et quæ neceſſe eſt perpetrare? age ô manus*
*Mea miſera enſem cape,cape, ac ad carceres*
*Progredere uitæ triſtis,ac ne deſice.*
*Nec ſubeat animum liberorum memoria*
*Quos edidiſti, ô chara,& obliuiſcere*
*Fuiſſe natos breuiculum hunc diem tuos.*
*Pôſt deinde luge.nam tametſi occideris,*
*Chari fuerunt,mulier autem miſera ego.*
Ch. *O terra, lucidumque*
*Phœbi iubar, uidete,*
*Aſpicite peſtilentem*
*Hanc fœminam, & cruentam,*
*Manum trucem priuſquam*
*In liberos uerterit:*
*Qui de tua ſtirpe aurea*
*Ducunt originem.*
*Quam metuo, deûm*
*Ne imbuat hominum ſanguis dextram!*
*At tu cæligenæ moderator*
*Lucis,cohibe, reprime, furiam*

P *elle cruentam & miſeram tectis*
E *feralibus.incaſſum labor*
D *eperit ob natos ſuſceptus.*
P *ignora fruſtra chara genueras.*
O *Symplegadum inhoſpita ſaxa,*
Q *uæ deſeruiſti,anguſtas fauces,*
M *iſera unde tibi furor hic animi?*
V *nde atrox cædes cumulatur?*
" Q *uiſquis conſanguinea terram*
" I *mbuerit cæde,ac macularit*
" S *anguine dextram,uindicta comes*
" V *rget ſæua,ac dij mala plurima*
" H *inc domibus cœlitus immittunt.*
Puer. Q *uid agam? parentis quomodo hei fugiã manus?*
Alter I *gnoro frater chare,periјmus utique.*
Ch. A *udis puerorum audis uocem*
O *miſera,ô infelix mulier,*
T *ectum ingrediar,pignora rapiam è*
C *æde nefanda.*
Puer. P *er ô deorum numen opitulamini*
D *um licet, in ipſis penè retibus ſumus.*
Ch. M *iſera aut ferrum aut ſilicem geſtas*
P *ectore,quæ propria mactabis*
D *extra,pignora quæ peperiſti.*
V *nam ſecula memorant,unam*
I *no,quam fœdaſſe cruore*

Sui recen-

S ui recenſent pignoris charam manum,
N ec ſpontè, diro ſed furore percitam,
I nſanientem Iuno cum miſeram domo
E xegit. oblita cæde natorum impia
P eriÿt peremptis liberis mortis comes,
P rogreſſa littus ultra, in æquor decidens.
Q uid ſceleris iam reſtat inauſum?
» O fœminei thalami curæ
» P leni anxiferæ, quanta è uobis
» H omines torquet lerna malorum!

Iaſ. Q uæ ſtatis haſce propter ædes fœminæ,
E ſt'ne intus author facinoris nefariÿ
M edea, ſeſe an abripuit aliò fuga?
T ellure ſeſe ni recondat obrutam,
P enná ue liquidas ætheris findat plagas,
D omui rependet capta pœnas regiæ.
A n ſe, interempta ſtirpe regum, credidit
I mpune tectis hiſce poſſe euadere?
N ec illius me cura, ſed ſobolis coquit.
N anque illa pœnas ſoluet his quos læſerat,
S ed liberorum huc uenio uitæ ut conſulam:
N e ſcelera matris uindicantes impiæ
G enere propinqui aduerſus illos ſæuiant.

Ch. N eſcis malorum quò redactus ſis miſer
I aſon, aliàs iſta nunquam diceres.

Iaſ. Q uid eſt? an etiam me interimere cogitat?

Ch. C æſi occiderunt liberi matris manu.
Iaſ. H ei mihi, quid ais? ut me iugulaſti fœmina.
Ch. V t luce caßis cogita de liberis.
Iaſ. V bi eos peremit? intus, an foris? refer.
Ch. F oribus recluſis funera intuebere.
Iaſ. A uferte uectes, tollite hinc repagula
S tatim miniſtri, ſcelus ut aſpiciam duplex,
I llos peremptos, hanc, uti pœnam exigam.
Med. Q uid fruſtra in iſtas arietas pulſans fores,
C æſosque, meque cædis authorem petens?
L aborem omitte hunc: meque, ſi qua in re eſt opus,
A ffare: manibus haud licebit tangere.
T alem parentis Sol pater currum mihi
Q uo me tuerer è manu hoſtili, dedit.
Iaſ. O dira, dijs ô mulier immortalibus
E xoſa, mihique, & omnibus mortalibus:
Q uæ ſuſtinebas liberorum pectori
I nſerere ferrum mater, orbum & perdere
M e? & his patratis intueri ſuſtines
S olem, ſolumque, facinus auſa peßimum?
M alè peri. ego reſipiſco nunc: inſanij
T um, cum paternis ædibus te barbaro
G raias ad urbes è ſolo aduexi, malum,
P eſtemque, patris proditricem, & patriæ
Q uæ te educauit. ſupplicia de me expetunt
S celerum tuorum, uindices Erinnyes.

Nam

*N am fratre cæſo, ſanguinis ſocio, ratem*
*M ecum decoram ingreſſa es Argo Peliam.*
*H inc orſa es: inde coniugali copula*
*M ihi iuncta, de me ſuſtuliſti liberos:*
*O ffenſa tædis quos peremiſti nouis:*
*Q uod Graia nulla perpetraſſet fœmina,*
*Q uibus ego ſpretis prætuli thalamos tuos,*
*A ffinitate peſtilente me illigans*
*S æuæ leænæ, haud fœminæ: quæ pectore*
*S cyllæ cruentos ferreo uincis canes.*
*S ed nulla mentem commouent opprobria:*
*I ta impudenti obduruiſti audacia.*
*P ereas, cruenta liberorum carnifex.*
*L ugere ſupereſt mihi meum infortunium:*
*Q ui nec recenti perfruar connubio,*
*N ec quos creaui & educaui liberos,*
*I am morte raptos, alloqui uiuos licet.*
Med. *Q uàm multa contrà ſuppetunt quæ redderem,*
*S i non utrinque teſtis eſſet Iuppiter*
*Q uam debuiſti, ac rettuliſti gratiam.*
*S pretisne noſtris nuptijs tu molliter*
*V itam perageres, mihique miſeræ illuderes?*
*R egiaque uirgo, & qui dedit nuptũ hanc, Creon,*
*I mpune an unquam me expuliſſent hoc ſolo?*
*I gitur leænam me uoca, aut Scyllam, ut lubet,*
*T huſcum obſidentem littus: ut par eſt, tuum*

A *nimum uiciſſim perculi moleſtijs.*
Iaſ. A *ngeris & ipſa, & es malorum particeps.*
Med. M *odò ne dolentem irrideas, iuuat dolor.*
Iaſ. O *matre nati filij nepharia!*
Med. O *filij, ut uos perdidit ſcelus patris!*
Iaſ. N *on hos peremit noſtra certè dextera.*
Med. S *ed culpa, lectumque in iugalem iniuria.*
Iaſ. T *orúmne propter auſa es illos perdere?*
Med. A *n hunc dolorem mulieri reris leuem?*
Iaſ. S *i qua eſt modeſta, tu undequaque es peſſima.*
Med. I *lli occiderunt: hoc habet te peſſimè.*
Iaſ. C *apiti imminebunt uindices umbræ tuo.*
Med. D *ijs primus author notus eſt iniuriæ.*
Iaſ. D *ijs nota mens eſt execrabilis tua.*
Med. M *ihi es moleſtus, & odioſa oratio.*
Iaſ. E *t tua uiciſſim mihi. ſed hac moleſtia*
F *acilè carebis.* Med. *quomodo? id nanque unicè*
C *upio.* Iaſ. R*emitte flenda mihi cadauera,*
A *c ſepelienda.* Med. M*inimè. eos nanque hac manu*
I *unonis alto ſepeliam ſanctæ ſacro,*
S *epulchra ne fortè hoſtis inſolentia*
V *iolet ſuperbi, Siſyphique poſteris*
C *ædis nefandæ ſacra dabo piamina,*
F *eſtaque dicabo in poſterum ſolennia.*
A *t ipſa* E*rechthei propero ad urbem, ubi* A*egeo*
I *ungar marito, filio* P*andionis.*

*Tu uerò,*

T *u uerò,ut æquum eſt te,peribis peßimè,*
A *rgus reliquijs tempora effractus tua,*
F *inem nefaſtum ſentiens thalami mei.*
Iaſ. A *t te cruentæ filiorum* Erinnyes
P *erdant,& ultrix iuſtitia cædis feræ.*
Med. E *cquis deorum te audiet,uel dæmonum,*
P *eriure,fallax,hoſpitumque proditor?*
Iaſ. A *h ah nefanda liberorum carnifex.*
Med. P *roficiſcere domum,conde tumulo coniugem.*
Iaſ. N *atis orbus geminis abeo.*
Med. N *ondum luges.ſenium expecta.*
Iaſ. O *chariſsima pignora.* Med. *Matri*
C *hara profectò, patri minimè.*
Iaſ. T *amen extinxti.* Med. T*e ut cruciarem.*
Iaſ. H *eu me miſerum. tangere chara*
C *upio natorum ora meorum.*
Med. N *unc alloqueris,nunc amplecti*
O *ptas,dudum quos repuliſti.*
Iaſ. P *er ô deorum numen id tribue mihi,*
V *t molle corpus liberûm tangam manu.*
Med. M *inimè.incaſſum uerba profundis.*
Iaſ. I *uppiter hóc ne,ut ſpernimur, audis,*
Q *uæque ſceleſta patrauerit in me*
L *ea,natorum cæde cruenta?*
Q *uod licet unum,fleo,uociferor,*
T *eſtesque deos aduoco,natos*

Q uòd me attingere manibus prohibes
A bs te occiſos, quòd mihi tollis
F uneris arbitrium. quos utinam
N unquam ego genuiſſem, abs te ut cæſos
C ernere cogerer ipſe ſuperſtes.
Ch. D iſpenſat mortalia cuncta
» C ælo Iuppiter, inopina dei
» P lurima peragunt. ſpes euentu
» F raudant ſæpe ſuo. quæ credas
» F ieri haud poſſe, expediet deus, ut
F inem hæc nunc ſortita eſt fabula.

Acta fuit Burdegalæ an. M. D. X L I I I.

A01 164607